

2013 ORTADOĞU SÖYLEŞİLERİ (SURIYE- MISIR- KÖRFEZ ÜLKELERİ- GENEL- KÜRT-İRAN)

2013 MIDDLE EAST INTERVIEWS (SYRIA-EGYPT-GULF COUNTRIES-GENERAL- KURD-IRAN)

حوارات عام ٢٠١٣ حول الشرق الأوسط
سوريا – مصر – بلدان الخليج – عام – الأكراد – إيران

ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER FOR MIDDLE EASTERN STRATEGIC STUDIES

مركز الشرق الأوسط للدراسات الاستراتيجية

2013 ORTADOĞU SÖYLEŞİLERİ (SURIYE- MISIR- KÖRFEZ ÜLKELERİ- GENEL-KÜRT-İRAN)

2013 MIDDLE EAST INTERVIEWS (SYRIA-EGYPT-GULF COUNTRIES- GENERAL-KURD-IRAN)

حوارات عام ٢٠١٣ حول الشرق الأوسط
سوريا – مصر – بلدان الخليج – عام – الأكراد - ايران

ORSAM Rapor No: 188

Kasım 2013

ISBN: 978-605-4615-85-8

Ankara - TÜRKİYE ORSAM © 2013

Bu raporun içeriğinin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanma dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tarihçe

Türkiye’de eksikliği hissedilmeye başlayan Ortadoğu araştırmaları konusunda kamuoyunun ve dış politika çevrelerinin ihtiyaçlarına yanıt verebilmek amacıyla, 1 Ocak 2009 tarihinde Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM) kurulmuştur. Kısa sürede yapılanan kurum, çalışmalarını Ortadoğu özelinde yoğunlaştırmıştır.

Ortadoğu’ya Bakış

Ortadoğu’nun iç içe geçmiş birçok sorunu barındırdığı bir gerçektir. Ancak, ne Ortadoğu ne de halkları, olumsuzluklarla özdeşleştirilmiş bir imaja mahkum edilmemelidir. Ortadoğu ülkeleri, halklarından aldıkları güçle ve iç dinamiklerini seferber ederek barışçıl bir kalkınma seferberliği başlatacak potansiyele sahiptir. Bölge halklarının bir arada yaşama iradesine, devletlerin egemenlik halklarına, bireylerin temel hak ve hürriyetlerine saygı, gerek ülkeler arasında gerek ulusal ölçekte kalıcı barışın ve huzurun temin edilmesinin ön şartıdır. Ortadoğu’daki sorunların kavranmasında adil ve gerçekçi çözümler üzerinde durulması, uzlaşmacı inisiyatifleri cesaretlendirecektir. Sözkonusu çerçevede, Türkiye, yakın çevresinde bölgesel istikrar ve refahın kök salması için yapıcı katkılarını sürdürmelidir. Cepheleşen eksenlere dâhil olmadan, taraflar arasında diyalogun tesisini kolaylaştırmaya devam etmesi, tutarlı ve uzlaştırıcı politikalarıyla sağladığı uluslararası desteği en etkili biçimde değerlendirebilmesi bölge devletlerinin ve halklarının ortak menfaatidir.

Bir Düşünce Kuruluşu Olarak ORSAM’ın Çalışmaları

ORSAM, Ortadoğu algılamasına uygun olarak, uluslararası politika konularının daha sağlıklı kavranması ve uygun pozisyonların alınabilmesi amacıyla, kamuoyunu ve karar alma mekanizmalarına aydınlatıcı bilgiler sunar. Farklı hareket seçenekleri içeren fikirler üretir. Etkin çözüm önerileri oluşturabilmek için farklı disiplinlerden gelen, alanında yetkin araştırmacıların ve entelektüellerin nitelikli çalışmalarını teşvik eder. ORSAM; bölgesel gelişmeleri ve trendleri titizlikle irdeleyerek ilgililere ulaştırabilen güçlü bir yayım kapasitesine sahiptir. ORSAM, web sitesiyle, aylık Ortadoğu Analiz ve altı aylık Ortadoğu Etütleri dergileriyle, analizleriyle, raporlarıyla ve kitaplarıyla, ulusal ve uluslararası ölçekte Ortadoğu literatürünün gelişimini desteklemektedir. Bölge ülkelerinden devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve STK temsilcilerinin Türkiye’de konuk edilmesini kolaylaştırarak bilgi ve düşüncelerin gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır.

Firuze Yağmur Gökler

2010 yılında Bilkent Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünden mezun oldu. Yüksek lisans eğitimini İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi Uluslararası İlişkiler ve Kamu Politikası bölümünde tamamladı. Birleşmiş Milletler Türk Derneği Dergisinde, Today's Zaman da yazıları yayınlanmıştır. ORSAM'da Ortadoğu Uzman Yardımcısı olarak çalışmaktadır.

TAKDİM

ORSAM kurulduğu günden bu yana bilginin birincil kaynaklardan elde edilmesi amacıyla saha çalışmalarına son derece önem vermiş ve ORSAM uzmanlarının yaptığı saha çalışmaları sonrası ortaya koyduğu çalışmalarla fark yaratmıştır. Bu saha çalışmaları sırasında birincil kaynaktan bilgi edinilmesinin yanı sıra Türkiye'nin bakışı muhataplara aktarılırken, Türkiye ile saha çalışmasının yapıldığı ülke arasında yakınlaşma ve karşılıklı anlayış birliğinin sağlanmasına katkı yapılmaya çalışılmıştır. Bu amaçla karşı tarafın görüşlerinin de Türkiye'de bilinmesi ve yanlış anlaşılmasının giderilmesi noktasında, saha çalışması yapılan ülkenin her kesiminden önde gelen isimler söyleşiler yapılmıştır. Saha çalışmalarından elde edilen verilerin yanı sıra Türkiye'ye çeşitli vesileler ile ziyaret gerçekleştiren bölge akademisyenleri ve uzmanları ile görüşen ORSAM, bugüne kadar birincil kaynakları çeşitlendirmeye hizmet etmektedir. Bu amaca hizmet etmek için kurulduğu 2009 yılından itibaren yayınlarında ve web sitesinde pek çok röportaj yayınlamıştır.

ORSAM uzmanları tarafından hem Ortadoğu saha çalışmalarında hem de Türkiye'de bölge ülkelerin temsilcileri, akademisyenleri ve uzmanları ile de görüşülmekte ve söyleşiler gerçekleştirilmektedir. ORSAM uzmanlarının yaptığı bu söyleşiler elinizdeki bu çalışmayla bir araya getirilmiş ve toplu bir bakış açısı sağlanmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte yapılan söyleşiler yıllara ve ülkelere göre tasnif edilmiştir. 2013 yılını kapsayan bu rapor Ortadoğu'daki ve dünyadaki gelişmelere dair genel röportajlar ile Suriye, Mısır, Körfez ülkeleri, İran, Rus ve Türk akademisyen, uzman ve temsilcilerle yapılan röportajları kapsamaktadır.

Faydalı olmasını umuyor ve keyifli okumalar diliyoruz.

Hasan Kanbolat
ORSAM Başkanı

İçindekiler

Takdim.....	4
SURIYE	
Ömer Şavaf: “Esad Sonrasında Kaosu Engellemek İçin Çalışıyoruz”	7
Bekir Atacan: “Türkmenler Olarak Türkiye ve Suriye Arasında Köprü Rolü Oynamak İstiyoruz”	10
Yusuf Mahli: “Suriye Ulusal Koalisyonu’nun Kurulması Konsey’i Bütünleştirmiştir”	13
Yusuf Molla: “Suriye’de Birliğin Sağlanması Adına Türkmenler Önemli Bir Konumdadır” ...	17
Tarık Silo Cevizci: “Yeni Suriye’de Türkmenlerin Söz Sahibi Olmasını Sağlamak İçin Çalışıyoruz”	23
Gazi Mısırlı: “Türkiye’nin Şu An İzlediği Politika ileride Meyvesini Verecek”	23
Muhammed Riyad El Şakfa: “Amacımız Suriye’de İstikrar, Barış ve Demokrasiyi Sağlamaktır”	30
Abdülaziz Karraky: “Demokrasi tüm bu sorunların çözüme ulaşmasını sağlayacaktır ve bölgedeki insanların da bunun farkında olduklarına inanıyorum”	34
Hemgin Derik: “Rejim devrildikten sonra seçim olacak. Bu seçimlerde küçük partiler ya diğer partilerle birleşecek ya da kendilerini feshedecekler”	37
Nuri Brimo: “Laik, federal, birleşik ve demokratik bir Suriye istiyoruz. Suriye’nin parçalanması Suriye’de yaşayan hiçbir halkın faydasına değildir”	41
Abdülhamit Hacı Derviş: “Türkiye’nin Kürt Sorununu Çözmesi, Tahran’da, Suriye’de ve Irak’ta Kürt Sorununu Çözecektir”	44
Salah Bedreddin: “Suriye Rejimi Düştüğü Anda Gençlerin Oluşturacağı Başka Bir Parti Ortaya Çıkacak. Eski Partilerin Hiçbiri Kalmayacak”	47
Abdülkadir Gök: “Suriye Kürtleri Hala Kendi Bölgelerinde Kendilerini Güvende Hissetmiyorlar. Çünkü Yarın Esad Gittiği Zaman, Özgür Suriye Ordusu’nun Yönetiminde Kendilerini Tehdit Altında Görüyorlar”	50
Judith S. Yaphe: “ABD-Türkiye Arasında Suriye Konusunda İşbirliğinin Artacağını Düşünüyorum”	54
Ubab Halil: “Alevi Kökenli Biri Olarak Yeni Suriye’de Kota Sistemini Reddediyorum”	58
MISIR	
Mahmud Şermi: “Mısır Halkının Yaşamalarına İzin Verildi Ancak Hiçbir Zaman Tam Manada Güçlü Olmasına İzin Verilmedi”	61

KÖRFEZ ÜLKELERİ

Mustafa Alani: “Körfez Ülkeleri İlk Baştan Bu Yana Ayaklanmalardan Çekiniyor”66

GENEL

Rusya Stratejik Araştırmalar Merkezi Kafkasya Araştırmaları

Masası Uzmanı Evgeniy Bahrevskiy ile Söyleşi70

Rusya Stratejik Araştırmalar Merkezi “Problemı Natsionalnoy Strategii”

Dergisi Baş Editörü Ajdar Kurtov ile Söyleşi75

Rusya Stratejik Araştırmalar Merkezi Ortadoğu Araştırmalar

Merkezi Müdür Yardımcısı Anna Glazova ile Söyleşi78

KÜRT

Fatih Üniversitesi Öğretim Üyesi, Bugün ve Today’s Zaman Köşe Yazarı

Prof. Dr. Doğu Ergil ile Söyleşi80

İRAN

İran KDP’sinin Irak Kürt Bölgesel Yönetimi Sorumlusu

Muhammed Salih Ghaderi ile Söyleşi83

Derleyen: Firuze Yağmur Gökler,
ORSAM Ortadoğu Uzman Yardımcısı

2013 ORTADOĞU SÖYLEŞİLERİ (SURİYE- MISIR- KÖRFEZ ÜLKELERİ- GENEL-KÜRT-İRAN)

SURİYE

**Ömer Şavaf: “Esad Sonrasında
Kaosu Engellemek İçin
Çalışıyoruz”**

25 Ocak 2013

Suriye'nin geleceği açısından en büyük sorunlardan biri Esad rejiminin akıbeti kadar rejimin yıkılması durumunda ülkede kargaşa, kaos yaşanıp yaşanmayacağıdır. Bu endişe hem Suriye içindeki bazı kesimlerin hem de uluslararası kamuoyunun belli bir kısmının Suriye konusunda ikircikli tavrının en başta

gelen nedenini oluşturmaktadır. Ancak bazı Suriyeli sivil toplum kuruluşları Esad sonrasında düzenin korunmasını sağlayacak ve devletin işlevini yerine getirecek alternatif yapılar oluşturma çabası içindedir. Bu örgütlere 2012 yılı sonunda “Sivil İdare Konseyleri” eklenmiştir. Kurumun Koordinatörlüğünü yürüten Ömer Şavaf aynı zamanda Suriye muhalefeti içinde uzun süre faaliyet göstermiş önde gelen isimlerden biridir. Şavaf ile İstanbul'daki ofislerinde kurumun faaliyetleri, hedefleri ve genel olarak Suriye'deki durum konusunda söyleşi gerçekleştirdik.

ORSAM: Kuruluşunu yakın zaman önce duyurduğunuz “Sivil İdare Konseyleri” hakkında bilgi verebilir misiniz?

Ömer Şavaf: Esasında Sivil İdare Konseyleri'nin basın toplantısı ile kamuoyuna ilanı yeni ancak Konseylerin yaklaşık 8 aylık bir geçmişi bulunmaktadır. Suriye içinde ilk teşkilatlanma 8 ay öncesine dayanmaktadır. Sivil toplum hareketimizin kuruluş amaçlarını şöyle sıralayabiliriz. Öncelikle Suriye'de Esad sonrasında kaosu önlemek çabasıdayız. Eğer örgütlenme ve düzen olursa kaos olmayacaktır. İkinci olarak farklı gruplardan insanlar arasında siyasetten uzak bir arada çalışma duygusu yaratmaya çalışıyoruz. Böylece birlikte yaşama duygusunu oluşturuyoruz. Bunun yanı sıra bizim örgütümüzde çalışan in-

sanlar arasında etnik, dini, mezhebi kökenlere bakılmamaktadır. Bu şekilde ülkede mezhepsel çatışmanın da önlenmesine çalışıyoruz. Son olarak yönetim yıkıldığı zaman oluşacak otorite boşluğunu doldurarak olası bir kargaşa ve kaos ortamını engellemeye çalışıyoruz. Bizim örgütümüz tamamen sivil toplum örgütüdür. Siyasetten tamamen uzağız. Muhalefetimizi toplumsal zeminde yürütüyoruz. Tabi ki siyasetle ilişkimiz var ancak siyasetin güdümünde değiliz.

ORSAM: Teşkilatlanmanız hakkında bilgi verebilir misiniz?

Ömer Şavaf: Suriye’de ilk olarak mahallelerde, köylerde mahalli idare konseyleri oluştu. Bundan sonra buralarda mahalle ve köy yönetimleri oluşturuldu. Buralardan temsilciler çıktı ve her birinden bir temsilci ile İl Meclisi oluşturuldu. Bu örgütlenme o süreç içerisinde farklı isimler aldı. Kimi yerlerde komite, kimi yerlerde yerel konsey, kimi yerlerde ise sivil konsey adıyla oluşmuştu. Şu an için çok ciddi çalışmaları bulunmaktadır. Bu yapılar bazı bölgelerde inisiyatifli tamamen ellerine almış vaziyettedir. Örneğin Halep’in kırsal kesiminin tamamı, şehir içinin ciddi bir bölümü, İdlib’in kırsal kesiminin tamamı, şehir içinin önemli bir bölümü, Haseke’nin tamamı, Hama’nın kırsal kesiminin tamamı, Lazkiye’nin kırsal kesiminin bir bölümü, Şam’ın kırsal kesiminin bir bölümü ve iç mahallelerinin bir kısmı, Dera kırsal kesimi, Deyr ez Zor kırsal kesiminin tamamı, Tartus’ta Banyas kenti ve bazı kırsal kesimlerde kontrol bu yapılardadır. Şu an Suriye çapında 120 konseyden bahsedilmektedir. Bunun Suriye’nin tamamına yayılması için 1250 konseye ulaşmamız gerekli. Bu konseyler sivil toplum örgütü olarak çalışmayı amaçladığı için iç tüzük oluşturduk. Kongremizde temsilciler iç tüzüğü tartıştı. Her oturumda iç tüzüğün farklı bir mesleki yönü incelendi. Mesela tıp ve sağlık hizmetleriyle ilgili bö-

lümü doktorlar, kanuni bölümü hukukçular, belediyeçilik ve sivil hizmetler bölümünü eski belediyeçiler tartıştı. Kendi aralarında yaptıkları tartışmalardan sonra her bir oturumda bir kişi seçildi ve iç tüzüğün yeniden yazılması için bir komite kuruldu. Uygun gördükleri yerler değişmeden kalırken, uygun olmayan yerlerde değişiklikler yapıldı. Biz bu sürece hiç müdahale etmedik. Sonrasında oylamaya geçildi ve kongreye katılan insanların yaklaşık %90’ının oyuyla kabul edildi. Biz bu iç tüzüğü onlara dağıttık ve internette yayınladık. Herkes bölgesine döndü ve bu iç tüzüğe uyumlu olarak örgütlenmelerini şekillendirmeye başladılar. Sivil idare konseylerinin her birinden il meclisine bir temsilci çıkacak. İl meclisleri oluştuktan sonra, bu il meclislerinin temsilcileri gelecek ve bir toplantı yapılacak. Bu toplantıda şu an koordinasyon vazifesini yürüten merkezi komisyon yerine yani bizim yerimize yeni bir merkezi komisyon seçilecek. Bu sayede biz inisiyatifli tamamen içeriye iade etmiş olacağız. Bu çalışma tamamen demokratik bir çalışmadır. Bu demokratik yapılanma için National Democratic Institute (NDI)’den yardım aldık. Onlar bize sivil idare konseylerinin nasıl örgütlenebileceği hakkında bilgi vermek için Suriye ve Lübnan’dan eğitmenler gönderdi. Bizim en önemli kriterlerimiz şeffaflık ve dürüstlük. Dünyada bu proje ilgiyle karşılanırken Türkiye’de yürütülüyor olmasına rağmen Türkiye duyarsız kalıyor. Ben çocukken, 1970’li yıllarda, Hama’da sel oldu. Alman bir sivil toplum örgütü yardıma geldi ve sel için kanal açıldı. 2012 yılındayız ve insanlar hala oraya “Almanların Deresi” diyor. İnsanlar hala “Almanlar bunu yapmasaydı her sene 4-5 çocuğumuzu kaybederdik” diyorlar. Aynı şekilde Japonlar Halep’in bir kasabasında bir okul inşaatını yapmışlar. Baas rejimi okula kendi şehitlerinin adını vermiş olmasına rağmen okulun adı halk arasında “Japon Okulu” olarak geçiyor. Türkiye mülteciler için ciddi paralar harcıyor. Ancak mülteciler Suriye’de sıkıntı içinde yaşayan insanların %10’unu

oluşturmuyor. Aslında Türkiye mültecileri uluslararası birçok kuruma devredebilirdi ve onlara tahsis edilen paralar Suriye’de sıkıntı yaşayan insanlar için ayrılabilirdi. Ama bu yapılmadı. Mülteci konusu ciddi bir yarış haline geldi. Türkiye’de 100 bini aşkın mülteci var. Ancak Suriye’de 2,5 milyon göç etmiş insan var. Bu rakamın %35’i açıktadır. 1 milyon insanın kafasını sokabileceği çadırı bile yoktur. Bu nedenle yürütülen çalışma ciddi bir önem arz etmektedir. Bittiğinde ise halk iktidarı kurulmuş olacaktır. Bu sayede yürütülecek faaliyetler Suriye halkının yaşayışına, mantığına, geleneklerine uygun olacaktır.

ORSAM: Yerel Koordinasyon Komiteleri, Suriye Devrimi Genel Konseyi gibi benzer şekilde çalışan kurumlar var. Sivil İdare Konsey’lerinin onlardan fark nedir? Konsey derken Suriye içinde kaç kişiden bahsediyoruz?

Ömer Şavaf: Toplantıya her konseyden bir kişi olmak üzere 200 temsilci geldi. Bir konsey oluştuğunda bu konseyde çalışan kişi sayısı 10. Yani toplamda 2000 kişi oluyor. Her konseyde gönüllü olarak çalışan 10-20 kişi var. Şu an projenin içerisinde faal şekilde yer alan 200 bin insandan bahsediyoruz. Bu çok ciddi bir rakamdır. Diğer çalışmalar ya siyasi ya da örgüt şemsiyesi altında yürütülüyor. Bizim çalışmamızın başında kimse yok. İçeride örgütlenen insanlar var. Merkezi komisyonumuzun bile başında kimse yok. Hepimiz farklı alanlarda eş başkan şeklinde çalışıyoruz. Örneğin ben yönetim ve koordinasyondan sorumluyum, başka bir arkadaş dış ilişkilerden. Yani bu hareket ne bir siyasetçinin ne de bir devletin güdümünde değildir ve olmayacaktır. Biz komisyonu kurarken Suriye’nin her bölgesinden insanı dahil etmeye özen gösterdik. Komisyonunda Kürt var, Süryani var, Ulusal Konsey’den olanlar var, Ulusal Koalisyon’dan olanlar var, her iki muhalif örgüte uzak duran isimler de var. Bu Komisyon halkı yansıtır.

Bizim çalışmak için meşruluğa ihtiyacımız ok. Çünkü iktidar olduğumuzu iddia etmiyoruz. Amacımız insanlara hizmet sunmak. Bunun için de kimseden yetki almaya ihtiyacımız yok. Biz iyi şekilde hizmet edersek insanlar sayesinde itibar kazanırız, bu sayede yetkimiz de olur. Dolayısıyla bizlerin arasında bir gönül bağı oluşuyor.

ORSAM: Önemli konulardan biri de güvenlik. Suriye meselesindeki en önemli sorun ise muhalif askeri yapının dağınıklığı. Çalışmalarınızı yürütürken doğal olarak bölgedeki askeri birliklerle ilişki kurmanız gerekiyor. Bu alanda bir çalışmanız var mı?

Ömer Şavaf: Diyelim ki 10 bin nüfuslu bir yerleşim yerinde sivil idare konseyi oluşturacağız. Yaklaşık gönüllü 100-200 insan çalışacak. Yani %1. Dolayısıyla bu projenin içinde o bölgede yaşayan her insanın ya akrabası ya da arkadaşı yer almış oluyor. Silahlı gruplardaki insanlar da yine o bölgenin insanı. Bölgenin yönetimini bölgenin insanlarına verdiğiniz zaman, yani ademi merkezi bir yönetim şekli kurduğunuz zaman güvenlik sorununu da kökünden çözmüş oluyorsunuz. Geriye sadece örgütlenmiş gibi görünen Özgür Suriye Ordusu kalıyor. Bizim onlarla önümüzdeki hafta bir toplantımız olacak. Bir bildiri yayınlayacaklar. Sivil İdare Konseyleri’nde çalışan insanlara yardımcı olunması talimatını verecekler. Biz paralel olarak bir çalışma başlatıyoruz. Konsey’de çalışan insanlara bir kimlik oluşturulacak. Bu sayede tüm sorunlar çözülmüş olacak. Tabi bu istisnai durumlar olmayacağı anlamına gelmiyor. Ama bu sorunları asgariye indirme yönünde ciddi adımlar atıyoruz.

ORSAM: Çok teşekkürler.

** Bu söyleşi ORSAM Ortadoğu Uzmanı Oytun Orhan tarafından 20 Aralık 2012 tarihinde İstanbul’da gerçekleştirilmiştir.*

Bekir Atacan: “Türkmenler Olarak Türkiye ve Suriye Arasında Köprü Rolü Oynamak İstiyoruz”

25 Ocak 2013

Suriye’de halk ayaklanması uzun yıllardır üstü kapatılan toplumsal ve siyasal taleplerin su yüzüne çıkmasına imkan sağladı. Bunların başında Suriyeli Türkmenler gelmektedir. Baas yönetimi altında hiçbir şekilde örgütlenme imkanı tanınmayan ve baskı politikalarına maruz kalan Suriyeli Türkmenler yeni dönemde uzun yılların açığını kısa sürede kapatma çabası içindedir. Suriye Türkmen siyasal hareketleri diğer muhalifler gibi ülke dışında örgütlenmek durumunda kaldı. Türkiye merkezli olarak gelişen Suriyeli Türkmen hareketlerinin başından beri kurucu üye olarak içinde yer alan Bekir Atacan ile Suriye Türkmenlerinin durumu, Türkmen siyasal hareketlerinin gelişimi ve Suriye Türkmenlerinin beklentileri konusunda bir söyleşi gerçekleştirdik.

ORSAM: Öncelikle kendinizi tanıtabilir misiniz?

Bekir Atacan: Ben Bekir Atacan. Suriye’nin Bayır Bucak Türkmenlerindenim. 32 yıldır

Türkiye’de yaşıyorum. Türk vatandaşıyım. Son zamanlarda kurulan siyasi örgüt ve partilerde görev aldım. Suriye Türkmen Kitlesi’nin hem kurucu üyesiyim hem de ilk genel kurul başkanımı. Kitleyi büyütmek istedik ancak başarılı olmayınca istifa ettim. Türkiye’nin de desteğiyle Suriye Demokratik Türkmen Hareketi’ni kurduk. Hareket’in de hem kurucu üyesiyim hem de Genel Başkan Yardımcısıydım. Sonrasında ise Türkiye’de Suriye Türkmenleri adına geniş yelpazeye sahip bir siyasi parti kurulmasını istediğimiz için bir grup arkadaşım ile Hareket’ten istifa ettik. Bunun gerçekleştirilebilmesi için zemin hazırlığı yapıyoruz. Umuyorum ki Ocak ayına kadar çekirdek kadromuz oluşmuş olacaktır. Suriye’de muhalefet gruplarının tamamının parti kurması imkansızdı. En çok baskı gören grup Türkmenlerdi. Çünkü dağınık şekilde yaşıyorlardı. Ama son zamanlarda hem Türkiye’nin desteğiyle hem de muhalefetin güçlenmesiyle birlikte aktif şekilde siyasi yaşamımız devam etmekte. Amacımız yeni bir yapılanmaya gitmek. Bu yapılanma siyasi parti olmalı. Birinci amacı Suriye’deki Türkmenlerin haklarını savunmak, sonrasında ise Suriye ve Türkiye arasında bir barış köprüsü vazifesi üstlenmek. Önemli bir diğer amaç ise Suriye’de bulunan tüm azınlık grupları ve diğer kesimlerle dostane ilişkiler kurulmasını sağlamak. Bu sayede Suriye’nin geleceği için barışçıl bir sistemin benimsenmesinde rol oynayacağımıza inanıyorum. Bu da ancak Türkiye’nin bizi desteklemesi ile mümkün olacaktır. Bizim Suriye’de bütün kesimlerle iyi ilişkilerimiz var ancak güçsüzüz. Bir Türkmen bir Nusayri’yle, bir Arap’la, bir Kürt’le çok iyidir. Tüm kesimlerle içli dışlı yaşıyoruz. Dağınık şekilde yaşadığımız için birimizin komşusu Arap, diğerimizin Kürt bir diğerinin Hristiyan. Atalarımızdan kalan barışçıl özelliğimiz sayesinde iyi münasebetler geliştirdik. Şimdi bunları değerlendirme zamanı. Bu durum hem Suriye halkının hem de Türkiye’nin lehine olacaktır. Bunun için büyük çaba har-

canması ve Türkiye'nin bize destek vermesi gerekiyor.

ORSAM: Suriye'deki Türkmen siyasal hareketini geçmişten günümüze özetleyebilir misiniz?

Bekir Atacan: Suriye'de devrim başladığında, bundan 20 ay önce Suriye Ulusal Konseyi kuruldu ve Türkmenlere hiç yer verilmedi. Bunun üzerine bizim de Konsey'de olmamız gerektiğini ve diğer kesimler gibi kendi haklarımız adına konuşmamız gerektiğini düşündük. Bunun üzerine görüşmeler yapmaya başladık. Bize öncelikle Türkmenlere ait bir örgütün olup olmadığını sordular. O tarihte bir örgütümüz yoktu. Ben kendi imkanlarımı kullanarak Türkiye'de bulunan 180 Suriyeli Türkmeni bayram münasebetiyle bir yemekte bir araya getirdim. Bu yemekte mutlaka örgütlenmemiz gerektiğini ve bu sadece haklarımızı savunabileceğimizi konuştuk. Bunun üzerine bir araya gelip Suriye Türkmenler Birliği adıyla bir dernek çalışması yaptık. Sonrasında bu derneği 2011 yılının Kasım ayında bir siyasi harekete dönüştürdük. Adını da Suriye Milli Kitle Partisi olarak belirledik. Ben bu kitlenin kurucusu ve genel başkanıyım. Bu çatı altında az da olsa bir yol kat ettik. Ancak zaman içinde gördük ki çalışmalar bir kısır döngü içinde. Bu nedenle oradan istifa edip Türkiye'nin de desteğiyle Suriye Demokratik Türkmen Hareketi'nin kurulmasına öncülük ettik. O patinin de kurucusu ve genel başkan yardımcısıyım. Demokratik Türkmen Hareketi çatısı altında ve Türkiye sayesinde Suriye Ulusal Konseyi'nde temsil edilmeye başladık. Ulusal Meclis bizden 16 üye aldı. Aynı zamanda diğer azınlıklara verilecek bazı hakların bize de verilmesini sağladık. Demokratik Türkmen Hareketi, Suriye Milli Kitle Partisi'ne göre daha geniş çaplı çalışmalar yürütüyor olsa da kadrosu ve çalışmaları yetersizdi. Biz bu kadrodan Lazkiye, Humus, Halep ve Tarsus Türkmenlerinden bir grup istifa

ederek yeni bir partinin kurulmasını savunduk. Suriye Türkmen Kitle, İslam Partisi adı altında bir partimiz daha vardı, bütün bunları lağvedip yeni bir yapılanmaya gidilmesi ve tek bir çatı altında toplanmasına karar verildi. Ocak ayında bir kurultay düzenlemeyi düşünüyoruz. Bu kurultayda yeni partinin kurulması kararı alınacak. Şu an için isim belli değildir. Ancak büyük ihtimalle "Türkmen" ve "Demokrasi" kelimeleri kullanılacaktır.

ORSAM: Esat sonrası için Suriye Türkmenleri olarak talepleriniz neler? Nasıl bir Suriye görmek istiyorsunuz?

Bekir Atacan: Türkmenler Suriye'nin her şehrinde her kasabasında 1000 yıldan beri var. Biz Suriye'de varlığımızı devam ettirmek ve yeniden inşasında yer almak istiyoruz. Suriye'de tek çatı altında devam etmek istiyoruz. Elbette bazı kültürel hak isteklerimiz olacak. Dernek toplantılarının yapılması, kendi dilimizi konuşabilmek, kendi kültürümüzü yayabilmek gibi isteklerimiz var. Ama asla bağımsızlık ya da federal bir yapı isteğimiz yok. Suriye'nin üniter yapısını destekliyor; toprak ve siyasi bütünlüğünü savunuyoruz.

ORSAM: Suriye'deki genel durum nedir? Rejimin geleceği için neler söyleyebilirsiniz?

Bekir Atacan: Bir diktatörlüğün bir günde yok olması mümkün değil. Hele ki Suriye'de Baas diktatörlüğü 1963 yılından beri devam etmektedir. Çatışmalar 21 aydır devam etmekte. Biz çatışmaların bir süre daha devam edeceğini düşünüyoruz. Halep düştü, Şam ise şu an kuşatma altında. Şam da düştüğünde, daha önce Irak'ta ve yakın zamanda Libya'da olduğu gibi, Devlet Başkanları doğdukları yerlere çekilecektir. Muhtemelen orada da çatışmalar sürecektir. Beşar Esad, Lazkiye'de yer alan Kirdaha'da doğmuştur. Çatışmalar o topraklara kayacak. Sonuç olarak ise federal

bir yapıya gidileceğini düşünüyorum. Eğer yakın zamanda olmazsa bile gelecekte federal yapı kurulacaktır. Rusya'nın isteği Nusayri Devleti'nin kurulmasıdır. Bu sayede Rusya kendi çıkarlarını korumaya devam edecektir. Bu sınırlar içinde kalacak yaklaşık olarak 600 bin Türkmen yaşamaktadır. Bu toplam Türkmen nüfusunun yaklaşık dörtte birine denk gelmektedir. Bu durum bizler için kabul edilebilecek bir şey değildir. Bunun olmaması adına elimizden geleni yapacağız.

ORSAM: Ülkede federalleşmeye gidilirse Türkmenler çatışmaların ortasında kalabilir ve büyük sıkıntılar yaşayabilir

Bekir Atacan: Aynen. Türkmenler 1000 yıldan beri oradalar, ama hep geri planda kalmışlar. Lazkiye'nin ilk şehidi Türkmenlerdir. Suriye basınının iddiası Devrimi Türkmenlerin başlattığı yönünde olmuştur. Ancak maaşef ne Türkiye'de ne de dünyada bizden bahsedilmemiştir. Çünkü biz bugüne kadar önce "Suriyeliyiz" dedik. Biz kendimizi Suriye'nin parçası, Suriye'nin vatandaşı olarak gördük. Ön planda olmasak bile devrimin her adımında biz de vardık. En fazla şehit veren toplum Türkmenlerdir. Bab-ı Amr'ın %80-90'ı Türkmenlerdir. Şu an da katliam yapılan illerin ve ilçelerin çoğunda Türkmenler vardır. Biz önce Suriyeli sonra Türkmeniz. Ama diğer azınlıklar önce mensup oldukları azınlığı söylüyor sonra Suriye diyorlar. Onlarla aramızdaki fark budur. Biz 1000 yıldan fazladır bu topraklarda yaşayan asli unsurları. Zaten Ulusal

Konsey'den talep ettiğimiz konulardan biri de asli unsur olarak kabul edilmemizdir. Umarız ki bu anayasaya girer.

ORSAM: Suriye Türkmenlerinin zayıf oldukları noktalar neler?

Bekir Atacan: Zayıflığımızın iki nedeni vardır. Örgütlenemememiz ve dağınık halde yaşıyor olmamız. Kürtlerin, Süryanilerin, Hristiyanların, Çerkeslerin, Nusayrilerin, Dürzilerin bölgeleri belli ancak bizim bölgemiz belli değil. Suriye'nin her karışında varız. 4 milyon Türkmen Suriye topraklarına yayılmış durumda. Çünkü o bölge bizlerin atalarından kalma. O topraklar bir zamanlar Selçuklu'ya, Osmanlı'ya aitti.

ORSAM: Son olarak Türkiye'nin Suriye Türkmenlerine ve Suriye'ye yönelik politikası hakkında neler düşünüyorsunuz? Beklentileriniz nelerdir?

Bekir Atacan: Hem Suriye'deki halklar arasında hem de Suriye ve Türkiye arasında bir köprü olduğumuza inanıyoruz. Bu nedenle Suriye'de barış elçisi olmak istiyoruz. Türkiye'den beklentimiz bunu sağlayabilmek ve daha örgütlü hale gelebilmek için bize destek vermesidir.

** Bu söyleşi ORSAM Ortadoğu Uzmanı Oytun Orhan tarafından 17 Aralık 2012 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.*

Yusuf Mahli: “Suriye Ulusal Koalisyonu’nun Kurulması Konsey’i Bütünleştirmiştir”

25 Ocak 2013

Suriye Ulusal Konseyi Suriye muhalefетinin yakın zamana kadar herkes tarafından tanınan ve çoğu ülke tarafından Suriye halkının meşru temsilcisi olarak kabul edilen çatı örgütü konumundaydı. Yakın zaman önce Katar’da Suriye Ulusal Koalisyonu’nun kurulması ile Konsey’in dağılıp dağılmayacağı gündeme geldi. Ancak Konsey beklentinin aksine Koalisyon içinde aktif, örgütlü ve bir bütün olarak yer almaya devam etti. Koalisyon Meclisi’nde ilk başta elde ettiği 22 kişilik temsil ile en büyük grubu oluşturdu. Dolayısıyla Konsey Suriye muhalefeti içinde etkin konumunu sürdürecektir gibidir. İşte bu ortamda Konsey üyesi olan ve Konsey’in İstanbul’daki ofisinde görev yapan Yusuf Mahli ile örgütün mevcut durumunu hedeflerini konuşma imkanı elde ettik. Aynı zamanda Suriye Türkmeni olan ve Suriye Demokratik Türkmen Hareketi üyesi Mahli ile Türkmenleri de ele aldık.

ORSAM: Öncelikle kısaca kendinizi tanıtır mısınız?

Yusuf Mahli: Ben Yusuf Mahli. Aslen Halepliğim. Uzun zamandır İstanbul’da yaşıyorum.

İstanbul Üniversitesi’nde yüksek lisans yapıyorum. Yaklaşık 1 yıldır İstanbul merkezli Suriye Ulusal Konseyi Ofisinde Genel Sekreter Koordinasyonunu yürütüyorum. Aynı zamanda Konsey Meclisi’nin üyesiyim.

ORSAM: Ulusal Konsey olarak uzun zamandır faaliyet gösteriyorsunuz. Şimdi Katar’da Suriye Ulusal Koalisyonu adıyla yeni bir oluşuma gidildi. Suriye Ulusal Konseyi yeni oluşum içinde grup olarak yer aldı. Koalisyonun kurulması Konsey için ne anlam ifade ediyor? Konsey koalisyonun içinde blok olarak kalmaya devam edecek mi?

Yusuf Mahli: Suriye Ulusal Konseyi’nin ömrü yaklaşık 1 sene 2 ay. Konsey Suriye devrimine ciddi anlamda katkı sağlamıştır. Uluslararası arenada Suriye siyasetini yürütmüştür. Konsey her zaman Suriye halkının temsilcisi olduğunu vurgulamıştır ve Suriye halkının meşru temsilcisi de Konsey’dir. Ancak Konsey kendi içinde uyumlu çalışmamıştır. Eksiklikleri, sorunları vardır. Ancak bunun nedeni uluslararası kamuoyu tarafından verilen sözlerin yerine getirilmemiş olmasıdır. Uluslararası kamuoyu sadece sözle yetinmiş, icraata geçmemiştir. Konsey’e fiili destek gelmemiştir. Bölünmüşlikle ve farklı grupları temsil etmemekle suçlanan Konsey yeni yapılanma ve genişlemeye gitmiştir. Şu an mevcut üye sayısını 250’den 400’e çıkarmıştır. Farklı gruplardan; devrimci hareketleri, koordinasyon komiteleri, yeni siyasi parti ve oluşumlar dahil edildi. Uluslararası kamuoyunun gerekçesi her zaman “Suriye Ulusal Konseyi Suriye halkının tamamını temsil etmiyor” idi. Bu argümanı ortadan kaldırmak için yeni bir oluşuma gidildi. Konsey bu yeni oluşumu reddetmedi ve onunla işbirliğine gitti. Yeni oluşum önce plan olarak sunuldu. Suriyeli muhalif Riyad Seyif tarafından öne sürüldüğü için onun adıyla Riyad Seyif Planı olarak kabul edildi. Seyif başta başkan olarak düşünülmüyordu. Daha sonra

kendisi özür dileyerek sağlık nedenlerinden dolayı bu görevi yürütemeyeceğini ifade etti. Bunun üzerine yeni Koalisyon Başkanı'nın seçimle belirlenmesine karar verildi. Seçimler neticesinde Muaz el Hatip Başkan olarak seçildi. Oluşan Koalisyon içerisinde Suriye Ulusal Konseyi %40 oran ile temsil edilecekti. Konsey bunu kabul etmedi ve daha fazla kota istedi. Çünkü Konsey Suriye siyasetinde ciddi anlamda deneyim kazanmıştır. Uluslararası ilişkilerde bu deneyimlerden faydalanmayı ve bunu Koalisyon bünyesine taşımayı düşünüyor. Şu an Konsey ve Koalisyon arasındaki ilişki netlik kazanmış durumda değil. Kahire'de yapılan son toplantılarda kotanın arttırılması konuşuldu. Konsey kendi bünyesini korumaktadır ve bu şekilde de devam edecektir.

ORSAM: Suriye Ulusal Konseyi'nin kendisi zaten bir ittifak. Esasında sıkı sıkıya bağlı bir ittifak da değildi. Zaman zaman kopmalar, ayrılımlar yaşanıyordu. Zaten kırılğan bir yapıya sahipken daha geniş çaplı bir muhalif çatı altına girildiğinde Konsey'in bütünlüğünü koruma ihtimali var mıdır?

Yusuf Mahli: Aslında Koalisyon'un oluşması, Suriye Ulusal Konseyi'nin kendi içindeki sorunları ortadan kaldırıp kenetlenmesini sağlamıştır. Konsey, Koalisyon içindeki yapısını güçlü bir şekilde koruduğu ve birlik içinde hareket ettiği takdirde, Koalisyonu yönetme kabiliyetini kazanabilir. Konsey içerisinde düşünülen budur. Ben bunun başarılacağına inanıyorum. Ulusal Konsey ile Koalisyon arasındaki ilişki henüz netlik kazanmış durumda değil. Hala tartışmalar devam ediyor. İlk aşamada 63 kişilik Koalisyon Meclisi içinde Konsey 22 sandalyeye sahipti. 63 sayısı 70'e yükseldi ve artmaya devam edecektir. Konsey'in Koalisyon içinde sandalye sayısının en az %50 olması yönünde bir talebi vardır. Bu konudaki pazarlıklara devam ediliyor.

ORSAM: Siz koalisyonun oluşum sürecinde Katar'daydınız, dolayısıyla her iki yapıyı da yakından tanıyorsunuz. Suriye Ulusal Konseyi'nde olmayıp da Koalisyon bünyesinde var olan nedir? Ayrıca Koalisyon'un oluşum süreci hakkında biraz bilgi verebilir misiniz?

Yusuf Mahli: Edindiğim bilgilere göre Koalisyon planı Konsey'in katar toplantısından iki hafta önce ortaya atıldı. Dünya medyasında geniş çapta yer buldu ama o ona rağmen Konsey'in kendi toplantıları devam etti ve genişlemeye gitti. Yeni genişletilmiş Konsey, Suriye'nin tüm mozaikini içeriyordu ancak Konsey'e yöneltilen dağınıklık, bölünmüşlük gibi eleştiriler nedeniyle uluslararası kamuoyu yine tatmin olmamıştı. Bu nedenle Suriye muhalefeti içinde yer alan ancak Konsey'ye katılmayı reddeden bazı figürler ve siyasi grupları yeni bir çatı altında toparlama planı ortaya atıldı. Zaten toplantıdan önce "Riyad Seyif Planı" olarak medyaya yansdı. Koalisyon'a dahil olan yeni isimler arasında rejimden ayrılmış etkili kişiler var. Eski Bakan, eski Bakan yardımcısı, mahalli meclis üyeleri, yazarlar birliği temsilcisi iş adamları forumu, bağımsız ve muhalif kişiler dahil edilmiş durumdadır.

ORSAM: Azınlıkların temsili noktasında durum nedir?

Yusuf Mahli: Koalisyon'a azınlık olarak gruplar dahil edilmiyor. Ama Suriye'de yaşayan grupların temsili olarak bulunması arzulanıyor. Türkmenler, Kürtler, Asuriler, Aleviler, siyasi gruplar ve ulusal figürler olarak dahil olmuştur. Bunun yanı sıra Dürzilerin temsilcisi mahalli meclis üyesi olarak dahil edilmiştir. Hristiyanlar, Suriye Ulusal Konseyi'nden dahil edilmiştir. Yani Koalisyon etnik yapı üzerine kurulmamıştır.

ORSAM: Siz aynı zamanda Suriye Türkmenisiniz. Türkmenler konusunda da önem-

li gelişmeler yaşanıyor. Yakın zaman önce İstanbul'da Suriye Türkmen Platformu düzenlendi ve Meclis Başkanı Cemil Çiçek ile Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu da Platforma katılarak konuşma gerçekleştirdiler. Bu çerçevede Suriye Türkmen siyasetinin mevcut durumu hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Yusuf Mahli: Devrim başladığından beri Türkmenler tamamen örgütsüz bir yapı içerisinde ve zayıf bir konumdaydı. İstanbul'da düzenlenen Suriye muhalefeti toplantılarının birçoğuna ben katılmıştım. Maalesef 100 yılın dramını izliyorduk. Türkmen siyaseti, Türkmen kimliği Suriye içerisinde yok olmuş gibiydi. Türkmenler devrim başladıktan sonra özellikle Humus'ta devrime ciddi şekilde destek vermişlerdi. Sonrasında Lazkiye, Halep ve Şam'a sızdı. En sıcak bölgeler de Türkmen bölgeleriydi. Burada oluşan siyasi grupların içerisinde Türkmenleri temsilen herhangi bir grup yoktu. Son zamanlarda Türkmen siyaseti adına iyi kazanımlar elde edildiğine inanıyorum. Türkmenlerin Suriye Ulusal Konseyi'nde ve Suriye Ulusal Koalisyonu'nda temsil edilmesi, Suriye siyasetinde etkili olabileceklerinin göstergesidir. Düzenlenen Suriye Türkmen Platformu'nun düzenlenmesi, bu platforma Dışişleri Bakanı'nın ve Meclis Başkanı'nın katılması, Cumhurbaşkanı'nın mesaj göndermesi, Türkiye'nin Türkmenlerin yanında olduğunu göstermiştir. Bu Türkmenler için önemli bir adımdır. Hem Türk hem de dünya mediasında Türkmenlerin var olduğunu göstermiştir.

ORSAM: Esad sonrası için neler öngörüyorsunuz, sizce Suriye'de değişim nasıl gerçekleşecek?

Yusuf Mahli: Suriye'de savaş hala devam etmektedir. Özgür Suriye Ordusu'nun ciddi kazanımları vardır. Halep'te birçok askeri birlik Özgür Suriye Ordusu'nun eline geç-

miştir. Hama'da, Şam'da büyük kazanımlar elde edilmektedir. Suriye'de değişim Esad'ın bırakma sürecine bağlıdır eğer savaş son ana kadar devam ederse geçiş süreci çok sıkıntılı olacaktır çünkü intikam duygusu büyük çapta büyüyecektir kontrolü zor olacaktır bundan dolayı Özgür Suriye Ordusu'na mensup askeri birlikleri tek çatı altında toplanması gerekiyor. Ayrıca durumu kontrol altına alması için güçlü ve uluslararası meşruiyete sahip bir merkezi hükümetin kurulması gerekiyor.

ORSAM: Sizce siyasi uzlaş ihtimali varmı?

Yusuf Mahli: Rejim, uluslararası kamuoyuna "Biz diyaloga hazırız" diyor. Ancak böyle bir diyaloga kendisi bile inanmıyor. Burada amaç muhalefeti zor durumda bırakmaktır. Halbuki ilk başta uzlaşmayı isteyen muhalefetti. Ama rejim askeri yolu seçip, muhalefeti yok etmeye çalıştı. Siyasi uzlaş Esad gittikten sonra gerçekleşebilir. Yetkilerini yardımcısına bırakarak siyasi diyaloga geçilebilir.

ORSAM: Son olarak, Türkiye'nin Suriye politikası hakkında neler düşünüyorsunuz?

Yusuf Mahli: Türkiye, en baştan beri Suriye halkının yanında olduğunu ifade etmiştir. Bu sadece sözde kalmamış, eyleme de geçmiştir. Buradaki yetkililer "Bizde Suriyeli mülteci yok, Suriyeli misafirler var" diyorlar. Suriye hakkında Türkiye sempatisi doğmuştur. Birçok ülke Suriye devrimine karşı tavır almıştır. Türkiye her zaman halkın meşru taleplerine destek vermiştir. Bu medyada da halk arasında da bilinmektedir. Türkiye Suriye Ulusal Konseyi'ne destek verdiği gibi yeni oluşan Suriye Koalisyonu'na da destek vermiştir. Türkiye Ulusal Konsey'in varlığının devam etmesinden yana iken aynı zamanda da Koalisyon'a destek vermektedir. Konsey'in ciddi anlamda muhalefet nezdinde ve uluslararası siyasette

deneyimi vardır. Türkiye, Konsey'in bu deneyimlerini kaybetmeden Koalisyon içinde yer almasından yanadır. Aynı zamanda da Koalisyon'u Suriye muhalefетinin meşru temsilcisi olarak tanımaktadır.

**Bu söyleşi ORSAM Ortadoğı Uzmanı Oytun Orhan tarafından 18 Aralık 2012 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.*

ORSAM: Çok teşekkür ederiz.

Yusuf Molla: “Suriye’de Birliğin Sağlanması Adına Türkmenler Önemli Bir Konumdadır”

25 Ocak 2013

Suriye’de halk ayaklanması uzun yıllardır üstü kapatılan toplumsal ve siyasal taleplerin su yüzüne çıkmasına imkan sağladı. Bu süreçte öne çıkan toplumsal gruplardan biri de Suriye Türkmenleridir. Baas yönetimi altında hiçbir şekilde örgütlenme imkanı tanınmayan ve baskı politikalarına maruz kalan Suriyeli Türkmenler yeni dönemde uzun yılların açığını kısa sürede kapatma çabası içindedir. Bu çerçevede kurulmaya başlayan siyasal hareketlerin başında Suriye Türkmen Kitleleri gelmektedir. Partileşme sürecindeki Kitle’nin Genel Başkanı Yusuf Molla ile Suriye Türkmenlerinin durumu, Hareketin Suriye içi ve dışındaki siyasi faaliyetleri ve Suriye Türkmenlerinin beklentileri konusunda bir söyleşi gerçekleştirdik.

ORSAM: Öncelikle kendini tanıtır mısınız?

Yusuf Molla: Lazkiye’nin Bayır Bucak bölgesindenim. Köyüm Arapça adı El-Hadra olan Gökdağ’dır. Türkmen köylerinin isimle-

ri Araplaştırılmıştır. Türkiye’ye 1982 yılında liseyi bitirdikten sonra geldim. İTÜ Mimarlık bölümünde okudum. Sonrasında Yıldız Üniversitesi’nde Peyzaj Planlama bölümünde yüksek lisans yaptım. Meslek hayatıma özel firmalarda devam ettim. Siyasi hayatıma gelince çok şükür hiçbir zaman Baas Partili olmadım. Bu nedenle Suriye’de bir siyasi hayatım olmadı. Türkiye’ye geldiğimde de siyasi faaliyet yürütemedim. Çünkü ben burada olsam bile ailem Suriye’de idi. Tarihi seven ve araştıran bir insanım. Osmanlıcaya hakimim. Halep Üniversitesi için mimarlık tarihi üzerine birçok kitap tercümesi yaptım. Suriye’deki olaylar başlayana kadar aktif siyasete hiç katılmadım. Ancak olayların başladığı gün hangi tarafta olduğumu açıkça belirttim ve bu alanda çalışmaya başladım. Biz ilk günden beri bu işin içindeydik. Ayaklanmamız başladıktan aylar sonra Türkmenlerin adıyla konuşmamız gerektiği ihtiyacını hissettik. Çünkü Suriye’de olaylar etnik ve mezhepsel bağlılığa dayandırılmaya başlandı. Herkes hakkını bu yolla aramaya başladı. Biz de hem Türkmenlerin haklarına sahip çıkmak hem de Türkmenlerin yanlış yöne kanalize olmasını engellemek için bu işe el attık. İlk çalışmalarımız 2011 Ağustos’unda başladı. Başlamamız aylar sürdü. Çünkü sağlam bir yapılanmamızın olmasını istiyorduk. 15 Şubat 2012’de Suriye Türkmen Kitleleri’nin ilanını yaptık. Kitle kuruluşundan bu yana Genel Başkanlık görevini yürütüyorum. Muhalefetten iyi tepkiler aldık. Kısa bir süre sonra sahaya yönelik çalışmayı tercih ettiğimiz için ilk adım olarak Suriye sınır bölgelerinde irtibat büroları kurduk. Bu sayede sahaya yakın ilişkiler kurduk. Bence elimizdeki imkanlara göre azımsanamayacak bir başarı elde ettik. Suriye tarihinde bugüne kadar Türkmen adı geçmemiştir. Ancak artık Suriye muhalefetinin içinde Türkmen adı da yazılıdır. Direnişçilerimize destek olduk, yaralılarımıza yardım ettik. Askerlerin yiyecekleri, içecekleri, benzinleri karşılandı. İnsanlarımızıza gıda ve ilaç yardımı yapıldı. Bu yardımla-

rın çoğu belgelidir. Bu konuda teferruatlı bir rapor hazırlamaktayız. Herkesin fedakarlık göstermesiyle büyük işler yaptık.

ORSAM: Yakın zaman önce gerçekleşen Suriye Türkmen Platformu'nda Kitle ve Hareket olarak iki Türkmen Partisi birleşme kararı aldı. Birleşme sürecini anlatabilir misiniz?

Yusuf Molla: Şu an olan tam bir birleşme değildir. Demokratik Hareket içinde istifalar gerçekleşmiştir. Biz yeni arkadaşlarla beraber yeniden yapılanmaya gideceğiz. Aslında yeniden yapılanmayı uzun süredir düşünüyorduk ancak fırsat bulamıyorduk. Arkadaşlarımızın katılımı bunun için vesile oldu. Yaklaşık 1 ay sonra kongre yapacağız. Tabandan daha fazla insan almak istiyoruz. Ayaklanmanın ilk aşamasında Suriye'de rejim güçlüydü, bu işe katılıp faydalı olabilecek birçok insan hapis ve idam korkusuyla katılamıyordu. Mecburen daha dar bir kitleden katılım oldu. Ancak şu an şartlar çok değişti. Rejim artık çok zayıf. Neredeyse kurtarılmış bölgeler var. Şu an Suriye'nin neresinde Türkmen varsa hepsine ulaşmaya çalışıyoruz. Yerel teşkilatlar kurup, o bölgeden delegeler seçilmesini ve o delegelerin kongreye katılımını sağlayacağız. Şu an yoğun şekilde çalışıyoruz. Şu anki yönetimde değişiklikler olabilir. Hepimiz bu makamları hak eden insanların olması halinde seve seve görevimizi teslim ederiz. Bugüne kadar çalışan arkadaşlarımız işlerini, aileleri ihmal ettiler. Hepsinin çok büyük hakları, emekleri var.

ORSAM: Yeni teşkilatlanmada değişiklikler olabilir dediniz. Ne gibi değişiklikler düşünüyorsunuz?

Yusuf Molla: Serbest seçim yapılacak. Yönetici kadronun büyük bir kısmı değişebilir. Yeni katılan arkadaşlarım ile beraber yeni bir oluşumla devam edeceğiz. Ben aslında iki Türkmen partisinin isimlerinden birini kullanma

tarafarıyım. Bu isimler artık tanınıyor. Yeni çıkacak bir parti adı insanlarda "bu hareket de kim?" sorusu uyandıracak. Zaten Türkmen davası bilinen bir dava değildi. Çoğu insanın Suriye'de Türkmenin var olduğundan bile haberi yok. Şimdi sil baştan yeni isimlerle çıkmak bana doğru gelmiyor. Ancak alınacak karara uyumlu olacağız. Büyük ihtimalle artık yeni parti ismi altında olacağız.

ORSAM: Suriye içinde nasıl bir teşkilatlanmanız vardır? Mevcut yapılanmayı genişletmek için neler yapmayı planlıyorsunuz?

Yusuf Molla: Biz içeriyle bağlantı kurabilmek için Yayladağı-Akçakale arası 3 tane ofis kurduk. Lazkiye Türkmenlerine yönelik Yayladağı ofisi, Halep Türkmenlerine yönelik Gaziantep'teki ofis ve Rakka Türkmenlerine yönelik Akçakale'de çalışılıyor. Humus ve Şam Türkmenlerinden coğrafi ve mevcut şartlar nedeniyle uzağız ancak bu konuda çalışmalarımız var. Şam ve Golan'a uzanmak ise şu an için çok zor. Ancak diğer bölgelerde teşkilatlanmalarımız devam edecek. Sınra yakın bölgelerde bizimle beraber çalışan insanlar var.

Biz bu işi Suriye'de tüm tabana yayıp, tabanı teşkilatlandırıp, oradan delegeler seçilmesini ve bu delegelerin genel kurulumuza katılmasını sağlama hedefindeyiz. Genel kurulda serbest seçimler yapılacak. Resmi nüfus rakamı olmasa bile tahmini bir rakam var elimizde. Eski nüfus sayımları var, ORSAM tarafından yapılan araştırma var.

ORSAM: Kitle olarak Suriye sorununun çözümü konusunda ne düşünüyorsunuz ve Suriye Türkmenlerini bu çözüm çerçevesinde nereye oturtuyorsunuz?

Yusuf Molla: Suriye'deki Türkmenler tek bir bölgede toplanmış durumda değil. Bu nedenle Türkmenlere yönelik somut çözümler söz konusu olamıyor. Örneğin bölgesel federas-

yon mümkün değildir. Bundan dolayı biz bu yola ilk çıktığımızda Suriye'nin vatandaşlık esasına dayalı bir formata girmesini istedik. Hatta daha ulusal meclis kurulmadan, bir basın bildirisi hazırlamıştık. Kurulacak olan ulusal meclisin milli, etnik yapıya dayalı olmaması gerektiğini ve vatandaşlık esasının baz alınması gerektiğini söylemiştik. Ancak sesimizi duyan olmadı, duyan varsa da ciddiye almadı. Çünkü şu an Suriye'nin bölünmesi konuşuluyor. Bu bölünme ancak etnik ve dini esasa dayalı olur. Meclis kuruldu ve gelişmeler bizim istediğimiz yönde ilerlemedi. Yardımlar dağıtılırken hassasiyet gösteren tek yer Türkiye idi. Arap, Türk, Kürt ayrımı yapmaksızın yardım elini uzattı. Ancak Arap ülkelerinden gelen yardımlar böyle değildi. Bize "Sizin arkanızda Türkiye var" diyerek yardım etmiyorlardı. Biz sadece milliyetçi söylem için "Türkmeniz" demedik. Türkmenlerin haklarını koruyabilmek için Türkmeniz dedik. Ayrıca boşluk bıraktığınız bir alan olursa o boşluğu biri gelir doldurur. Başka insanların gelip insanlarımızı yanlış yere yönlendirmesinden çekindik. Bu nedenle acil şekilde bu işe başladık. Biz Suriye olaylarının ilk gününden beri aktiftik. Ancak Türkmenler adına aylar sonra çalışmaya başladık. Çünkü başlarda "Suriye birdir!" diyorduk. Hala arzumuz bu yöndedir. Ama milliyetçi ve etnik ayrımlar yaşanmaya başladıkça biz de Türkmen ismiyle çalışmaya karar verdik.

ORSAM: Sahadaki faaliyetleriniz nelerdir?

Yusuf Molla: Modern ülkelerde asker, siyaset ve insani yardım birbirinden ayrıdır. Ancak biz şu an savaş durumundayız. Suriye'de bir savaş var. Tüm aktiviteler birbiriyle iç içe ve birbirine bağımlıdır. İnsanlara insani yardım götürmek zorundasınız. Hem bu yardımlara cidden ihtiyaçları var hem de onlarla diyalog kurmanızı sağlıyor. Beşar Esad sonrasında arkasında silahlı güç olan söz sahibi olacaktır. Gençlerimiz ilk başta av tüfekleriyle dağa

çıktılar. Birçoğunun ayağında terlik vardı. Hiçbir insan onları o durumda bırakamaz. Ayrıca bu güçler Esad sonrası bize gerekli olacak. Bu yardımlar, yapanlarla alakalı değildir. Hepimizin yüküdür, fedakarlığıdır. Kimse ne olacağını bilemez. Ama kazanmak için ne gerekiyorsa yapmak zorundasınız.

ORSAM: Suriye'deki diğer muhalif gruplarla ilişkileriniz nasıl? Örneğin Konsey'in yanı sıra şimdi de Koalisyon kuruldu...

Yusuf Molla: Şunu açık yüreklilikle söylüyorum ki; bugün Suriye'de ortak bir payda var ise bu da Türkmenlerdir. Türkmenler bugün Suriye'de en fazla sevilen etnik gruptur. Çünkü herkesle iyi geçinen, aşırı hırsırları olmayan, vatanın birliğinden yana, sadık bir toplumuz. Türkmenlerin Suriye tarihinde bir tane ihane-tini bulamazsınız. Uç kutup haline gelen Arap ve Kürtlere karşın biz Suriye'deki ortak paydayız. Herkese eşit mesafedeyiz. Araplar ve biz ülkenin bütünlüğünden yanayken Kürtlerin çoğu ayrılığı istiyorlar. Ancak buna rağmen biz Kürtlerle düşman değiliz, küs değiliz. 2004'te Araplar ve Kürtler arasında çıkan çatışmada birçok insan öldü. Türkmenlerin bugüne kadar böyle bir olayı olmadı. Biz yola ilk çıktığımızda, kimse davamızı bilmiyordu. Çünkü her şeye sıfırdan başlamıştık ve kişisel imkanlarımızı kullanıyorduk. İlk meclis kurulurken Türkmenler göz ardı edildi. Gereğesi, bizim siyasi arenada olmamamızdı. Yani bunu bahane olarak dile getiriyorlardı. Bu bir açıdan doğrudu ancak arkada başka hesaplar da vardı tabii ki. Türkmenlere verilecek pay diğer grupların alacağı payı azaltacak sonuçta. Ayrıca Suriye'yi bölme projelerine Türkmenler karşı çıkmaktadır. Biz Suriye Ulusal Konseyi'nin başarılı olmasını istiyorduk. İçinde olmamamıza rağmen arkasında duruyorduk. Ama Konsey Suriye devriminin çok gerisinde kaldı, hatta neredeyse yük oldu. Başarı sağlanabilmesi için Ulusal Konsey'in yeniden yapılanması gerekiyordu. Kurulan Konsey, yeni

yapılanmanın daha geniş kitlelere yayılabilmesi için kullanılacak bir araçtı. Ancak yapılan çalışmalarda bir netice alınmadı. Bu durumda bizim öngördüğümüz gibi meclisin başarısızlığına ve yeni bir oluşumun kurulmasına neden oldu. Yeni oluşum kurulurken Konsey'in yaptığı hatalardan ders alınmıştır. Nitekim daha geniş alana yayılma kararı alındı ve Türkmenler de yeni Koalisyon'a dahil edildi. Şu an Konsey'de 16, Koalisyon'da ise 3 Türkmen temsilci vardır. Bunlar Ziyad Hasan, Hüseyin Abdullah ve Halit Hoca'dır. Biz Halit Hoca'ya itiraz ettik. Halit Hoca Suriye muhalefesinde güçlü bir isim. O bilinirliği sayesinde girebilirdi. Biz de onun yerine başka bir Türkmen'i koyardık. Bu sayede Koalisyon'da 4 Türkmen olurdu. Yani Halit Hoca, serbest ve tanınmış kişiler kontenjanından girseydi o koltuğa dördüncü bir Türkmen oturabilirdi. Ama olmadı. Koalisyondaki arkadaşlarımız aktifler, verimli bir şekilde çalışıyorlar. Türkmen temsilcilerinin sayısının artması için de çalışmalarımız devam ediyor.

ORSAM: Sizce Suriye Türkmen siyasal hareketleri ve toplumunun en büyük sorunları nelerdir?

Yusuf Molla: Türkmen toplumunun sorunları Suriye halkının sorunlarıyla aynıdır. Türkmenlerin ayrıca daha önce elde edemedikleri hakları da var. Asimile olmakta ve gitgide erimekteler. Toplumların varlığında dil ana unsurdur. Dilinizi kaybederseniz varlığınızı da kaybedersiniz. Maalesef Türkmenler dillerini yavaş yavaş kaybediyorlar. Türkmenlerin en büyük sorunu dillerini muhafaza edememeleridir. Suriye'deki rejim yılarca bilinçli bir asimilasyon politikası gütmüştür. Siyasi hayatta ise Suriye'de dikta rejimi hakimdi. Türkmen olarak teşkilatlanmamız mümkün değildi. Bu nedenle siyasal varlığımız çok zayıf. Bir de Türkmenler farklı farklı yapılarda. Halep, Rakka ve Golan'daki Türkmenlerde aşiretçilik var. Lazkiye ve Humus'ta bu kay-

bolmuş durumda. Her bölgenin kendine has özellikleri var. Aşirette aşirete bağlılık var. Diğer bölgede ise aşiretçilik olmadığı için vatandaşların bağlı oldukları bir yer yok. Bugün Suriye'deki Türkmenler Türkiye'nin tebaası gibi görünüyor. Bu nedenle dışarıdan gelen lojistik yardımdan tutun insani yardıma kadar hak ettikleri payı alamıyorlar. Suriyeliler Kürt meselesinden acı çektiği için, Türkmenleri tanımayanlar bize korkarak yaklaşıyorlar. Bazı insanların kafasında yanlış algılamalar var. Meselemizi doğru şekilde anlatmamız lazım. Türkmen meselesinin herkes tarafından duyulması ve doğru anlaşılması için medyada güçlü olmamız lazım. Türkiye'den bu konuda destek bekliyoruz.

Siyasal hareketler olarak en büyük sorunuz deneyimsizlik. Suriye'de siyasetten men edilmiştik. Ben mimarım. Sadece mesleğimi yapıyordum, siyasete sıcak bakmıyordum. Ama durum bu hale gelince görevimiz olarak görüp, bu işlerin içine girdik. Maalesef deneyimli, popüler, herkesi arkasında sürükleyecek bir insanımız yok. Lider kadro eksikliği yaşıyoruz. Ayrıca maddi imkanlarımız da az. Hala kendi özel imkanlarımızla bu işi çevirmeye çalışıyoruz. Bu işi gerçek anlamında yapabilmek için çok büyük imkanlar lazım.

ORSAM: Türkmenler Şam ve Halep gibi büyük şehirlerde yaşıyorlar. Nusayri devleti senaryoları konuşuluyor ve Bayır-Bucak Türkleri o sınırlar içinde kalıyor. Ayrıca Türkiye-Suriye sınır hattı boyunca Türkmenler yaşamakta. Dolayısıyla Suriyeli Türkmenler stratejik bölgelerde yerleşikler. Bu çerçevede Esad rejimi sonrasında Suriyeli Türkmenleri ne gibi sıkıntılar beklemektedir?

Yusuf Molla: Sizin de söylediğiniz gibi Türkmenler stratejik noktalarda yaşamaktalar. Suriye'nin batısı ayrı bir devletin kurulma riskini taşımakta. Türkiye sınırı bölgesinde de

Kürtlerle iç içe yaşamaktalar. Bugün “Kürdistan haritası” dedikleri bir harita neredeyse kuzeydeki Türkmen bölgelerin tamamını kapsıyor. Nusayri Devleti de Humus’tan Hatay sınırına kadar uzanmaktadır. Böyle bir oluşumun yaşanması halinde Türkmenlerin tehcir olma ihtimali var. Biz Nusayrilerle yüzlerce yıldır birlikte yaşıyoruz. Evet, bazen sıkıntılar oldu. Ama hep yan yanaydık. Suriye’deki rejim etnik savaşın üzerine oynadı ve farklılıkları körükledi. Şimdi ise bu kadar kan aktıktan sonra bir araya gelmek zor olacak gibi görünüyor. Biz Suriye Türkmen Kitleleri olarak olaylara karışmayan insanların zarar görmesine karşıyız. Ama olaylara karışan insan sayısı da çok fazla. 100 bin insan olaya karıştıysa hepsine ceza mı verilecek? Bu hassas bir konu. Bir arada yaşanabilir mi? Şu an baktığımız açıdan “bir arada yaşanamaz” diyebiliriz, ama bence yaşanabilir. Çoğumuz akan kanı, öldürülen çocukları, tecavüz edilen kadınları gördük, okuduk. Bunları ilk görüp, okuduğumuzda insanlar tepki duyuyorlar. Ama bence biz yapamayız, yapmayız. O kızgınlığımız geçer ve akliselim düşünebiliriz ama bu durumu karşı taraf kabullenmez bence. Bu nedenle tehcirimiz söz konusu olabilir.

ORSAM: Yani bir Nusayri Devleti kurulursa Türkmenler zorunlu göçe maruz kalabilir...

Yusuf Molla: Evet, maalesef. Lazkiye’de rejim önce Türkmen köylerin çevrelerini bombalayıp insanların korkup göç etmesini sağladı. Bu sayede bazı Türkmen bölgeler boşaltıldı.

ORSAM: Güvenlik nedeniyle Sünnilerin göçü devam ediyor mu? Türkmenlerin yanı sıra Lazkiye merkezde çok sayıda Sünni Arap da yaşamaktadır...

Yusuf Molla: Lazkiye merkezde göç söz konusu değil. Ama Bayır-Bucak’tan büyük oranda göç oldu. Hala atış menziline dışındaki

köylerde çok sayıda insan yaşamakta. Ancak ana politika bölgeyi kuşatmaktır.

ORSAM: Türkmenlerin kendi bölgelerinde daha fazla söz sahibi olduğu adem-i merkezî bir yapıyı mı savunuyorsunuz yoksa Türkmenler olarak sadece kültürel ve sosyal haklarının olacağı ancak güçlü merkezi bir otoritenin olduğu bir siyasal yapı altında mı yaşamak istiyoruz?

Yusuf Molla: Türkmenler olarak Suriye’nin birliğinden yanayız. Otoriter merkezi bir devlet derken tabi ki Baas partisi gibi bir rejimi değil, medeni, demokratik bir devleti kastediyoruz. Medeni ve demokratik bir devlet içinde yerel yönetimlerin güçlü olmasını isteriz. Ama federal bir yapılanmayı ya da yerel yönetimlerin çok güçlü olmasını istemiyoruz. Bizim derdimiz Suriye halkının her bireyinin inancıyla, etnik varlığıyla eşit haklara sahip olması. Azınlıkların, farklı din ve mezheplere sahip olan insanların ise sosyal haklarının, kültürel haklarının korunmasını istiyoruz.

ORSAM: Suriyeli Kürtlerle ilişkilerinizde büyük sıkıntılar yaşandı mı?

Yusuf Molla: Şu ana kadar böyle bir sıkıntı yaşanmadı. Kürtler ve Özgür Suriye Ordusu arasında sıkıntılar oldu ama Türkmenler buna dahil olmadı. Biz bu işi silahla çözmekten yana değiliz. Düşmanlıklar kolay kolay silinmiyor. Öncelik diyalog olmalı.

ORSAM: Türkmenler şu anda kendi bölgelerini koruyacak güce sahip mi?

Yusuf Molla: Bence sahip. Hem sayı olarak hem yapı olarak güçlüyüz. Ama silah konuşacak ise bizim bu anlamda donanımımız yeterli değildir. Türkmen birlikler biraz daha destek alırlarsa rahatlıkla kendi bölgelerini koruyabilirler.

ORSAM: Türkiye'nin Türkmenlere yaklaşımını nasıl değerlendiriyorsunuz? İstanbul'da Suriye Türkmenleri Platformu düzenlendi. Bu toplantıya Meclis Başkanı Cemil Çiçek ve Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu da katıldılar. Hem Türkiye'den beklentilerinizi hem de platformu nasıl değerlendirir misiniz?

Yusuf Molla: Türkiye'nin Türkmen meselesine gitgide daha çok önem vermesi bizi sevindiriyor. Daha önceden Türkmen meselesine çok fazla önem verilmediğini düşünüyorduk. Bizim sesimizi yükseltmemiz, muhalefette yerimizi almamız ve iyi ilişkiler kurmamız Türkiye açısından büyük önem arz etmekte. Suriye halkı arasında kavgalı olduğumuz bir grup yok. Gelecekte Suriye'de birliğin sağlanması adına Türkmenler önemli bir konumdadır. Biz hem Arapların hem de Kürtlerin kültürüne hakimiz. Her iki tarafı da daha iyi anlıyoruz ve birbirlerine nasıl yaklaşacaklarını biliyoruz. Bu sayede harç görevi göreceğiz.

Suriye Türkmen Platformu için çalışan herkese teşekkür ederiz. Bunun için emek harcayan herkese kapımız açık. Biz, bu davaya vaktini ayırıp çalışan insanların azlığından yakınıyorduk. Şimdi çalışan birileri varken olumsuz yorum yapmayız. Önemli olan Türkmenlerin içinde bölünmeye gidilecek çalışmalar yapılması. Bu platformun hazırlık komitesindeki kişilerin çoğu bizim arkadaşlarımız. Hatta bir arkadaşımızı bile gönderdik; Mustafa Şeyh Ahmet. Biz her ne kadar tecrübeli siyasetçiler değiliz diyorsak da 2 yıldır bu işin içindeyiz ve

az da olsa deneyim kazandık. Arkadaşlar olayları yürütürken dışarıya kapalı hareket ettiler. Bu tepki yarattı. Biz yıllardır şeffaf olmayan bir rejime karşı savaştık. İnsanlar artık daha demokratik daha şeffaf bir oluşum arıyor. Bu platform Türkmen meselesinde önemli bir adımdır. Artısıyla eksisiyle faydalı oldu. Emegi geçen herkese teşekkür ediyorum. Ancak sonrası daha geniş katılımlı olmalı.

Türkiye artık Suriye Türkmenlerine daha net ve açık şekilde önem veriyor. Türkmen siyasi kadrolarının eğitilmesinde, örgütlenmede kılavuzluk yapması ve arkamızda olduğunu hissettirmesini istiyoruz. Medyada Türkmen isminin önde olması ve örgütlenmenin yapılabilmesi için maddi yardımda bulunulması gerekiyor. İnsani yardım açısından Kürtlere ve Araplara yapılandan daha fazlasını beklemiyoruz. Biz şimdiye kadar bu toplumla yaşadık bundan sonra da bu toplumla yaşayacağız. Hatta birçoğumuzun akrabalık bağı var. Bölünmek asla söz konusu değil. Bu nedenle kardeşlerimizin gönlünü hoş tutmak isteriz. İnaniyorum ki şu an ki yanlış anlama durumu zamanla düzelecektir. Suriye halkıyla 1000 senelik bir ortaklığımız var. Bu nedenle Türkiye'den gelecek yardımların çok aşikar olmasını istemiyoruz.

Çok teşekkür ediyoruz.

**Bu söyleşi ORSAM Ortadoğu Uzmanı Oytun Orhan tarafından 21 Aralık 2012 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.*

Tarık Silo Cevizci: “Yeni Suriye’de Türkmenlerin Söz Sahibi Olmasını Sağlamak İçin Çalışıyoruz”

25 Ocak 2013

Suriye’de halk ayaklanması uzun yıllardır üstü kapatılan toplumsal ve siyasal taleplerin su yüzüne çıkmasına imkan sağladı. Bu süreçte öne çıkan toplumsal gruplardan biri de Suriye Türkmenleridir. Baas yönetimi altında hiçbir şekilde örgütlenme imkanı tanınmayan ve baskı politikalarına maruz kalan Suriyeli Türkmenler yeni dönemde uzun yılların açığını kısa sürede kapatma çabası içindedir. Bu çerçevede kurulmaya başlayan siyasal hareketlerin başında Suriye Demokratik Türkmen Hareketi gelmektedir. Hareketin Genel Başkan Yardımcısı Tarık Silo Cevizci ile Suriye Türkmenlerinin durumu, Hareketin Suriye içi ve dışındaki siyasi faaliyetleri ve Suriye Türkmenlerinin beklentileri konusunda bir söyleşi gerçekleştirdik.

ORSAM: Öncelikle kendini tanıtır mısınız?

Tarık Silo Cevizci: İsmim Tarık Silo Cevizci. 1984 yılında doğdum. Halep’e bağlı Çobanbey

Köyü’ndenim. 2004’ten bu yana Türkiye’de yaşıyorum. Endüstri mühendisliği mezunuyum. İstanbul Teknik Üniversitesi’nde Mühendislik Yönetimi Bölümü’nde yüksek lisans yapıyorum. Aynı zamanda Suriye Türkmen Demokratik Hareketi’nin yönetim kurulundayım ve Genel Başkan Yardımcılığını görevini yürütüyorum.

ORSAM: Suriye’deki Türkmen siyasal hareketlerini genel olarak ve Demokratik Hareket hakkında bilgi verebilir misiniz?

Tarık Silo Cevizci: Suriye’de olaylar ilk başladığında, Suriye Türkmenlerinde eksik olan kısmının örgütlenme olduğunu anladık. Buradaki arkadaşlarımızla bir araya gelip eksiklerin giderilmesi için neler yapabileceğimizi konuştuk. Eğer siyasal anlamda bir örgütlenme sağlanamazsa Suriye’de yaşanabilecek bir krizin Suriye Türkmenlerini çok etkileyeceğini gördük. Türkiye’de siyasi alanda yapılan çalışmaları başlatan insanlardan birisiyim. Kurulan ilk dernek olan Suriye Türkleri Derneği’nin başkanlığını yürüttüm. Sonrasında Suriye’deki Türkmenleri siyasallaştırma kararı aldık ve o zamandan itibaren tüm yapılanmalar içerisinde yer aldım. 21 Mart’ta İstanbul’da kurulan Suriye Türkmen Demokratik Hareketi’nin yönetim kuruluna katıldım. Aynı zamanda teşkilatlanmadan sorumlu başkan yardımcılığı görevini üstlendim. Geçen hafta yapılan kurultayda yeni başkanımızı belirledik. Benim görevim ise dış ilişkilerden ve politik birimlerden sorumlu başkan yardımcılığı oldu. Biz bu süre zarfında Suriye’deki Türkmenlerin muhalefet nezdindeki muhatapları olarak görev üstlenmiştik. Suriye Ulusal Konseyi içerisinde şu anda 16 Türkmen temsilcimiz bulunmaktadır. Yeni kurulan Suriye Ulusal Koalisyonu içinde ise 3 Türkmen temsilcimiz vardır. Koalisyon içinde bizimle birlikte çalışan Suriye Türkmen Kitle-si ve Halit Hoca gibi bizden bağımsız siyasal oluşumlar da vardır.

ORSAM: Şu an Suriye’de 1,5 milyon Türkçe konuşan insandan **bahsediliyor ama sayıdan ziyade Türkmenler son derece stratejik bölgelerde yaşadıkları için büyük önem arz ediyorlar. Örneğin Bayır-Bucak Türkmenleri Nusayrilerin yoğun olarak yaşadığı Lazkiye vilayetinde, Halep Türkmenleri de Türkiye-Suriye sınır hattı boyunca yerleşikler. Bu çerçevede Suriye Türkmenlerini önümüzdeki dönemde bekleyen en büyük riskler nedir?**

Tarık Silo Cevizci: Suriye Türkmenleri kendi bölgelerini nispeten korumuş durumdalar. Fakat Nusayrilerle iç içe oldukları bölgelerde biraz sıkıntı yaşanmaktadır. Bölgeye has sorunlarımız var. Bir yerde yeniden yapılanma sürecine dahil olmaya çalışılırken bir yerde hayat mücadelesi var, başka bir yerde ise toprağın elden gitmesi söz konusu. Mesela Lazkiye bölgesindeki Bayır-Bucak Türklerinin önceliği, bölgelerini tekrar alabilmektir. Köylerine tekrar dönmeleri önceliktir. Ancak Halep, kısmen kurtarılmış bölge sayılmaktadır. Oradaki Türkmenlerin sıkıntısı emniyet ve belediyeler gibi yeniden yapılanan kurumların içinde temsil edilememeleridir. Halep’teki öncelik temsil hakkının kazanılmasıdır. Humus bölgesinde ise hayatta kalma çabası söz konusudur. Oradaki köyler abluka altına alınmış, insani yardım gidememekte ve insanlar yaşam savaşı vermektedir. Bu farklılık Golan ve Şam’daki Türkmenler için de geçerlidir. Oradaki insanlar ise ne zaman başlarına bomba düşeceğini bekliyorlar. Yani Halep-Rakka bölgesindeki sorun ile Şam-Hama-Humus bölgesindeki sorunlar birbirinden çok farklıdır.

ORSAM: **Demokratik Hareket olarak Suriye’de Türkmen meselesine nasıl bir çözüm önerisi sunuyorsunuz? Bunun yanı sıra Hareket olarak hem uluslararası alan hem de Suriye içerisindeki faaliyetleriniz hakkında bilgi verebilir misiniz?**

Tarık Silo Cevizci: Demokratik Türkmen Hareketi olarak önümüzdeki süreçte çalışmalarımızı sahaya kaydırıp sonuç odaklı çalışacağız. Halep’te daha çok sivil örgütlenmeye ağırlık vereceğiz. Suriye’deki kurumlarda Türkmenlerin temsiliyeti bizim için çok önemlidir. Sahada verilen mücadelenin ve meydanlarda şehit olan insanların haklarını vermek için hak ve hukuk elde etmeliyiz. Lazkiye’de ise göçü durdurmayı amaçlıyoruz. Ayrıca Türkiye’ye sığınan insanların geri dönmesini sağlamak istiyoruz. Humus’a ise yapabileceğimiz tek yardım para göndermektir. Elimizden başka bir şey gelmiyor. Suriye Demokratik Türkmen Hareketi’nin yeni stratejisini özetlemek gerekirse muhalefetteki mücadelemize devam etmek, yeni kurulacak hükümette bakanlık elde etmek, sivil örgütlenmelere ağırlık vermek, Halep ve kurtarılmış bölgelerde yerel yönetimlere girmek ve bu sayede yeni Suriye’de Türkmenlerin söz sahibi olmasını sağlamaktır.

ORSAM: **Yeni Suriye’de Türkmenler açısından nasıl bir çözüm öngörüyorsunuz?**

Tarık Silo Cevizci: Suriye Türkmenleri farklı şehirlerde yaşıyorlar ve coğrafi bütünlükleri yok. Bu nedenle yaşanacak herhangi bir bölünme Suriye Türkmenlerine büyük zarar verecektir. Dolayısıyla ilk hedefimiz Suriye’nin birlik ve bütünlüğünü korumaktır. Ayrıca Suriye’de vatandaşlık esasına dayalı yeni bir sistem kurulmasını istiyoruz. Hiçbir tarafa, hiçbir mezhebe, hiçbir etnik gruba dayanmayan, tamamen vatandaşlık esasına dayalı bir yeni bir devlet. Ayrıca uluslararası kamuoyunun denetiminde bir seçimin yapılması, dünya şartlarına uygun bir anayasanın yazılması ve Suriye topluluğunu oluşturan gruplara hem kültürel, hem siyasal hem de vatandaşlık haklarının verilmesini istiyoruz. Azınlık demiyorum çünkü biz azınlık değiliz.

ORSAM: Yakın zaman önce İstanbul'da Suriye Türkmenleri Platformu gerçekleşti. Toplantı Dışişleri Bakanlığı evsahipliğinde gerçekleşti. Dışişleri Bakanı Davutoğlu'da katılarak bir konuşa gerçekleştirdi ve Türkiye'nin Suriye Türkmenlerine destek vereceğinin taahhüdünde bulundu. Suriye Türkmenleri olarak Türkiye'nin sizlere yaklaşımını nasıl değerlendiriyorsunuz ve Türkiye'den beklentileriniz nelerdir?

Tarık Silo Cevizci: Biz Türkiye'ye gelmeden öncede arkamızda olduğunı hissediyorduk. Bu güven hep vardı. Araplar ve Kürtler Türkmenlere her zaman; "Sizin arkanızda bir devletiniz var. Siz bize göre çok daha iyi durumdasınız" derler. Ancak biz onların söylediği kadar Türkiye'den destek almış değiliz. Fakat yapılan destek ve önem azımsanamayacak

kadar büyüktür. Türkiye bugünkü şartlarda bile Suriye Türkmenlerinin yanındadır. Hem siyasal hem de insanı anlamda yardımda bulunmaktadır. Tabi ki daha çok destek ve yardım beklemekteyiz. Hem hükümetten hem de kamuoyundan günbegün artan bir destek olduğunun da farkındayız. Ancak bu yeterli değildir. Daha çok mesai harcanmalı, daha çok yardım yapılmalıdır. Suriye Türkmenleri uluslararası kamuoyunda halen bir yer edinememiştir. Türkiye bizim sesimizi uluslararası kamuoyunda duyurmalıdır.

ORSAM: Çok teşekkür ediyoruz.

**Bu söyleşi ORSAM Ortadoğu Uzmanları Oytun Orhan ve Bilgay Duman tarafından 24 Aralık 2012 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir.*

Gazi Mısırlı: “Türkiye’nin Şu An İzlediği Politika ileride Meyvesini Verecek”

25 Ocak 2013

Halep doğumlu Suriyeli işadamı Gazi Mısırlı 30 yıldır Türkiye’de yaşıyor. MÜSİAD’ın Başkan Temsilciliği görevini yürüten Mısırlı, Esad yönetimine muhalif duruşu ve Türkiye’deki Suriyeli muhalifler ile yakın ilişkisi ile biliniyor. Gazi Mısırlı aynı zamanda Türkiye’deki Suriyelilerin yaşadığı kamplar ile yakından ilgileniyor. Düzenli olarak kampları ziyaret eden Gazi Mısırlı ile Suriyelilerin durumunu, sıkıntılarını konuştuk. Mısırlı söyleşide Suriye sorununun gidişatına ve Türkiye’nin Suriye politikasına ilişkin görüşlerini de paylaştı.

ORSAM: Öncelikle kendinizi tanıtabilir misiniz?

Gazi Mısırlı: Ben Gazi Mısırlı. Suriye asırlım ve 30 yıldır Türkiye’de yaşıyorum. İşadamıyım. Birçok sivil toplum kuruluşunda çalışmaktayım. MÜSİAD’da Dış İlişkilerden Sorumlu Başkan Yardımcılığı görevini yürüttüm. Şu anda Başkan Temsilcisi olarak görev yapıyorum ve Ortadoğu’dan sorumluyum.

Ayrıca IBF’in (Uluslararası İş Forumu) Başkan Yardımcısıyım.

ORSAM: Suriye sorununda oynadığınız rolü anlatabilir misiniz, ne gibi çalışmalar yürütüyorsunuz?

Gazi Mısırlı: Kendi ailenizden ölüm ve yıkım haberleri gelmeye başlayınca ister istemez kendi vatanınıza yardımda bulunmak zorunda kalıyorsunuz. Biz de Türkiye sınırına gelmeye başlayan insanlara yardım etmek için bölgeye yiyecek, temiz su ve giyecek ulaştırdık. Sonrasında Vali ile Suriyelileri sınırdan geçirme imkanı olup olmadığını görüştük. Ankara’dan bir karar çıktı ve insanlar bir spor salonuna alındılar. Başlarda 160 kişi gelmişti. Sonrasında 8000 kişi sınıra dayandı. Dışişleri Bakanı Davutoğlu sınıra gelip manzarayı görünce çadır kentlerin kurulmasına karar verdi. İlk olarak Yayladağı’na çadır kent kuruldu ve Suriyeliler alınmaya başlandı. Çok yağmurlu bir gecede 1800 kişi sınırdan içeriye alındı. Çadır kentlere insanlar yerleştikçe ihtiyaçlar doğmaya başladı. Yiyecek, giyecek gibi ihtiyaçların yanında dil konusunda sıkıntılar yaşanmaya başlandı. Biz bu görevi üstlendik ve Türk hükümetiyle birlikte yakın bir çalışma başlattık. Şu an 140 binden fazla kişiyi barındıran 14 kamp var. Biz sadece kamplarda kalan insanlara değil ev tutup yerleşmiş insanlara da yardımcı olmaya çalışıyoruz. Şu an Hatay, Reyhanlı, Gaziantep, Kilis, Urfa ve Diyarbakır’da ev tutup yerleşen 70 bine yakın Suriyeli var. Bu insanlara ikamet çıkarmak için uğraştık. Hükümet 5 aylık ikamet verilmesi konusunda karara vardı. Şu an pasaportla gelen tüm Suriyelilere 1 yıllık ikamet verilmektedir. Sonrasında yaralı ve hasta olan insanlar gelmeye başladı. Yine dille ilgili sıkıntılar yaşandı. Sağlık Bakanımızla ve İl Sağlık Müdürleriyle birlikte işbirliği içinde Suriyeli doktorları getirdik. Hastalar ve doktorlar arasında iletişim kurulmasını sağladık. Yaralıları hastanelere gelip sorunsuz şekilde tedavi olu-

yor, sonrasında ya kamplara ya da özel dairelere alınıyorlar. Sonra da ya Suriye'ye dönüyor ya da kamplara alınıyorlar.

ORSAM: Türkiye'de kamplarda yaşayan Suriyelilerin temel sıkıntıları nelerdir? Çözüm amaçlı ne gibi çalışmalar yapılmaktadır?

Gazi Mısırlı: Türkiye daha önce 100 bin kişiyi alabileceğini duyurdu. Ancak şu an bombalama yüzünden köylerdeki tüm halk sınıra dayanmış durumda. Yaz mevsiminde insanlar sınırdan alınıp okullara yerleştirildi. Ancak okullar açılınca herkes yer değiştirmek zorunda kaldı. Bu durumda 15-20 bin kişi alabilecek kapasitede yeni kamplar açıldı. Fakat iş kamp açmakla bitmiyor. Sağlık hizmetleri, eğitim hizmetleri, günlük ihtiyaçlar ve güvenlik ihtiyaçları karşılanıyor. Yani bir kampın kurulmasının sıfırdan bir şehir kuraktan hiçbir farkı yok. Tuvaletler, banyolar, sağlık ocakları, çocuk parkları, televizyon salonları, eğitim odaları. Resmen 20 bin kişilik bir şehir kuruluyor. Şu an Ceylanpınar'daki kampta 24 bin kişi kalmakta. Türk hükümeti ve Kızılay ihtiyaçların karşılanması için verimli çalışmalar yapmaktalar. Benim gözlemlediğim en büyük eksik dil. Bazen Suriyeliler ve Türk çalışanlar arasında yanlış anlaşılmalarda oluyor. Biz Türkiye'de yaşayan Suriyeliler olarak sürekli bölgeye gidip geliyoruz. Ayrıca psikologlar gönderildi ve çalışmalar yaptılar. Hazırladıkları raporlarda Suriyeli kadın ve çocukların 10 yıla kadar rehabilitasyona ihtiyaçları olduğu yazıyor. Bizim aklımızdaki sadece Esad'ın gitmesi değil, devrimden sonra yeniden kurulacak olan Suriye'nin nasıl kurulacağı olmalı. 2,5 milyon ev tamamen veya kısmen yok edilmiş durumda. 3 milyon kişi evini terk etmiş. Okullar, hastaneler, altyapı tamamen yok oldu. Bir bomba 1 km'lik bir alandaki evlerin tamamını yok ediyor. Yeniden imar için en az 10 yıla ihtiyaç var. Dünya böyle suskun kalmaya devam ettikçe yıkımlar artacak. Yı-

kılan bina tekrar yapılır, önemli değil. Ancak yıkılan insanlar ne olacak? Şu an 100-200 bin kişi sınırda bekliyor. Şu an sınır açılırsa günde 100 bin kişinin geçeceği tahmin ediliyor. Kamplarda 140 bin kişi var. Gelecek olan 100 bin kişi için en az 10 kamp açılmalı. Türkiye bunu kaldırabilir mi kaldıramaz mı tartışmak lazım. Asıl konu kış mevsimine giriyor olmamıza rağmen elektriklerin kesik olması. Sınırdaki bekleyenler soğukla mücadele ediyorlar. Arkadaşlarımız birkaç evi ziyaret ettiler. İki odalı bir evde 25-30 kişi yaşıyor. Bu insanlara un versen ekmek yapamazlar. Çünkü elektrikleri, mazotları yok. Biz yurtdışında yaşayan Suriyelilere sürekli söylüyoruz; para lazım, malzeme lazım, battaniye, çadır, elbise, ayakkabı lazım. Uluslararası herhangi bir yardım almıyoruz. Sadece Türkiye ve Suudi Arabistan'dan destek var. Hiçbir ülke Türkiye sınırında bekleyen Suriyeliler için el uzatmadı. Sağlık sorunlarını çözmek için Suriyeli doktorlar birlik olup sınırda hastaneler kurdular. Sınırdaki yaşam koşulları (soğuk, pis yaşam alanı, kirli sular) nedeniyle hastalanan insanlara o hastanelerde müdahale ediliyor. Yaralıları ise Türkiye içine alınıyor. Türkiye'nin tüm sağlık hizmetleri Suriyelilerin tamamına karşılıksız olarak sunulmuş durumda.

ORSAM: Siz Suriye'deki siyasi gelişmeleri de yakından takip ediyorsunuz. Suriye'de rejim ile muhalifler arasındaki mevcut güç dengesini ve yeni kurulan Suriye Ulusal Koalisyonu'nu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Gazi Mısırlı: Son iki-üç hafta içinde Suriye'de büyük bir gelişme sağlandı. Özellikle kırsal bölgelerde muhalifler önemli ilerlemeler kaydetti. Şam'dan ve Halep'ten uzak olan şehirlerin tamamı muhalefetin eline geçmiş durumda. Kışlalar bile düşmeye başladı. En önemli askeri okullar dahi muhalefetin elinde. Meseleyi sonuçlandıracak yerin Şam olduğunu tüm devrimciler fark edip Şam'a doğru yöneldiler. Şam'da nitelikli operasyonlar yapıl-

maya başlandı. Şam havaalanının kuşatılması büyük bir olay. Çünkü havaalanının etrafında kışlalar var. Bu gelişmeler yaşandıktan sonra tüm televizyonlarda İran planı, Türkiye planı, Rusya planı çıkmaya başladı. Sonrasında Suriye Cumhurbaşkanı Yardımcısı Faruk El Şara'nın bir televizyon kanalında demeci yayınlanıyor. Ancak bu demecin ona ait olup olmadığına dair bir bilgi yok. Bu planları incelediğimiz zaman herkesin yönetimin yakın bir zamanda düşeceğini düşündüğünü görüyoruz. Son iki gündür Rus basını takip ettiyseniz, tüm Rus vatandaşlarının, basın mensuplarının Suriye'den çıkmaya başladıklarını görmüşsünüzdür. Demek ki Rusya bile güvenini kaybetti. Uluslararası arena şu anki yönetimin düşmesi halinde yeni yönetim kimlerin olacağını tartışmaya başladı. Muhafifler arasında herhangi bir birlik yok. Askeri birliklerin farklı farklı komutanları var. Siyasi kanatta Ulusal Konsey var ancak ona güvenilmediği için Suriye Ulusal Koalisyonu oluşturuldu. Şu an Koalisyon Suriye Konseyi'nin bir sene önce attığı tüm adımları sıfırdan atmaya başladı. Koalisyon ne zaman meclisin yerini alabilir? Ne zaman devletler taahhütlerini yerine getirirse o zaman siyasi bir yapı görülebilir. Eğer devletler taahhütlerini yerine getirmezlerse Suriye Konseyi ve Koalisyonu arasında hiçbir fark olmayacaktır. Şu an büyük bir uluslararası suç işlenmekte. 20 aydan beri sürekli yıkım, sürekli ölüm var. Suriye yıkılıyor ama devletler aciz kalıyor. Suriye halkı; Türkiye, Suudi Arabistan ve Katar hariç tüm devletleri suçluyor. Batılı ülkeler ve bazı Arap ülkeleri işlenen suç sessiz kalıyor. Suriye halkı bunları unutmuyor mu bilemiyorum. Muhalefet tarafından yazılan yazılarda devletlere karşı büyük öfke var. Örneğin, Irak. Senelerce ambargo içinde kaldı. Ellerinde kimyasal silah olduğu iddiası ile yok edildi. Suriye'nin yetkili ismi çıkıp; "elimizde kimyasal silah var. Gerekirse kullanırız" diyor. Batı tamamen ikiyüzlü davranıp, harekete geçmiyor. Ancak Suriye halkı bu oyunu anlamış durumda. Suriye hal-

kı zaferi kendi çabalarıyla kazandıktan sonra Batılı devletler çok zorlanacaklar.

ORSAM: Rejim ile muhalifler arasında siyasi bir uzlaşının mümkün olduğunu düşünüyor musunuz? Devletin bütünüyle çökmediği ve siyasi alanda muhaliflere alan açıldığı bir uzlaş mümkün müdür, yoksa bu çatışma rejim her unsuruyla yıkılana kadar devam eder mi?

Gazi Mısırlı: Ben kendi görüşümü söylemek istemiyorum. Ancak Suriye muhalefetine okuduğum yazılarından ve görüştüğüm insanlardan anladığım genel kanıyı paylaşacağım. Şu anda uzlaşmaya varabilecek kahraman yok. Şu an sadece Haysem Menna bunu savunuyor. Kendileri bir senedir İran ve Rusya'ya uzlaşmak için gidiyor. Madem bu ülkeler anlaşmak istiyor neden anlaşmadılar? Şu an mücadeleye veren Suriye halkının Beşar Esad yönetimiyle aynı masaya oturma imkanı yok. Ölür, ama uzlaşmaz. Bu halk, 50 binde fazla insan, 3 binden fazla kadın öldüren, 2,5 milyon evi yıkan, 3 milyon insanı evini terk etmek zorunda bırakanlarla aynı masaya oturamaz. Ben muhalefetin içinde bunu yapabilecek bir insan bile görmedim. Rusya ve İran hala oturup uzlaşmaktan bahsediyorlar. İnsanlar bu rejimi iyi tanıyorlar. Şu an oturup anlaşsalar bile ileride öleceklerini hepsi biliyor. Zaman geçip hapishanelerde öleceklerine meydanlarda savaşarak ölmeyi tercih ediyorlar. 1980 yılından bugüne kadar hapse giren insanlardan hiç haber alınamadı. Aileleri hayatta olup olmadıklarını bile bilmiyor. Olaylardan önde Suriye'de 56 bin kayıp dosyası vardı. Bu kayıp dosyalarının içinde yalnız Suriyeliler değil, Ürdünlüler, Filistinliler, Lübnanlılar var. Onlardan bile haber alınamadı. Bunlar bilinirken halk kime nasıl güvenecek? Hiç kimse sadece Beşar'ın gitmesini istemiyor. Bu nedenle yönetim, istihbarat birimleriyle birlikte yok olmadıkça bu savaş bitmez. Devrimcilere 20 aydan beri ne silah ne de destek veriliyor. Hepsini kendi

imkanlarıyla bu savaşı sürdürmeye gönüllü. Son 1 aydır tüm gerekleri içeriden temin ettiler. Suriye’de dünya kadar silah var. Batı devrimcilere silah gitmesin diye ambargo yaptı. Ama Suriye yönetimine Irak’tan, Rusya’dan, İran’dan uçaklarla silah desteği geldi. Bu gelen silahlar şu an muhalefetin eline geçiyor. Tanklar bile ele geçirildi. Suriye Batı için stratejik ve coğrafi olarak önemli bir yerdeyse ve ileride ne olacağından korkuluyorsa en acil şekilde bir şeyler yapılmalı. Uzlaşma ihtimali yok. Çünkü artık tek bir lider yok. Her şehrin, her köyün, her mahallenin lideri var, ordusu var, silahı var, parası var. Herkes kendini savunmak için uğraşıyor. Suriye ordusu karadan tamamen çekilmiş durumda. Sadece havadan bombalama yapabiliyor. Humus’tan Şam’a, Halep’e destek vermek gibi bir imkanları yok. Tüm malzemeleri, tankları oldukları yerde kalıyor. Sadece helikopterlerle ve uçaklarla öldürüyor. Özellikle saldırıyor demiyorum, çünkü bu yapılan öldürmektir. Uçaklardan TNT ile dolu bir varil atılıyor ve mahalle yok ediliyor. Bu nedenle Suriye halkının onlardan herhangi biriyle anlaşmasının imkanı yok. Herkes tek bir cümlede birleşti; “Suriyelilerin kanıyla dolaşan kimseyle masaya oturmayız”.

ORSAM: Türkiye’nin Suriye politikası hakkında neler söylemek istersiniz?

Gazi Mısırlı: Ben sürekli Suriye halkıyla ve Suriye muhalefetiyle görüşüyorum. Herkes Türkiye’nin yardımlarının farkında. Önceden

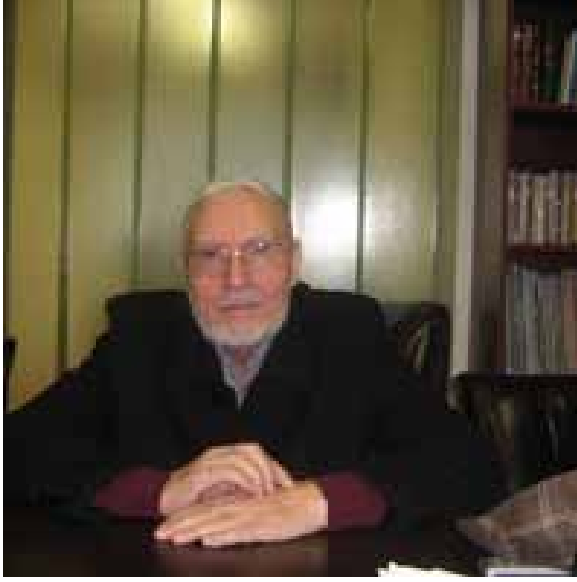
Suriye hükümeti ve Türkiye hükümeti birlikte çalışırken büyük kazanımlar sağlamıştık. Ticaret hacmimiz 300 milyon dolardan 2.4 milyar dolara kadar yükseldi. Türk yatırımcılarının 1 milyar dolar yatırımı var. Türkiye şu an halkıyla birlikte Suriye’ye destek vermekte. Ancak Suriye yönetimi İran’ı dinledi ve Türkiye’yi düşman olarak gördü. Bu tarihi bir hatadır. Şu an Beşar Esad; “kusura bakmayın Dışişleri Bakanı, siz benimle 6 saat toplantı yaptınız ve ben kabul ediyorum” dese bile bu hatadan dönüş yok. Açık ve net söyleyebilirim ki şu anda Suriye halkının Türkiye’den başka bir dostu yok. Türkiye mültecilere destek veriyor, lojistik destek veriyor, sınırda bekleyen Suriyelilere destek veriyor. Tüm bunları -birkaç gıda yardımının dışında- destek almadan yaptı. Türkiye şimdiye kadar 400 milyon dolardan fazla para harcadı. Türkiye’nin yaptığını dünyada başka kimse yapmadı. Bu nedenle Suriyelilerin ve Türkiyelilerin kaderi bir. Tüm Türk halkından –özellikle sınırdaki şehirlerde yaşayan insanlardan- Allah razı olsun. Kapılarını Suriyelilere açtılar. Sivil toplum örgütleri her zaman maddi manevi destek oldular. ileride görülecek ki biz tekiz, biz beraberiz, biz bir aileyiz. Türkiye’nin şu an izlediği politika ileride meyvasını verecek.

ORSAM: Çok teşekkür ederiz.

**Bu söyleşi ORSAM Ortadoğu Uzmanı Oytun Orhan tarafından 21 Aralık 2012 tarihinde İstanbul’da gerçekleştirilmiştir.*

Muhammed Riyad El Şakfa: “Amacımız Suriye’de İstikrar, Barış ve Demokrasiyi Sağlamaktır.”

25 Ocak 2013

Suriye Müslüman Kardeşler Hareketi ülkenin en örgütlü ve eski muhalif hareketlerinden biridir. 1982 Hama Katliamı sonrasında Suriye dışına çıkmak zorunda kalan ve siyasi faaliyetlerini yurt dışında sürdürmek zorunda kalan Hareket Mart 2011 tarihinde Suriye’de ayaklanmanın başlaması ile beraber kurulan muhalif girişimlerin tamamında etkin rol oynamıştır. Suriye içindeki ve halk tabanındaki gücü konusunda farklı tahminler dile getirilse de Müslüman Kardeşler Hareketi önümüzdeki dönemde Suriye siyasal yaşamının önemli unsurlarından biri olacaktır. Hareketin lideri Muhammed Riyad El Şakfa ile gerçekleştirdiğimiz söyleşide Hareketin siyasi faaliyetleri, yeni Suriye vizyonlarının nasıl olacağı konularını ele aldık.

ORSAM: Öncelikle kısaca kişisel ve siyasi özgeçmişinizi anlatabilir misiniz?

Riyad Şakfa: Suriye’de Müslüman Kardeşler Hareketi 1945 yılında kurulmuştur. İlk kurcu-

su ise Dr. Mustafa El Sibai’dir. Tabi bu hareket uluslararası Müslüman Kardeşler Hareketine bağlıydı. Aslında ben bu harekete çok erken katıldım, yani yaklaşık 60’lı yılların başlarında. Bu arada ben 1944 doğumluyum, babam Allah rahmet eylesin Halep’te Şafi mezhebi imamıydı. Müslüman Kardeşlerin kurucusu ve Genel Mürşidi büyük üstad Hasan El Benna son asrın en önemli din adamlarından biriydi, tabi ben de fikirlerinden çok etkilenmiştim. 1963 ihtilaliyle Baas Partisi yönetime geçtiği zaman bizim Hareket onlarla erken çatışmalara girdi, ilk çatışmalar 1964 yılı Hama’da Baas yönetimine karşı bir lisenin düzenlediği gösterilerle başlamıştır. Bu gösteriye ateş açılmıştı ve bir öğrenci hayatını kaybetmişti. Ardından Hama’da boykot ilan edilmişti ve Sultan Camisi bombalanmıştı. Bu olay ilk çatışma olarak kayıt edilmişti.

Daha sonra tabi 70’li yılların olayları gelişti. Bu olaylar sonunda 1982 yılında Hama katliamı gerçekleşmiştir. Tabi katliam öncesinden Halep ve diğer şehirlerde de olaylar çıkmıştır. Katliam sonrası Suriye hakkında korku doğmuştur ve halk bundan dolayı eylem düzenleyememiştir. Arap Baharı olarak adlandırılan devrimler başlayınca Suriye halkı 50 sene boyunca yaşadığı zulmü ve haklarını talep etmek için gösteriler düzenlemeye başladı, ancak bu gösteriler kurşunla karşılandı. Bu yüzden gençlerimiz de silahlı mücadeleye geçmek zorunda kaldılar. Tabi bizim Hareket önce medeni şekilde hakların talep edilmesi- nin yanındaydı ancak silahlar konuşunca biz de silahlı eylemlere destek vermek zorunda kaldık. Bu kısaca benim, Hareketin ve devrimin geçmişidir.

ORSAM: Şu anki durumda Müslüman Kardeşler Hareketinin teşkilatlanması hakkında bilgi verebilir misiniz? Müslüman Kardeşler 1982 yılından sonra Suriye’den çıkmak zorunda kaldı, şu anda Suriye içinde teşkilatlanmanız söz konusu mu?

Riyad Şakfa: 1980 yılında 49. Kanun düzenlenmiştir. Bu kanuna göre her kim Müslüman Kardeşler Hareketine üyesi ise idam hükmüne çaptırılırdı. Bizler Suriye’den ayrıldık, içerde kalanlar ise hiçbir faaliyete katılmamıştır. Yani hareketin Suriye’de bütün faaliyetini dondurduk. Tabi 1980’li yılların katliamında 20 bin kişiye yakın Hareket mesubu tutuklanıp cezaevinde idam edilmiştir. Bu yüzden hareketin Suriye içinde hiçbir şekilde teşkilatı bulunmamaktadır. Ancak bizim yanlırlarımız ve idam edilen ailelerin mensupları bizleri desteklemektedir. Bizim şu ana kadar içeride teşkilatlandırmamız bulunmamaktadır ve hiç ayırım yapmadan bütün devrimci kardeşlerimizi destekliyoruz. Çünkü devrimcilerin aralarında ayırım yoktur ve tek hedef için çatılıyorlar. Ayrıca kurtarılan bölgelerde teşkilatlanmaya başlamak niyetindeyiz.

ORSAM: Müslüman Kardeşler Suriye’de en eski muhalif hareketlerden biri. Suriye’de rejimin yıkılması durumunda yeni dönemde Müslüman Kardeşlerin Suriye içindeki gücünü nasıl değerlendiriyorsunuz ve Müslüman Kardeşlerin yeni Suriye’nin inşasında nasıl bir rolü olacaktır?

Riyad Şakfa: Tabi biz Müslüman Kardeşler olarak hemen hemen bütün devrim faaliyetine katılıyoruz. Ayrıca içeride yeniden teşkilatlanmak için belli bir program düzenlemekteyiz ve programa göre Hareket bütün Suriye’de 6 ay içinde faaliyete başlayacaktır. Ayrıca başka projemiz ise Müslüman Kardeşlerin siyasi kanadını inşa etmek ve siyasi parti oluşturmaktır. Ancak bu parti Müslüman Kardeşler adına değil de bir ulusalcı bir kimliği olacaktır. Tabi partinin kapısı herkese açık çünkü partimiz ulusalcı aynı zamanda İslamcılığı esas alacaktır. Bu parti gelecek aylarda ortaya çıkacaktır. Bizim şu anki programımız budur. Tabi rejim yıkıldıktan sonra herkese açık olacağız ve bütün muhalefeti tek çatı altında toplayacağız, özellikle devrimci taburları tek

komutanlık altında birleştireceğiz. Amacımız Suriye’de istikrar, barış ve demokrasiyi sağlamaktır.

Ayrıca başka bir projemiz var, o da seçimlerle ilgilidir. Müslüman Kardeşler olarak seçimlere katılacağız, ancak parti kurulmasını başarsak parti adı altında seçimlere katılacağız. Şayet hareket parlamentonun çoğunluğunu kazanırsa tek başımıza hükümet kurmayacağız. Biz Suriye’yi ortak şekilde yöneteceğiz. Suriyeliler tek parti yönetiminden çok çektiler, yeni Suriye’yi kurmak için herkesle ortak şekilde hareket etmek istiyoruz. Bu hedefler doğrultusunda da çalışıyoruz ve faaliyetimizi yürütmekteyiz.

ORSAM: Eğer Müslüman Kardeşler iktidara gelir ise Suriye’de azınlık grupları açısından sıkıntılı bir dönemin başlayacağı kaygısı söz konusudur. Bu konuda neler söylemek istersiniz?

Riyad Şakfa: Açıkçası biz azınlıkların tüm haklarını koruyacağız. Bu bizim programımız değil. Müslümanlık bizi buna davet ediyor, Müslümanlık bizi herkese iyi davranmaya davet ediyor. Azınlıklar vatandaş olarak bizim ne haklarımız var ise onlar aynı hakka sahip ve üzerimize düşen görevler neyse onlara da düşmektedir. Kuran’ı Kerim’de “Allah sizi, din konusunda sizinle savaşmamış, sizi yurtlarınızdan da çıkarmamış kimselere iyilik etmekten, onlara âdil davranmaktan men etmez. Şüphesiz Allah âdil davrananları sever.” (Mümtehine süresi, 8. Ayet) Burada Allah bizlere emir ettiği gibi herkese iyi şekilde davranacağız, zulüm yapılanlara savunacağız ve haklarını alacağız. Aynı zamanda azınlıkları müdafaa edeceğiz, Alevilere bile, bizlere ne kadar eziyet çekirmiş olsalar da, bizimle savaşmalarına rağmen onlara haksızlığın yapılmasını istemeyeceğiz ve zulüm yapılanları aynı şekilde müdafaa edeceğiz. Bu bizim prensiplerimizdir, prensiplerimiz ise imanımızdan gelmektedir.

ORSAM: Müslüman Kardeşler olarak Avrupa ve Batı ile ilişkiler, İran, Suudi Arabistan, İsrail gibi bölge ülkeleri ile ilişkilere bakış açınızı anlatabilir misiniz?

Riyad Şakfa: Gelecek dönemde biz tüm dünya ülkelerine açık olacağız ve herkesle iyi ilişkiler kurmaya çalışacağız. Çünkü genelde uluslararası ilişkiler her zaman iki ülkenin çıkarları üzerine kurulmaktadır ancak bize saldırana karşı belli tutumumuz olacaktır. İran ile ilişkilere gelirsek, İran mevcut rejimin gerçekleştirdiği katliamların suç ortağıdır, İran ile ilişki kurmayacağız. Bizler İran'a gelecekte iyi ilişkiler kurulması adına arabuluculuk rolünü üstlenen bazı taraflar kanalıyla mevcut rejimi desteklemeyi hemen durdurması ve Suriye halkını öldürme olaylarına katılmaması mesajını ilettik. Bu İran ile ilgili kısım. İsrail'e gelirsek, İsrail bizim topraklarımızı işgal etmiş durumdadır. Golan Tepeleri'ni İsrail işgalinden kurtaracağız. Bu ya müzakerelerle ya da başka yollarla gerçekleşir. Golan Tepeleri bize aittir. Aslında İsrail'e şu sorunun sorulması gerekiyor: "Yahudi yerleşimlerini genişletme planı devam edecek mi?" Çünkü İsrail zaten kendisi saldıran taraftır ve suçludur. Biz de söylediğim gibi buna karşılık topraklarımızı kurtaracağız.

ORSAM: Suriye'de son dönemde muhaliflerin bazı kazanımlar elde ettiğini görüyoruz. Siz Suriye'deki durumun daha ne kadar süreceğini ve nasıl sonuçlanacağını düşünüyorsunuz?

Riyad Şakfa: Tabi bu soru tahminlere bağlı olduğu için yanıtlaması çok zordur. Ancak askeri başarının çok hızlı ilerlediğini görüyoruz. Tabi bu durum çok büyük fedakarlıklar sonucunda Suriye halkı lehine dönen bir olaydır. Allaha şükür bizim taburlar yavaş olsa bile ilerleme kaydediyor. Sürenin ne kadar olacağı ise devrimcilere gelecek silahların çeşidine bağlıdır. Uluslararası camia ise ileri teknolo-

jiye sahip olan silahların tarafımıza verilmesine karşıdır. Batılı ülkeler uçak savunma sistemlerinin aşırı dincilerin eline geçmesinden endişe duymaktadır. Bunlar hepsi bahanedir. Açık şekilde söylüyorum, bizlere uçak ve tanka karşı silahlar ulaştığı takdirde savaş bir an önce bitecektir. Yani uluslararası camianın Suriye'de yaşananlardan sorumlu olduğunu düşünüyoruz.

ORSAM: Müslüman Kardeşler Hareketi olarak Suriye Ulusal Konseyi içinde yer alıyorsunuz. Bunun yanı sıra Katar'da Suriye Ulusal Koalisyonu kuruldu. Yeni Koalisyon'a bakış açınız nedir? Konsey olarak Koalisyon içinde bütünlük korunacak mı ve yeni muhalif yapının geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Riyad Şakfa: Bizim politikamıza bakılırsa, bizler vatana hizmet eden bütün ittifaklara katılıyoruz. Bu yüzden biz de Suriye Ulusal Konseyi'ne kurulmasında da büyük rolümüz olmuştur. Tabi Harekete tahsis edilen bazı sandalyelerden başka gruplara devir ettiğimiz için bu Koalisyon kuruldu ve en büyük muhalefet gurubu olmuştur. Tabi Konsey'de bazı hatalar olmuştur, ancak bu demek değil ki Konsey hiçbir olumlu rol oynamadı. Bize göre çok önemli roller oynadı. Yeni ittifaka gelince, bu ittifak kurulmadan önce ortaya "Ulusal Girişim" adı altında bir proje atılmıştır. Bu proje bazı muhalif grubu tarafından ortaya atılmıştır. Projenin asıl amacı ise Ulusal Konseyi parçalamak ve yerine bu projenin getirilmesini sağlamaktır. Tabi biz bu projenin bu şekilde ortaya atılması hoşumuza gitmedi. Ancak "Ulusal Girişim" projesini yöneten muhalif gruplarla müzakerelere girdik. Ayrıca Ulusal Konseyi yapılandırdık ve yeni kurulan "Ulusal Koalisyon" çatısı altına Ulusal Konsey olarak girmeyi başardık. Biz bu ittifakı destekliyoruz ve rolünün daha aktif şekilde genişlemesi için çalışıyoruz. Tabi Ulusal Konsey ve Ulusal Koalisyon olarak bu rejimle hiçbir şekilde mü-

zakerelerin yapılmaması ve rejimin yıkılması için her türlü desteği vereceğimizi açıkladık. Bazı taraflar rejimle müzakereye girilmesini istemektedir. Onların bu ittifak içinde yeri yoktur.

ORSAM: En büyük korkulardan biri Esad rejimi yıkıldığı zaman, ülkede bir iç savaş yaşanacağı ve kaos ortamının doğacağıdır. Bir tarafta devlet ortadan kalkacak diğer tarafta kontrol edilmeyen çok parçalı silahlı muhalefet farklı bölgeleri kontrol edecektir. Siz bu silahlı grupların kontrol edilebilir olduğunu düşünüyor musunuz?

Riyad Şakfa: Daha önce ben konuya değindim. Biz şu an Suriye’de muhalefet çatısı altında çatışan silahlı grup ve tugayları bir çatı altında toplamak gayretindeyiz. Rejim yıkıldıktan sonra bu silahlı gruplar Suriye’de istikrarın sağlanmasına çalışacaklarına ve seçim aşamasına gelince silahlarını devlete teslim edecekleri konusunda anlaşmaya çalışacağız.

ORSAM: Yüksek Askeri Konsey adı altında yeni bir merkezi komuta birimi oluşturuldu. Bu yapının askeri birlikleri toparlamayı başarabileceğini düşünüyor musunuz?

Riyad Şakfa: Biz söylediğim gibi birliğin yanındayız ve bu yüzden bütün silahlı grupların Konsey çatısı altında toplanmasını istiyoruz ve destekliyoruz. İnşallah bu birleşme gücümüze güç katar. Samimi olarak destekliyoruz.

ORSAM: Esad rejiminin yıkılması durumunda Lazkiye ve Tartus’u içeren bir Nussayri devleti kurulması senaryoları tartışılmaktadır. Bu durum Suriye’yi parçalanmaya götürebilir. Bunun yanı sıra Kürtlerin de federal bölge talepleri söz konusudur. Bu tarz konulara yaklaşımınızı öğrenebilir miyiz?

Riyad Şakfa: Bizim kanaatimize göre Alevilerin bulunduğu yerde ayrı yaşamak imkanı bulunmamaktadır. Çünkü bir tarafta deniz bulunmakta diğer tarafta ise sınırları bizimle olacaktır. Bu yüzden devlet kurma olasılığı yoktur. Ayrıca Alevilerin olduğu yerlerde Sünni köyler bulunmaktadır. Yani kısacası Alevi devleti kurulabilmesinin şartları bulunmamaktadır. Diğer taraftan Kürtlere gelir isek, Araplar ile Kürtler o bölgelerde bir arada yaşamaktalar. Ayrıca biz muhalefette bulunan bütün Kürt partilerle müzakerelere girdiğimizde böyle bir federe bölgenin kurulmama ve Kürtlere kültürel ve siyasi haklarının bir bütün ülke içinde verilmesi konusunda anlaştık.

ORSAM: Türkiye’nin Suriye politikasını nasıl değerlendiriyorsunuz ve yeni Suriye’de Türkiye’nin rolüne ilişkin Müslüman Kardeşler olarak nasıl bir bakışa sahipsiniz?

Riyad Şakfa: Türkiye’nin Suriye konusundaki yaklaşımını iyi görüyoruz. Türkiye her zaman Suriye halkının yanında oldu, muhalefeti misafir etti ve onlara tam özgürlük verdi. Tabi Türkiye’ye bu konuda şükranlarımı iletmek isterim. Tabi gelecekte iki ülke arasında çok güçlü ve çok samimi ilişkiler kurulacağından hiç kuşum yoktur. Siyasi ve ekonomik ilişkiler çok güçlü olacaktır. Okulda eğitim alırken Baas Partisi mensupları her zaman Türklere karşı kin ve nefret düşmanlığını içimizde beslemek istedi. Ancak iki halk zaten kardeşler ve böyle olaylarla kandırılamaz. Gelecek günler bunu ispatlayacaktır.

ORSAM: Teşekkür ederiz

**Bu söyleşi ORSAM Ortadoğu Uzmanı Oytun Orhan tarafından 21 Aralık 2012 tarihinde İstanbul’da gerçekleştirilmiştir.*

Abdülaziz Karraky: “Demokrasi tüm bu sorunların çözüme ulaşmasını sağlayacaktır ve bölgedeki insanların da bunun farkında olduklarına inanıyorum”

08 Mart 2013

Tanınmış bir insan hakları savunucusu ve Rabat'taki Souissi Muhammed V Üniversitesi'nde öğretim üyesi olan Abdülaziz Karraky ile Fas'taki ve bölgedeki gelişmeler hakkında görüştük. Karraky, insan hakları ve süregelen protesto gösterileri bağlamında yeni anayasanın ardından Fas'taki reform sürecini değerlendirdi. Ayrıca Tunus'taki son gelişmelere ilişkin gözlemlerini de paylaştı.

ORSAM: Sayın Abdülaziz Karraky, öncelikle söyleşi talebimizi kabul ettiğiniz için teşekkür ederiz. ORSAM okurları için kendinizi tanıtır mısınız?

Abdülaziz Karraky: Ben Abdülaziz Karraky. Rabat'taki Souissi Muhammed V Üniversitesi'nde siyaset bilimi profesörü olarak görev yapmaktayım. İnsan hakları alanı dışında Fas halkının tanıklık ettiği siyasi değişimler üzerine de çalışmalar yürütüyorum.

Ayrıca İnsan Hakları Danışma Konseyi Genel Sekreteri danışmanı olarak görev yaptım. Yoksullukla mücadele Araştırma Merkezi üyesi olma şerefine de eriştim. Bunun yanı sıra, demokrasi çalışmaları yürüten Arap ağı üyeliği beraberinde, yakın zaman önce Fas Anayasası'nda eşit paylaşıma ilişkin yasa tasarısı hazırlamaktan sorumlu bilimsel komiteye üye seçildim.

ORSAM: Sayın Karraky, Arap Baharı'nın yayılmasının ardından protesto dalgası Fas'ta da etkisini gösterdi. Örneğin 20 Şubat Hareketi; Rabat, Kazablanka, Marakeş, Fez, Agadır ve Tangiars'ta birçok protesto gösterisi düzenledi. Fas'ta gerçekleştirilen bu gösterileri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Abdülaziz Karraky: Fas'taki 20 Şubat Hareketi'nin başlangıcıyla Arap Baharı'nı çözüme ulaştırmak için ülkede gerçekleştirilen protesto gösterileri hiç de yeni sayılmaz. Nitekim Fas'taki protestolar uzun zamandır devam etmektedir ve başkent Rabat'a yürüyenler, ana caddelerde gerçekleştirilen protesto gösterilerinin genellikle Meclis veya bakanlık merkezlerine doğru yoğunlaştığını ve yayıldığını görmektedirler. Bilindiği gibi, Fas tarihinde görülen önceki protesto hareketleri genellikle çok acılı bir şekilde son bulmuştur. Söz konusu protestoların Arap Baharı ile başlamadığını görmek için 1965 ve 1981 yılları arasında meydana gelen gelişmeleri bilmek yeterli olacaktır. Uzun zaman boyunca, Fas'ın yavaş yavaş kapsamlı insan hakları ihlallerine doğru sürüklenmesine yol açan adalet ve uzlaşmayla ilgili vahim meseleler söz konusu olmuştu. Bu açıdan baktığınızda da, Fas'ta gerçekleştirilen protestolardaki sloganların neden insanların sistemde reform talepleriyle dolup taşıdığını anlayabilirsiniz; aslında halkın niyeti rejimi devirmek değil. Ama şunu da belirtmek gerekir ki; 20 Şubat Hareketi, artık kadınlar ve gençleri dışlamanın ve Fas'taki insanları korkuyla sindirmenin mümkün ol-

madığını da kanıtlamıştır. Belki de söz konusu hareketin Fas'a sunduğu en büyük hediye; haklar, özgürlükler ve yetkili makamlar arası ilişkilerde geniş bir yelpaze sunan yeni anayasadır.

ORSAM: Sayın Karraky, Fas'ın şu an yeni bir anayasası ve yeni siyasi tasarıları mevcut. Ayrıca önceki yıl da parlamento seçimleri düzenlendi ve yeni bir hükümet kuruldu. Fas'taki bu reform sürecine ilişkin görüşlerinizi paylaşır mısınız? Yeni anayasa ülkenin siyasi yaşamına ne gibi değişiklikler getirdi?

Abdülaziz Karraky: Bana göre Fas'ta meydana gelen siyasi reform bir ölçüde geç kalmış bir reformdur, zira en geç 2002 yılında gerçekleştirilmesi gerekirken maalesef süreç bu yönde gerçekleşmemiştir. Toplumsal alana öncelik verilmesi gerektiği inancı özellikle bazı aktörler için yaygın bir hâl almıştır, ama kesin olan bir şey varsa o da, demokrasiye geçişte yeni bir anayasaya ihtiyaç duyulduğudur; ne var ki 2011'e kadar bu gerçekleşmemiştir. Örneğin Arap Baharı, halkın daha iyi bir gelecek arzusunu ifade etme şekli olarak değişimi Anayasa yoluyla gerçekleştirmiştir.

Fas'taki değişim ise birçok veri yoluyla onaylanmıştır. Öncelikle, sistem parçalanarak değil, uygun bir şekilde değişime uğramaktadır. İkinci olarak, toplumdan türeyen kurumlar zorluklara meydan okuyabilir ve gelecekte de devam edebilir. Üçüncü olarak ise, insan hakları ve özgürlükler konusu tarih çarkının işlemesinde daima zorlu bir yere sahip olmuştur. Yeni anayasa, burada sözü geçen birkaç alanda değişikliğe yol açsa da biz aşağıda belirtilen alanlardan bahsedeceğiz: Anayasa temel haklar ve hukukun üstünlüğü ilkesinin kapsamını genişleten yeni bir yaklaşım benimsemiştir. Yargı yetkisi aynı zamanda şu hakları da korumaktadır: Siyasi partilere ve sivil topluma anayasal kurumlar konusunda yeni yetkiler

verir; seçimleri siyasi iktidara gelmenin tek yolu olarak belirler; hükümetin parlamenter çoğunluktan oluşmasını garanti eder; başbakanın, çoğunluğu kazanan siyasi partiden atanması gerekliliğini zorunlu kılar; yetkili makamlar arası ilişkilerdeki dengeyi yeniden kurar; yargının bağımsızlığını ilan eder; yeni bir yönetim sistemi geliştirir; vatandaşların yerel ve ulusal düzeyde dilekçe sunmalarını mümkün kılar. Fas siyasi sisteminin getirdiği temel reformlar konusunda tarafsız bir şekilde bakabilen biri Anayasa'daki bazı maddelerin gerçeküstü olmadığını görebilir. Buna ek olarak, Kral, Anayasa'nın demokratik yorumlarının sadece resmi yorumlar olabileceğini ve tüm siyasi güçlerin bütün gereklilikleri yerine getirmeye devam edeceğini belirtmiştir.

ORSAM: Aynı zamanda bir insan hakları savunucusunuz. Fas'ta insan haklarına ilişkin mevcut durumu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Abdülaziz Karraky: İnsan hakları 90'lı yıllardan bugüne büyük bir gelişme göstermiştir. Söz konusu hakların korunması ve gelişimini izlemek üzere birtakım kurumlar kurulmuştur. Bunlar: Ulusal konsey hâlini alacak İnsan Hakları Danışma Konseyi ile aracı ve idari mahkemelerin yerini alacağı Şikâyet Kurulu olarak sıralanabilir. Tüm bunlar adalet ve uzlaşmayı beraberinde getirecektir. Bence bu gelişmeler söz konusu alanlarda birçok soruna çözüm getirmişse de 2011 Anayasası'nın asıl getirisi bu düzeyde sağladığı gerçek bir dönüşümdür. Aslında Fas toplumunun gelişimi insan hakları konusunda genellikle bir kırmızı hat teşkil eder.

ORSAM: Arap Baharı'nın ODKA (Ortadoğu ve Kuzey Afrika) siyasi alanına getirdiği yeni dinamikler nelerdir? Bilhassa muhalefet liderine yönelik suikastın ardından Tunus'taki son gelişmeleri göz önünde bulundurduğumuzda, bölgedeki demok-

ratikleşme konusunda iyimser düşünebilir miyiz?

Abdülaziz Karraky: Belki de Arap Baharı'nın bölgedeki en önemli başarısı, baskı korkusuna meydan okumak olmuştur. Tarihsel gelişmelerin de sürekli ortaya koyduğu gibi, insanlar onursuz bir yaşam sürmek yerine ölmeyi tercih etmişlerdir. Bu durumda değişim şarttır. Adil bir zenginlik dağılımının olmaması çeşitli seviyelerde toplumsal grupların oluşmasına yol açmıştır. Sonuç olarak da bölgedeki geniş kitleler bunun ağırlığını omuzlarında hissetmektedirler. Özellikle de medyadaki gelişmeler kıyaslama yapma olanağı sunmuş ve demokrasiye geçişi kaçınılmaz kılmıştır. Tabii ki tüm bunlar kısa sürede gerçekleşmeyecektir ama önemli olan bir yerden başlamak; bugün bölgede demokratik meşruiyetten başka yasaama kaynakları benimsemek artık mümkün değil. Elbette bazı farklılıklar olmuş veya Tunus'taki gibi şiddet olayları ve suikastlar bazı dalgalanmalara yol açmış olabilir; fakat bunlar bölgedeki gelişmeleri durdurmayacaktır. Bölge halkı buraların, çoğulculuğun tanımadığı zulümlerden maruz kaldığını ve demokrasinin tüm bu sorunlara çözüm olacağını unutmamalıdır. Ve bence bu bölgedeki halk da bu gerçeğin farkında.

ORSAM: Son sorumuz ise Türk dış politikası konusunda olacak. Türkiye'nin bölgeye yönelik yaklaşımını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Abdülaziz Karraky: Türkiye yirminci yüzyılın ikinci yarısında büyük değişikliklere tanıklık etmiş bir ülke ve Türk kültürünün birçok unsuru artık sadece Türk halkına özgü olmayıp dünyanın birçok alanına da yayıldığı için Türkiye bugün küresel anlamda da varlığını göstermektedir. Bana göre Türkiye'ye sıkı sıkıya bağlı olan demokrasi etkili bir güç sağlarken stratejik olarak da ülkeyi bölgede etkin bir konuma getirmiştir. Türkiye'nin, bir zamanlar dünyanın çoğuna hâkim olan Osmanlı İmparatorluğu'nun mirasını devraldığını ve geçmişten birçok ders aldıklarını unutmamalıyız ve bugün de büyük bir güvenle ileriye doğru adımlar attığını görüyoruz. Dolayısıyla da Türkiye siyasi olarak tavrını ortaya koyabilmektedir. Türkiye'nin önemi konusunda çalışmalar yapmış ve Türkiye'nin Akdeniz'de uzlaştırıcılık kabiliyetine sahip bir ülke olduğunun farkında biri olarak; Türkiye konusunda, bölgede bir savaşa müdahil olma ihtimalinin endişe verici olduğunu söyleyebilirim. Böyle bir durum birçok bakımdan olumsuz etki doğurabilir.

ORSAM: Sorularımızı yanıtladığınız için çok teşekkür ederiz.

**Bu röportaj Nebahat Tanrıverdi O Yaşar tarafından 20 Şubat 2013 tarihinde internet üzerinden gerçekleştirilmiştir.*

Hemgin Derik: “Rejim devrildikten sonra seçim olacak. Bu seçimlerde küçük partiler ya diğer partilerle birleşecek ya da kendilerini feshedecekler”

02 Nisan 2013

Kürtçe Adı Rekeftina Demokrat a Kurd ya Suri olan Kısaca Vifak ya da Rekeftin olarak bilinen Suriye Kürt Uzlaş Partisi'nin Genel Sekreter Yardımcısı Hemgin Derik ile Esad rejiminin şimdiki durumunu ve Suriye'nin geleceğini konuştuk.

ORSAM: Öncelikle bize kendinizi tanıtabilir misiniz lütfen?

Hemgin Derik: Ben Hemgin Derik. Vifak Partisi'nin Genel Sekreter Yardımcısıyım. 2004'ten yani partimizin kurulduğu günden beri Vifak Partisi için çalışıyorum.

ORSAM: Bize biraz partinizin tarihi, faaliyetleri ve teşkilat yapısı hakkında bilgi verebilir misiniz?

Hemgin Derik: Vifak öncelikle PYD'den kopmuş bir harekettir. Partililerin hepsi Suriyelidir ve eski PYD üyesidir. Partimiz Suriye

Kürdistanı'nda liberal-demokrat bir hareket olarak ortaya çıktı. Çünkü Suriye'de böyle bir hareket daha önce yoktu. Parti kurulduktan 4 ay sonra Genel Sekreterimiz Kemal Şahin şehit düştü. Genel Sekreter şehit düştükten sonra birinci kongremizi düzenledik. 2009'da yapılan üçüncü kongrede Fevzi Şengal Genel Sekreter seçildi.

ORSAM: Partinizin Suriye Kürtleri için temel projeleri ve hedefleri nelerdir?

Hemgin Derik: Partimizin kuruluşunda, özerklik üzerine bir projemiz vardı. Amaçlarımız, Kürtler üzerindeki kararların iptal edilmesini sağlamak, “Suriye Arap Cumhuriyeti” adını “Suriye Cumhuriyeti” olarak değiştirmek, demokratik bir devletin oluşumu sağlamak, yasama, yürütme ve yargıyı birbirinden ayırmak ve ilişkileri 1961 öncesinde olduğu gibi normale döndürmektir. Suriye'de 15 Mart'ta devrim başladı. Biz 28 Mart'ta yeni bir proje sunduk ve bu projeyle federal devlet sistemi talebimizi ilettik. Aynı projede Kürt bölgesinde normalleşme sürecinin başlatılmasını, bundan dolayı Arapların, Türkmenlerin, Asurilerin, Kürtlerin içerideki tüm grupların korunması için bir polis gücünün yerleştirilmesi talebimizde yer alıyordu.

ORSAM: Size göre Suriye'deki Kürtlerin federal bölgesi hangi vilayetleri ve ilçeleri kapsamalıdır?

Hemgin Derik: Bizim federal bölgemiz Cezi-re bölgesi, Haseki ve Halep'in bir kısmını içeriyor. Bu bölgeler coğrafi olarak birbirinden ayrıdır. Ama bu ayrım çok derin değildir.

ORSAM: Size göre federal bölgenin bir bütünlüğü olması gerekli mi?

Hemgin Derik: Zaten Cezire bölgesinde şu an %20'ye yakın Arap, %12 civarında Hristi-yan halk bulunmaktadır. Bir bütünlükten söz

edemiyoruz. Fakat yeni kurulacak federatif sistemde bu halklar yaşadıkları yerde kalabilirler.

ORSAM: Siz, parti olarak şu anda Kürt Ulusal Konseyi'nin üyesisiniz. Konsey içinde farklı kesimler bulunuyor. İçlerinde bazıları sizin gibi federalizmi, bazıları özerkliği, bazıları ise adem-i merkeziyetçiliği desteklemekte. Bu konuda bir anlaşmazlık olduğunda nasıl çözmeyi planlıyorsunuz?

Hemgin Derik: Kürt Ulusal Konseyi'nin oluşturulma gayesi bir Kürt birliği oluşturmaktır. Söylediğiniz diğer fikirleri tartıştık ve şu an bu sorunları aşmış durumdayız. En son 2 ay önce Erbil'de Konsey'in toplantısı düzenlendi ve o toplantıda federal bir yapının kurulmasına dair karar alındı.

ORSAM: Suriye'deki diğer muhalif hareketlerle ilişkileriniz nasıl?

Hemgin Derik: Araplarla toplumsal açıdan çok güçlü ilişkilerimiz var fakat siyasi olarak bu ilişkiler çok zayıf. Suriyeli muhaliflerin Kürtlere karşı duruşu aslında Baas'tan çok farklı değil. Diğer muhalifler Kürtleri siyasi anlamda dışarıda bırakıyorlar. Ana muhalefetin bir toplantısı olduğunda Kürtlerin katılmasına, görüşlerini ve sorunlarını dile getirmesine izin verilmiyor. Avrupa'nın ve Amerika'nın baskısı olmasa Kürtleri hiç kabul etmeyecekler.

ORSAM: Partinizin teşkilat yapısı hakkında biraz bilgi verebilir misiniz?

Hemgin Derik: Parti sistemimiz hiyerarşik değildir. Yatay bir örgütlenmemiz var. Pratik nedenlerden dolayı böyle bir sistem seçtik. Şu anda parti içinde bir Genel Sekreter, siyasi büro ve parti meclisi bulunuyor.

ORSAM: Siyasi büro kaç kişiden oluşuyor?

Hemgin Derik: 5 kişiden oluşmaktadır. Ben, Fevzi Şengal dışında üç kişi daha bulunuyor. Salih Suyfi, Berhan Nuri gibi isimler yer almaktadır. Salih Bey dışındakiler şu an Suriye'de yaşamaktadır.

ORSAM: Parti meclisiniz kaç kişilik?

Hemgin Derik: Parti meclisimiz 12 kişiden oluşuyor. Şu an 10 kişi Suriye'de, 1 kişi Lübnan'da ve 1 kişi Avrupa'da bulunuyor. Partimizin her bölgede bir temsilcisi var. Bölgeler açısından da yatay bir örgütüz. Bir de Meclisimizin sözcüsü bulunuyor.

ORSAM: Size bağlı bir gençlik örgütü, sivil toplum örgütü var mı, varsa hangi bölgelerde faaliyet gösteriyorlar?

Hemgin Derik: Kamışlı'da, Haseke'de ve Amude'de bize bağlı kuruluşlarımız var. Devrimci Vifak Gençleri adında bir gençlik örgütümüz var. Partimizin en güçlü faaliyet gösterdiği yer Kamışlı'dır.

ORSAM: Peki, size göre Suriye'yi yakın gelecekte ne bekliyor? Beşar Esad rejimi devrilip devrim başarıya ulaşabilir mi yoksa bu çatışmalar uzayarak karışıklık ortamı iyice büyüyebilir mi?

Hemgin Derik: Devrim öncesi herkeste bir moral, motivasyon vardı. Bu enerji er ya da geç rejimi devirecek. Fakat içeride radikal İslamcılar ortaya çıktı. Bu gruplar çok tahribata yol açtı ve aslında halktan devrimi çaldılar. Devrim başladığında Beşar Esad'a olan destek %20 civarındaydı. Bizim yaptığımız ankete göre şu anda Esad'a olan destek %50'yi geçmiş durumda.

ORSAM: Dünyada her gün Beşar Esad'ın gücünün ve destekçisinin azaldığı söyleniyor. Bunu açıklar mısınız?

Hemgin Derik: Halk, “Beşar Esad düşmesin, radikal İslamcılar gelmesin” diyor. Yani gelecekteki tehlike düşünülünce Beşar Esad’a destek büyümüş durumdadır.

ORSAM: Sizin söylediğinizden anlaşılan; halk, Esad rejiminin gitmesini istiyor fakat yerine gelecekler nedeniyle kararsız kalıyor...

Hemgin Derik: Aslında gelecekte ne olacağından emin değiliz. Bir bekleyiş var. Şu an ne olacağına dair kimse bir şey söyleyemiyor.

ORSAM: Son günlerde muhalefet tarafından yapılan “Suriye rejimiyle görüşebiliriz.” açıklamasını mantıklı buluyor musunuz? Sizin partiniz veya Kürt Ulusal Konseyi bu müzakere sürecine nasıl yaklaşıyor?

Hemgin Derik: Bu konuda meclis olarak bir karar aldık. Biz, Kürtler olarak tek başımıza Esad’la görüşmeye gitmeyeceğiz. Fakat görüşmelere karşı değiliz. Tüm Suriye muhalefetiyle beraber görüşmelere gidebiliriz.

ORSAM: Suriye’deki Kürt muhalefetine dönecek olursak, biliyoruz ki içeride çok sayıda küçük parti var. Bu küçük partilerin bir araya gelip ittifaklar oluşturmaya çalıştığına ilişkin bir tablo görünüyor. Sizin partiniz de böyle bir şey düşünüyor mu? Yoksa tek başınıza devam etmeyi mi düşünüyorsunuz?

Hemgin Derik: Öyle bir durum söz konusu değildir. Şimdiye kadar bu konuda düşünmedik ve böyle bir plan şu an için bulunmuyor.

ORSAM: Bir ittifak söz konusu olmasa da Konsey içinde kendinize yakın hissettiğiniz partiler var mı?

Hemgin Derik: Suriye’de daha önce böyle tecrübeler yaşadık. Daha önceden de partiler

birleştiler ve daha sonra tekrar parçalandılar. Biz bu sebeple bir ittifak oluşturmaya düşünmüyoruz. Şu an sadece Kürt Ulusal Konseyi içinde siyasi bir yakınlaşma sağlamaya çalışıyoruz. Mevcut durumumuzu koruma düşüncesindeyiz. Rejim devrildikten sonra seçim olacak. Bu seçimlerde küçük partiler ya diğer partilerle birleşecek ya da kendilerini feshedecekler. Şu an için tek hedefimiz halkımıza hizmet etmek ve sürecin başarıyla sonuca ulaşmasını sağlamak.

ORSAM: Partinizin Kamışlı’da güçlü olduğunu söylediniz. Son 6 aylık süreçte Afrin’de, Kobani’de, Derik’te ve birkaç yerde daha Kürtler yönetimi ele geçirdi. Fakat Kamışlı’da böyle bir şey söz konusu değil. Bunun sebebini açıklar mısınız?

Hemgin Derik: Kamışlı, Kürdistan’ın merkezidir. Fakat Kürtler olarak biz rejime karşı savaşılmaya hazır değiliz. Devrimin başlangıcından bu yana biz her zaman silahların kullanılmadığı, barışçıl yöntemler kullanılmasını istedik. Fakat şu anda mevcut silahlı grupların devrimi bizden çaldığını görüyoruz.

ORSAM: Serikaniye olayları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Hemgin Derik: Serikaniye bir plandı. Orada bir proje uygulanmak istendi ve bu bir provaydı. Suriye Kürdistanı, Dünya Tarım Örgütü’ne göre, Suriye’de tarım üretimi açısından en verimli bölgedir. Suriye petrolü de bu bölge içinde bulunmaktadır. Üç ülkenin arasında bulunan üçgen bir bölge. Serikaniye de bu bölgenin en zayıf noktasıdır.

ORSAM: Bir silahlı devrim değil de barışçıl bir devrim istediğinizi söylediniz. Bu devrimin şartları nasıl olabilir, devrim nasıl silahsız bir yolla gerçekleştirilebilir?

Hemgin Derik: Bu biz Kürtlerin temel özelliğidir. Biz hep barıştan yana bir tavır sergiledik.

Bu devrim beş, on yıl sürebilir. Biz bunun hesabını yaptık. 1957’de Suriye’de ilk Kürt partisi kuruldu. O günden şu ana dek Suriye’de bulunan Kürtler olarak rejime karşı bir mermi bile sıkmadık. Bu süreçte şehitlerimiz oldu, tutuklamalar yaşandı. 2004’te Kamışlı’da bir tecrübe yaşadık. Küçük şeylerde rejime karşı saldırdık, ülkemizi savunduk ve ülkemizi kurtardık. Şu anda rejime karşı gelebilecek silahlı bir gücümüz yok. Gücümüz olsa dahi bunu yapmıyoruz çünkü rejimi tanıyoruz ve şehirlerimizin yıkılacağını biliyoruz.

ORSAM: Suriye Kürt bölgelerinde insanların yaşam koşulları hakkında bilgi verebilir misiniz?

Hemgin Derik: Köylerde durum biraz daha iyi ama şehirlerde yaşam koşulları çok kötü. Şehirlere elektrik verilmiyor. Elektrik olmadığı için fırınlar çalışmıyor ve insanlar ekmek bulamıyor. Su gelmiyor, belediye hizmetleri yok. İnsan zengin de olsa fırınlar çalışmadığı zaman ekmek bulamıyor. Önceden bazı yerlerden erzak geliyordu. Şu anda da geliyor fakat silahlı gruplar ya engelliyor ya da malları çalıyor. Şu anda Türkiye de bölgeyi abluka altına almış durumdadır. Tel Abayad şu anda Özgür Ordu’nun elinde. Mesela Tel Abayad halkı tüpü bitince Türk tarafına geçip ihtiyaçlarını temin edebiliyor. Bu onlar için çok normal bir şey. Fakat bizim çocuğumuzun sütü kalmasa dahi Türkiye bizim geçmemize izin

vermiyor.

ORSAM: Serikaniye olayları bir plandı dediniz. Bu planın esası neydi ve bu kimin planıydı?

Hemgin Derik: Cezire bölgesi zenginliği açısından stratejik bir bölgedir. Bu bölge kimin eline geçerse istediği şeyi çıkarabilir. Bölgeyi elinde tutan verimli topraklara sahip olur ve tarım yapabilir. Aynı zamanda petrol de çıkarabilir. Yani bu bölgeyi ele geçiren Suriye’nin önemli ve değerli bir kısmını ele geçirebilir.

ORSAM: Sizce Suriye’de ki olaylar ne zaman azalır veya yatışır?

Hemgin Derik: Bu çok zor bir soru. Radikal İslamcılar Suriye devrimini halktan çaldılar. Suriye dosyası ABD ve Avrupa’nın elinden çıkmıştır, İran ve Rusya’nın eline geçmiştir. Bu hareketleri destekleyen güçler Katar, Fransa, ABD, Suudi Arabistan gibi güçlerdi. Radikal İslamcılar gelince Batı durdu. Papa geldi dedi ki silah değil barış gönderin demeye başladı. Batı da geri durdu tabi. Yani İslamcılar devrimi çaldılar.

ORSAM: Teşekkür ederiz.

**Bu söyleşi ORSAM Uzmanları tarafından 19 Şubat 2013 tarihinde Irak’ın Erbil şehrinde gerçekleştirilmiştir.*

Nuri Brimo: “Laik, federal, birleşik ve demokratik bir Suriye istiyoruz. Suriye’nin parçalanması Suriye’de yaşayan hiçbir halkın faydasına değildir.”

02 Nisan 2013

Kürtçe Adı Partiya Demokrat a Kurdi li Suriye olan ve Kısaca El Parti olarak bilinen Suriye Kürt Demokrat Partisi’nin Medya Sorumlusu Nuri Brimo ile Suriye’nin geleceği konusunda ki beklenti ve çözüm önerilerini konuştuk.

ORSAM: Öncelikle kendiniz hakkında bize bilgi verebilir misiniz?

Nuri Brimo: Suriye’nin Afrin bölgesindeyim. Suriye Kürt Demokrat Partisi Medya Sorumlusu’yum. Aynı zamanda partinin Suriye içerisinde bir üyesiyim. 1982’de 1999’a kadar kimya öğretmenliği yaptım. 1995’te Suriye’de Kürt partisine üye olduğum için öğretmenlikten attılar. Suriye istihbaratı tarafından görevimden alındım. Birçok kitabım ve akademik çalışmam var. Arapça ve Kürtçe gazetelerde siyasi yazılar yazıyorum. Özellikle insan hakları alanında çalışıyorum. Daha çok Suriye’de demokratikleşme ve Kürtler konuları üzerine yoğunlaşıyorum.

ORSAM: Birkaç ay önce Suriye’deki bazı Kürt partiler tek bir şemsiye parti altında birleşme kararı aldı. Ama halen bu partiler arasında problemler olduğunu görünüyor. Siz bu ilişkileri nasıl tanımlıyorsunuz?

Nuri Brimo: Suriye’deki olaylar başladığında Kürtler olarak tek çizgide durmak istedik. 28 Ocak’ta Kürt Ulusal Konseyi’ni kurduk. Amacımız Kürtleri tek çatı altında toplamak, Suriye rejimine karşı durmak, Suriye’de devrim yapmaktı. Suriye’de geniş ölçekli bir nüfus yapısı var. Araplar, Kürtler, Türkmenler, Asuriler, Aleviler, Sünniler ve diğer halklar problemsiz bir şekilde birlikte yaşıyor. Ama maalesef Sünni Araplar bizi muhalefet olarak kabul etmedi ve bizimle birlikte çalışmadı. Bu sadece bizim için geçerli değil. Aynı şekilde ne muhalif Alevileri ne Asurileri ne de Türkmenleri almadılar. Suriye Ulusal Konseyine sadece Sünni Arapları aldılar. Bu politika yanlıştır. Politikayı sadece kendileri için yapıyorlar. Biz Suriye’deki sorunların tüm Suriye halkı için birlikte çalışarak çözülmesi gerektiğine inanıyoruz.

ORSAM: Suriye Ulusal Konseyi ile Kürt Ulusal Konseyi arasındaki problemlerin çözülmediğini biliyoruz. Kürt Ulusal Konseyi’nin kendi içindeki problemler çözüldü mü?

Nuri Brimo: Suriye muhalefeti Kürtlerin parçalanmış olduğunu ve kendilerine özgü sorunları olduğunu söylüyor. Ama biz aynı şeyi düşünmüyoruz. Biz onlarla birlikte çalışabileceğimizi söylüyoruz. Kürt Ulusal Konseyi içerisindeki problemler çok küçük. Geleceğimiz için PYD ile de çalışabileceğimiz söyledik. Ama biz silahlardan uzak politika yapmaya çalışıyoruz.

ORSAM: PYD ve Esad Rejimi arasında iyi ilişkiler olduğu söyleniyor? Bu doğru mu?

Nuri Brimo: Bize de Kürt Ulusal Konseyi'nin Türkiye ile yakın ilişkileri olup olmadığını soruyorlar. Biz sadece PYD'ye Suriye ve İran'ın dostumuz olmadığını anlatmaya çalışıyoruz.

ORSAM: **ORSAM: Size göre Esad rejimi yakın zamanda düşecek mi?**

Nuri Brimo: Kürtler adına konuşuyorum. Beşar Esad'ın iki yıl önce devrilmesi lazımdı. Artık Beşar Esad Suriye'yi dağıtmadan, parçalamadan yıkılmaz. Suriye'de savaş her zaman devam eder. Artık Suriye'de Sünni Araplarla Alevilerin birlikte yaşama şansı kalmadı. Aralarında bir savaş olur. Eğer Esad zayıflarsa Aleviler sahil şeridi üzerinde Tartus ve Lazkiye'de Alevi devleti kurarlar. Suriye'deki savaş ABD, İsrail ve Rusya için sürekli bir kazançtır. Beşar Esad'ın Suriye'de öldürdüğü adam kadar ABD Afganistan'da adam öldürmedi. ABD ve İsrail Beşar Esad'a Alevi devletini bir mükafat olarak verecek. Alevi devletini ABD kabul edecek. Çünkü ABD, Alevi devletini İslam'a karşı görüyor ve teröre karşı duracağına inanıyor. Esad rejimi Nusra Cephesi gibi gruplara karşı savaşıyor. Bu bir anlamda ABD ve Rusya'nın da savaşı gibidir.

ORSAM: **Kürtler olarak Suriye'nin geleceği konusundaki beklentiniz nedir? Kürtler için federal bir bölge mi yoksa ayrı bir devlet mi istiyorsunuz?**

Nuri Brimo: Laik, federal, birleşik ve demokratik bir Suriye istiyoruz. Suriye'nin parçalanması Suriye'de yaşayan hiçbir halkın faydasına değildir. Ama mutlaka federal bir yapı olmalı. Baas Partisi gibi her alanın tekel bir yapıya dönüşmesini istemiyoruz. Bütün halkların tanınması ve haklarının verilmesi gerekir. Biz sadece çözümle ilgileniyoruz. Irak tecrübesi bizim için bir örnektir.

ORSAM: **Suriye'de bir Kürt federal bölgesi olursa hangi şehirleri kapsar?**

Nuri Brimo: İlla ki tek birleşik bir federal bölge olmasına gerek yok. ABD gibi her vilayet içerisinde bir federal yönetim olabilir.

ORSAM: **Hangi şehirlerde olabilir?**

Nuri Brimo: Afrin, Kobani, Cezire (Kamışlı, Amude, Dirbasiye, Haseke, Serikaniye) gibi vilayetler olabilir. Bir de Şam'da 500 bine yakın Kürt yaşıyor. Bunlar oranın yerleşik halkı. Hay El-Ekrad bölgesi. Bunlar Cezire bölgesinden göç etmişler. Halep'in merkezindekiler de Afrin ve Kobani'den gelmiştir.

ORSAM: **Suriye'deki sorunlar Suriye rejimi ve muhalefet arasında yapılacak görüşmelerle çözülebilir mi? Bu görüşmeler başarı ile sonuçlanır mı?**

Nuri Brimo: Bu iyi bir fikir ancak başarıya ulaşma ihtimali çok düşük. Çünkü bunu yapmak için çok geç kalındı.

ORSAM: **Türk halkı Suriye Kürtlerini tanımaya başladı. Ama Türkiye'de Suriye Kürtleri konusunda bir korku var. Suriye Kürtlerinin Türkiye'ye yaklaşımına ilişkin şüpheler var. Suriye Kürtlerinin Türkiye'ye sürekli bir düşmanlık beslediği düşünülüyor. Bu konudaki fikirlerinizi alabilir miyiz?**

Nuri Brimo: Ben bir Suriye Kürdü, KDP üyesi, Kürt Ulusal Konseyi ve Suriye Kürtlerinin genel görüşü olarak hiçbir zaman Türkiye'yi düşman olarak görmediğimizi söyleyebilirim. PKK ayrı bir konudur. PKK Türkiye'nin kendi iç meselesidir. Ancak PKK ile Türkiye arasında bir anlaşma olursa bu tüm Kürtler için bir kazançtır. Türkiye ve Suriye arasında 700 km'lik bir sınır var. Aynı havayı teneffüs ediyoruz. Dostluk bağının kurulmasına çok seviniriz. Başkan Barzani bize yardım ediyor. Türkiye'nin rızası olmazsa bu yardımlar bize nasıl ulaşır. Afrin (Kırıkhan) ve Kobani (İslahiye) sınır kapıları açılsın. Yardımları sade-

ce Kamışlı kapısından alabiliyoruz. Hatay'ın Reyhanlı ilçesinden Suriye tarafındaki Hamam bölgesi sadece 5 km. Hamam eskiden çok stratejik bir yerdi. Baas Rejimi burayı kapattı. Burası Gaziantep ve Kilis'e en yakın yoldur. Bu kapı açılırsa, Gaziantep halkı doğrudan Suriye'ye inebilir. Afrin, Kilis, Gaziantep üçgeni önemli. Türkiye'den istediğimiz bu kapıların açılmasıdır.

ORSAM: Bu kapıları kim kontrol ediyor? Bu kapıların olduğu bölgede silahlı olarak kim güçlüdür?

Nuri Brimo: Bizler güçlüyüz. Kürt Ulusal Konseyi'nin varlığı var. Bizler Türkiye ve Suriye Kürtlerinin diyalog kurması gerektiğine inanıyoruz. İstanbul'dan İslahiye'ye tren hattı var. Afrin'e kadar uzanıyor. Avrupa – Bağdat Demiryolunun uzantısı. Afrin'den Halep, Hama, Humus, Şam, Amman'dan Mekke'ye kadar uzanıyordu. Ama bu yol şu an kapalı.

ORSAM: Teşekkür ederiz.

** Bu söyleşi ORSAM Uzmanları tarafından 18 Şubat 2013 tarihinde Irak'ın Erbil şehrinde gerçekleştirilmiştir.*

Abdülhamit Hacı Derviş: “Türkiye’nin Kürt Sorununu Çözmesi, Tahran’da, Suriye’de ve Irak’ta Kürt Sorununu Çözecektir”

10 Mayıs 2013

Abdülhamit Hacı Derviş Suriye Kürt siyasetinin en tecrübeli ve önde gelen isimlerinin başında gelmektedir. 1957 yılında Suriye’de Kürtlerin kurduğu ilk siyasal hareketin içinde yer alan Derviş o tarihten bu yana aktif siyasetin içindedir. Yıllarca hapiste yatmış ya da Suriye dışında yaşamak zorunda kalmıştır. Bu yolda bedeller ödemiş olan Derviş Suriye’deki halk ayaklanması sonrasında doğal olarak Kürt siyaseti içinde önde gelen isimlerden biri olmuştur. Halen Suriye Kürt Demokratik İlerici Partisi’nin Genel Sekreterliği görevini sürdüren Abdülhamit Hacı Derviş ile Irak’ın Süleymaniye şehrinde görüşme imkanı elde ettik. Derviş, Suriye’nin geleceği, Kürtlerin konumu, kendi partisi ve Türkiye ile ilişkiler konusundaki görüşlerini bizlerle paylaştı.

ORSAM: Öncelikle siyasi geçmişinizi kısaca anlatabilir misiniz?

Abdülhamit Hacı Derviş: Ben Abdülhamit Derviş. 1957 yılında bir parti kurarak siya-

si hayatıma başladım. Şu an siyasi hayatıma başlarken yanımda olanlardan bir kişi hariç kimse kalmadı. Diğer arkadaşlarım vefat etti. Ben Cezire bölgesinde yer alan Dirbesiye’denim. 1958 yılından itibaren diktatörlüğün hakim olduğu bir ülkede siyasi faaliyetlere başladım. Cemal Abdül Nasır’ın başkanlığında Ortadoğu’ya diktatör ve faşist bir sistem yayıldı. O tarihten beri ben ya hapiste ya da yurtdışıyım. Abdül Nasır’dan sonra Baas Partisi iktidara geldi. Umuyorum ki Türkiye Cumhuriyeti tarihi boyunca asla Baas gibi bir parti görmesin. Çünkü Baas Partisi ırkçı ve faşist bir partidir. Ne geçmiş ne de bugüne uygun bir ahlak taşımamaktadır. Diktatörler Türkiye’nin başına da geçtiler ve Türkiye’yi de yönettiler. Ama diktatörler Türkiye’de insanları yargıladılar, cezayı o kişiye verdiler. Kimsenin annesine, kardeşine, akrabalarına ceza vermediler. Benim ailem onlarca defa hapse atıldı. Sadece benimle akraba oldukları için bedel ödediler. Umuyorum çok fazla soru sormazsınız. Çünkü size hayatımla ilgili vereceğim cevaplar güzel olamayacak.

ORSAM: Genel Sekreterlik görevini yürütmekte olduğunuz Peşveru Partisi hakkında bilgi verebilir misiniz? Teşkilat yapınız, güçlü olduğunuz bölgeler, Suriye’de Kürt sorununa ilişkin çözüm önerileriniz gibi konularda bilgi verebilir misiniz?

Abdülhamit Hacı Derviş: Biz Suriye’nin tüm bölgelerinde varız. Suriye içerisinde kabul gören bir partiyiz. Kürt sorunu Suriye için önde gelen ve çözülmesi zorunlu olan bir sorundur. Bu sorunun çözülmesi Suriye’deki genel sorunların çözülmesine bağlıdır. Kürt sorununun çözümü Suriye’de demokratik sorunların çözümünün bir parçası olacaktır. Çünkü bu sorun Suriye’de demokrasi sağlanamadan çözülemez. Dolayısıyla biz her şeyden önce Suriye’de demokrasi çağrısı yapıyoruz. Suriye’deki faşist ve demokrasiden uzak iktidarı yok etmek için mücadele ediyoruz. Amacımız

Suriye’de demokrasinin sağlanması. Suriyeli Kürtler haklarını bu sayede elde edebilirler. Bazıları bizim partimizi yanlış anlıyorlar. Partimize karşı önyargılılar. Biz Suriye’de Kürtlerin ve Arapların beraber yaşamasını istiyoruz. Aynı görüşümüz Türkiye, Irak ve İran için de geçerlidir. Bölgedeki ülkelerin hepsinde demokrasi, kardeşlik ve barış içinde yaşanılmasını istiyoruz. İsteğimiz bazılarının düşündüğü gibi Suriye’den ayrılmak değildir. Baas Partisi de ayrılmak istediğimizi düşünüyor.

ORSAM: Uzun yıllardır Suriye’de siyasetin içindesiniz. Bu nedenle Esad rejimini yakından tanımaktasınız. Suriye’deki rejimin geleceğini nasıl görüyorsunuz? Mevcut çatışma sizce nasıl sonuçlanacak?

Abdülhamit Hacı Derviş: Suriye bugün çok zor bir süreçten geçiyor. Suriye’deki sorunlar askeri çözümlerle son bulmayacaktır. Görülen tek çözüm –ki şahsen bu çözümü destekliyorum- Suriye’deki diktatör sistemin yok edilmesidir. Esad sonrası Suriye’yi korumak için uluslararası bir güce ihtiyaç vardır. Ben bu öneriyi bir sene önce yaptım. Esad’ın gidişi bugünkü sorunları çözmez. Esad sonrası karanlık bir tünele gireceğiz. Özgür Suriye Ordusu tek değildir. Herkes kendi düşüncesiyle mücadele vermektedir. Farklı isimlerle mücadele veren çok fazla sayıda örgüt vardır. Esad sonrasında Suriye’de BM Güvenlik Konseyi’nin denetimi gerekebilir. Çünkü Esad sonrasında bir güç oluşturulmazsa Ortadoğu ateş çemberi içinde kalabilir. Ne yazık ki bugüne kadar Amerikalılar bile bunu göz ardı etmiştir. Çünkü Suriye’de Esad’ı gönderip durumu düzeltmek için bir çabada bulunmamışlardır. Dolayısıyla ben Esad sonrası bir Suriye’den çok korkuyorum.

ORSAM: Suriye Ulusal Koalisyonu Lideri Muaz el Hatip “Rejimle müzakere edilebilir” şeklinde bir açıklamada bulundu. Sizce bu aşamadan sonra siyasi çözüm mümkün

mü? İkinci olarak uluslararası barış gücünün Suriye’ye gelmesi durumunda ülkenin fiili olarak bölünmesi riski söz konusu mu?

Abdülhamit Hacı Derviş: Asıl uluslararası barış gücü Suriye’ye girmezse her şey olabilir. Barışsal bir çözüm kabullenilir ama zor bir süreçtir. Özgür Suriye Ordusu kimdir? Değişik düşünce ve değişik organizasyonlarda çok fazla ordu vardır. Hatta Beşar Esad’a göre de bugün Beşar Esad değil, emniyet güçleri ve ordu olaylara el koymuştur. Bu sorunun barışçıl yollarla çözülmesi zordur. Ancak barışçı çözümler bölgenin ve Suriye halkının menfaatinedir.

ORSAM: Yani ne Suriye askeri muhalefettinin ne de Suriye rejiminin siyasi bir çözüme ikna edilmesi çok zor. Dolayısıyla uluslararası bir barış gücünün Suriye’ye girerek tarafları zor yoluyla barışa yönlendirmesi gerekmektedir mi diyorsunuz?

Abdülhamit Hacı Derviş: Evet. Ben böyle düşünmekteyim. Ben hiçbir zaman askeri çözüme inanmadım. Askeri bir çözüm -hangi taraftan olursa olsun- Suriye’de işleri iyice zorlaştırır. En iyi taraf muhalefettir. Ancak muhalefet tek görüş, tek yüz, tek el değildir. Esad askeri bir çözüm getirirse Suriye’yi ateş çemberine çevirir. Benim görüşüm uluslararası bir gücün çözümün bir parçası olmasıdır. Bu görüşümü birçok diplomata da ilettim.

ORSAM: Suriye Kürtlerinin karar organı olarak gözüken Kürt Yüksek Konseyi’nin Suriye Ulusal Koalisyonu’yla yaptığı görüşmeleri nasıl değerlendiriyorsunuz? Ortak bir noktaya varılması mümkün mü?

Abdülhamit Hacı Derviş: Bence Kürt Yüksek Konseyi, Kürt muhalefettinin yüksek konseyidir. Suriye Ulusal Koalisyonu da Kürt Yüksek Konseyi ile diyalog halinde olmayı kabullenmek zorundadır. Bizim çok büyük,

taciz edici isteklerimiz yok. Suriye Ulusal Koalisyonu'nda olan şovenist düşünceli Araplar bu işi büyötmektedir. Bir ay kadar önce Suriye Ulusal Koalisyonu Başkanı Muaz el Hatip'le bir görüşme yaptık. Kürt Yüksek Konseyi ile görüşmeye ve bir çözüme ulaşmaya olumlu baktığını söyledi. Ancak görüşmeleri engelleyen bazı konular var. Bu engeller Kürtler, Araplar ve komşu ülkeler tarafından oluşturulmaktadır.

ORSAM: Geçtiğimiz günlerde Irak Kürt Bölgesi'nde yayınlanan bir gazetede açıklamanızı okuduk. Irak Kürt bölgesinde eğitilen Suriyeli Kürtlerin, Suriye Kürt bölgesine gönderileceğini söylediğiniz yazıyordu. Bu açıklama doğru mudur?

Abdülhamit Hacı Derviş: Ben böyle bir açıklama yapmadım. Irak Kürdistanı'ndan Suriye'ye Kürtlerin gönderilmesinden yana değilim. Bu duruşumu kardeşim Mesut Barzani'ye bildirdim. Irak'tan Suriye'ye bir güç gönderilmesi büyük bir yanlış olacaktır. Suriye'nin sorunu; Suriye Kürtleriyle, Suriye Araplarıyla, Suriye Türkleriyle, Suriye Süryanileriyle çözölür. Ben böyle bir açıklama yapmadım. Hatta bunun tam tersi yönünde bir açıklama yapabilirim. Ben zulme, yok edilme, işkenceye maruz kaldım. Ama düşüncelerimi, ilkelerimi hiçbir zaman değıştirmedim. Şu an geçmişe göre daha rahat bir ortamdayım ve inandıklarımın dışında bir şey söylemem.

ORSAM: PYD, Suriye Kürtleri arasında en güçlü ve örgütlü partilerden biri. PYD'nin Suriye Kürt muhalefeti içindeki rolü ve güçlü bir silahlı kanadının olması konusunda ne düşünüyorsunuz?

Abdülhamit Hacı Derviş: PYD'nin askeri gücünün ağırlığı Suriye içerisinde çok net gözökmekte. Kürt muhalefeti içinde rolleri vardır. Bana göre tüm bu sorunların çözölümü

Suriye'de demokrasinin sağlanmasıyla birlikte gelecektir. O zaman terazilerin kolları ve denklemler değışecektir.

ORSAM: Son olarak Suriyeli Kürtlerin Türkiye'den ne gibi beklentileri var?

Abdülhamit Hacı Derviş: Bölgedeki sorunların çözümünün anahtarı Türkiye'dir. Türkiye'deki Hak ve Özgürlük Partisi'nin konferansında da bunu söyledim. Erdoğan, Türkiye'nin kalkınmasında ve ileri gitmesinde önemli adımlar atmıştır. İzlediğı siyasetle Türkiye'ye büyük hizmetler vermiştir. Eğer böyle giderse ve Kürt meselesinde bu adımlar atılmaya devam edilirse seneler sonra tarihte yerini iyi bir şekilde alır. Ben Kürtlere karşı olumlu adımlar attığını düşünüyorum. Ancak bu adımlar devam ettirilmeli ve sorun çözölmelidir. Türkiye'nin bölgede önemli bir rolü ve iyi bir tarihi vardır. Kendi sorunlarını çözme yolunda devam etmelidir. AK Parti, Recep Tayyip Erdoğan başkanlığında Türkiye'ye hizmet etmiştir. Ben daha önce birkaç kez Türkiye'yi ziyaret ettim. Diyarbakır ve İstanbul'a gittim. Kürtlerin yaşadığı bölgelerde hala bazı eksiklikler vardır. Tüm kalbimle temenni ediyorum ki Türkiye hem kendi sorunlarını hem de bölgedeki sorunları çözölün. Herhangi biri Türkiye'ye gittiğı zaman, Türkiye'nin gelişmiş ve demokratik bir ülke olduğunu hissediyor. Bu algı bölge insanlarında iyi bir etki bırakıyor. Türkiye'nin Kürt sorununu çözmesi, Tahran'da, Suriye'de ve Irak'ta Kürt sorununu çözecektir ve bu durum Türkiye'yi bir meşale haline getirecektir. Umuyorum ki Türkiye'deki demokrat insanlar tüm bu sorunların çözölümü için uğraşırlar.

ORSAM: Teşekkür ederiz.

**Bu söyleşi ORSAM Uzmanları tarafından 24 Şubat 2013 tarihinde Irak'ın Süleymaniye şehrinde gerçekleştirilmiştir.*

Salah Bedreddin: “Suriye Rejimi Düştüğü Anda Gençlerin Oluşturacağı Başka Bir Parti Ortaya Çıkacak. Eski Partilerin Hiçbiri Kalmayacak”

10 Mayıs 2013

Suriye Kürt hareketinin önde gelen isimlerinden biri olan Salah Bedrettin uzun yıllar aktif siyasetin içinde yer almıştır. Bedrettin son dönemde Suriye Kürt bölgelerinde yaşanan devrim hareketinin gerçek sahibinin siyasal partiler değil sokaktaki gençler olduğuna inanmaktadır. Bu nedenle de aktif siyasetin içinde yer almamakla birlikte devrimin gerçek sahipleri olarak gördüğü Kürt gençlik hareketleri ile ilişkisini ve desteğini sürdürmektedir. Salah Bedrettin ile halen yaşamakta olduğu Irak'ın Erbil şehrinde görüşme imkanı elde ettik. Bedrettin Suriye'nin geleceği, Kürtlerin beklentileri ve Türkiye ile ilişkiler konusundaki görüşlerini bizlerle paylaştı.

ORSAM: Öncelikle kısaca kendinizi tanıtabilir misiniz?

Salah Bedrettin: 40 yıldır Suriye'de muhalefetin içindeyim. Şu an tek başıma çalışıyorum.

Suriye'nin özgürleşmesi adına çalışmalarım, yazılarım var. Tüm muhalefeti yakından tanıyorum. Onlar da beni tanırılar ancak hiçbir partiye üye değilim.

ORSAM: Suriye Ulusal Konseyi ile bir ilişkiniz var mı?

Salah Bedrettin: Hayır. Hiçbir partiyle ilişkim yok. Gelecekte de olacağını sanmıyorum.

ORSAM: Suriye'de mevcut çatışmayı nasıl değerlendiriyorsunuz, bu çatışma sizce nasıl sonuçlanacak?

Salah Bedrettin: Suriye'de 16 Kürt partisi Kürt Ulusal Konseyi'ni kurdu. Bu partiler Suriye Kürt muhalefeti temsil etmemektedir. Kuruldukları zaman hiçbir tarafa yakın olmadıklarını ilan ettiler; ne rejimin yanındalar ne de muhalefetin. PYD rejimin bir parçasıdır. Suriye muhalefeti Kürtlerin parti kurmasına izin vermiyor. Gençler caddelerde gösteri yapıyorlar. Kürtler parti programlarında ne rejime ne de muhalefete taraf olmuşlardır. Ama bugün rejim çok zayıflamıştır. Düşme ihtimali vardır. İki seneden sonra Kürt partiler “Biz de rejimin yıkılmasından yanayız” diyorlar. Suriye'de şu an bulunan muhalefet klasik muhalefet değildir. Bu savaş sadece caddede gösteri yapan gençlerin savaşıdır. Biz, rejimin düşmesini ve özgür olmayı istiyoruz. Ben caddelerde kendilerini gösteren gençlerin yanındayım. İnanıyorum ki zafer, gelecekte gençlerin ve eziyet çekenlerin olur.

ORSAM: Her ne kadar gençler sahada olsa da PYD'nin silahlı kanadı olduğunu biliyoruz. Sizce devrimi PYD mi kontrol edip yönlendirecek yoksa sokaktaki gençler mi?

Salah Bedrettin: PYD, rejimin projesiydi. PYD, gösteriler başladıktan sonraki ilk 8 ay yoktu. 8 aydan sonra PKK ve Esad arasında Süleymaniye'de bir görüşme oldu. Beşar

Esad'ın kız kardeşi ile evli ve askeri istihbarat başkanı Asif Şevket geldi ve o anlaşılmadı. Esad ve PKK, Süleymaniye'de düşmanlarının Türkiye olduğu konusunda anlaştılar. Esad rejimi onlara silah ve ülkeye girme izni verdi. Birinin elinde silah varsa kendini ispat etmeye çalışır. PKK'nın Suriye'de kaç grubu var bilmiyorum ama hepsi Kürt meselesi için çalışmıyor. Bazıları rejiminin çıkarları için çalışıyor. Aslında açık bir şekilde Hafız Esad'la birlikteydiler. Onların programları Suriye'ye yönelik değil Türkiye'ye yöneliktir.

ORSAM: Suriye Kürtleri'nin federalizm talepleri var. Bu talebin gerçekleşeceğini düşünüyor musunuz?

Salah Bedrettin: Savaş iki aşamadır. Biz şu an birinci aşamadayız. Birinci aşama rejimin yıkılmasıdır. İkinci aşamada ise birçok adım var. Kürtler de bu adımlardan biridir. Ben Kürtlerin federalizm isteğiyle Araplarla savaşacaklarını düşünmüyorum. Çünkü bunun için uygun zaman şu an değil. Bu istek Kürtlerin hakkıdır. İnşallah gelecekte bu haklarını elde ederler. Kürtlerin dışında sorun yaşayan başka gruplar da vardır; Hristiyanlar, Türkmenler. Din ve mezhep sorunları da var. Ancak tüm bu sorunlar ikinci aşamanın konularıdır. Şu an Kürtlerin "federalizm istiyoruz" demeleri siyasi amaçlıdır. Gerçeklik payı şu an için yoktur. Biz Hafız Esad zamanında "federalizm istiyoruz" derken, şu an konuşanlar "biz istemiyoruz" diyorlardı.

ORSAM: Suriye Kürtleri arasında en güçlü siyasal hareketlerin hangileri olduğunu düşünüyorsunuz? Yoksa az önce bahsettiğiniz hiçbir hareketi desteklemeyen gençler mi daha kuvvetli?

Salah Bedrettin: Suriye rejimi düştüğü anda gençlerin oluşturacağı başka bir parti ortaya çıkacak. Eski partilerin hiçbirisi kalmayacak. Hatta bu sadece Kürtler için değil Araplar için

de geçerli. Araplar içinde de çok parti var. Bu partilerin de bir anlamı yok. Kimse ne olduklarını bilmiyor. Toplumun %60'ı gençtir. Demek ki geleceğin %60'ı gençlerindir.

ORSAM: En güçlü gençlik hareketleri hangileridir?

Salah Bedrettin: Yerel Koordinasyon Komiteleri, Özgür Suriye Ordusu gibi yapıların gençler içinde koordinatörleri vardır. Özellikle Haseke vilayetinde. Afrin'de Özgür Kürt Ordusu var. Bunlar Özgür Suriye Ordusu'nun bir parçasıdır. Bu grubun ismi El Meclisi Askeri Kürdi Hur'dur. 4 birlikten (ketibe) oluşur: Selahattin Eyyübi, Yusuf Azmi, Kaval Hattat, El Bab (Kürtler ve Türkmenler birlikte). Bunların hepsi bir meclistir. Başında Suriye ordusundan ayrılmış bir albay bulunmaktadır. Şu an Suriye'deki savaş budur. Genç Koordinatörler ve Özgür Ordu'nun birlikteliği. Dışarıdan insanlar onlara destek veriyor. Bunların içinde bazı insanlar var. Hangisi yenerse onun tarafında yer alacaklar. Bazılarına ise Şebiha diyoruz. PKK da Esad'ın Şebihası sayılmaktadır. Öcalan ve Türkiye arasındaki görüşmeler sonuç verirse Suriye'nin durum çok değişecektir.

ORSAM: Nasıl bir değişim olur?

Salah Bedrettin: Şu an PKK'nın Esad'la aralarında bir bağ var. Ama Türkiye ve Öcalan anlaşırsa hiçbir bağ kalmaz. Mantık böyle olacağını göstermektedir. Türkiye ve Suriye milleti dosttur. Öcalan Kandil'e bir mektup göndermiş. Buna göre Öcalan ilişkilerin düzeleceğini söylemiştir. Öcalan çok kuvvetli bir liderdir.

ORSAM: Irak Kürt Bölgesi'nde peşmergelerin eğittiği Suriyeli peşmergeler var. Bu peşmergelerin Suriye'ye dönmesi olasılığını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Salah Bedrettin: Bana göre bunun zamanı geçmiştir. Suriye’de iki senedir savaş vardır. Irak’a 1000 kişi geldi ve eğitim gördü. Ancak Suriye’ye dönmedi. Dönmeleri de gerekmiyor. Bugün görülmekteki rejim ve muhalefet arasında diyalog gereklidir. Bu konu siyasidir. Eğer bu peşmergeler dönerse PKK ile çatışma yaşanır.

ORSAM: En güçlü gençlik örgütleri hangileridir?

Salah Bedrettin: Hepsinin başkanlığını yapacak tek bir isim yok. Bunlar 4-5 gruptur. Bazen birleşir bazen ayrılırlar. Bir ay başka bir şey olur diğer ay başka bir şey. Mesela bir grup var. Başkanını hapse attılar ve o grup dağıldı. Sonra başka bir grup oluştu. Bunlar ne partidirler ne de askeri örgüttürler. Suriye’deki savaşın bir özelliği var. Kürtler nerede gösteri yaparsa bu gençler onların peşinden gider. Ama bir sorun çıkarsa hepsi dağılırlar.

ORSAM: Serikaniye olayları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Salah Bedrettin: Rakka’dan bazı Arap aşiretler Kamışlı’dan da PYD grupları Serikaniye’ye gitmiştir. Bu aşiretler Serikaniye’de fitne oluşmasına sebep olmuş ve karışıklık yaratmıştır. Ben bu işin içinde rejimin elinin olduğunu düşünüyorum. Fitne Müslümanlar için çok kötüdür. Serikaniye’de her türlü insan var; Arap, Çeçen, Çerkes. Özgür Ordu’nun Suriye’nin her yerini kontrol etme hakkı vardır. Bunlar savaşın önemli bir parçasıdır. Araplar oraya geldiklerinde PYD’liler “Bunların hepsi Erdoğancı” diyordu. Ancak bildiğiniz gibi yakın zaman önce PYD ile bu gruplar anlaştı. Şimdi hepsi dostlar. Ortaya çıktı ki bunlar Erdoğancı değil Esatçıdır. PKK Serikaniye’ye El Kaide’nin Türkiye’den geldiğini iddia ediyor. Bu işin aslı yoktur. Türkiye bugüne kadar orada problem yaratmayı istememiştir. Türkiye’nin istediği tüm grupların

birbirleriyle değil rejimle savaşmaları. Gelecekte belki bu isteği değişebilir ama şimdiye kadar böyle bir tavrı olmamıştır.

ORSAM: Türkiye’nin Suriye Kürtleri’ne yaklaşımını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Salah Bedrettin: Şubat 2012’de Dışişleri Bakanlığı’nın davetlisi olarak Türkiye’deydim. Müsteşar Feridun Sinirlioğlu ve Yardımcısı Halit Çevik’le görüştüm. Onlara; “Biz Türkiye’yle komşuyuz. 900 km sınırimız var. Her iki ülkede Kürtler vardır. Bu durumda iki ülkenin birlikte çalışması gereklidir.” dedim. Ben üç ayaklı bir komite kurulmasını önerdim; Türkiye, Irak Kürdistan’ı ve Suriye. Bu üç taraf anlaşmalıdır. Esad’ın gitmesi hepsinin çıkarınadır. Ortadoğu’da Kürt ve Türk birbirlerini anlamalı ve anlaşmalıdır. İnaniyorum ki Türkiye’de Kürt sorunu çözülmeden bu meselenin sonu gelmeyecektir. Ben Öcalan ve Türkiye arasında yapılan görüşmelerden çok umutluyum. İnşallah bir sonuca ulaşır.

ORSAM: Suriye’nin geleceğini nasıl görüyorsunuz? Esad rejimi çökecek mi?

Salah Bedrettin: Esad rejimi yıkılacaktır ve Suriye parçalanmayacaktır. Yeni bir anayasa yürürlüğe girecektir. Bu anayasada Suriye milletinin sadece Araplardan oluşmadığı, çeşitli milletlerin de var olduğu yazacaktır. Her millet Suriye’nin bütünlüğü içinde hakkını alacaktır. Esad, Suriye’nin parçalanmasını istiyor. Ayrışma Esad’ın planıdır. Suriye’nin %50’si ya Arap değildir ya da Sünni değildir. Radikal İslam gruplarının Suriye’de geleceği yoktur. Suriye milleti laikdir.

ORSAM: Teşekkür ederiz.

** Bu söyleşi ORSAM Uzmanları tarafından 26 Şubat 2013 tarihinde Irak’ın Erbil şehrinde gerçekleştirilmiştir.*

Abdülkadir Gök: “Suriye Kürtleri Hala Kendi Bölgelerinde Kendilerini Güvende Hissetmiyorlar. Çünkü Yarın Esad Gittiği Zaman, Özgür Suriye Ordusu’nun Yönetiminde Kendilerini Tehdit Altında Görüyorlar”

21 Haziran 2013

Türkiye-Suriye sınır hattında sosyal, ekonomik ve güvenlik anlamında inanılmaz boyutta gelişmeler yaşanıyor. Göç olgusu, ekonomik etkiler, açık kapı politikasının sonucu olarak güvenlik risklerinin ortaya çıkması gibi gelişmeler yaşanıyor. Bu gelişmeler sınırın Türkiye’de tarafındaki etkilerini giderek artırıyor. Söz konusu etkileri yerinde görmek için ORSAM olarak sınır bölgesine bir haftalık gezi gerçekleştirdik. Şanlıurfa’da bölgeyi çok iyi bilen ve yaşanan gelişmeleri yakından takip eden öğretmen Abdülkadir Gök ile sınır hattının genel durumunu, sınır halkları arasındaki sosyal, kültürel etkileşim sürecini ve son olayların bu sürece etkisini ele aldık.

ORSAM: Kısaca kendinizi tanıtabilir misiniz?

Abdülkadir Gök: Şanlıurfa merkezde öğretmen olarak görev yapıyorum. Sosyoloji mezunuyum. 23 yıldır öğretmenlik yapıyorum. Aslen Şanlıurfalıyım.

ORSAM: Suriye sınır bölgesinde yaşayan biri olarak sizce Suriye’de başlayan olayların göç bağlamında siyasal ve ekonomik anlamda ne gibi etkileri oldu?

Abdülkadir Gök: Bence bu olayın tarihi arka planına bakmak gerekir. Sınır dediğimiz zaman sanki birbirinden ayrı iki milletmiş gibi algılanıyor. 60-70 yıl önce sınırın çekilmesi, sınırla birlikte mayınların döşenmesi, zamanla ilişkilerin sekteye uğraması ile birlikte bizim zihnimizde sanki farklı bir bölgeymiş, sanki farklı insanlarmış gibi bir portre oluşuyor. Ancak gerçek böyle değil. 2 köyü düşünelim. Bıçakla kesilmiş gibi bu sınır halkı bölünmüştür. Sosyal hayata indiğimiz zaman iki millet de aynıdır. Bu milletin içinde Türkmenler, Kürtler, Araplar hatta Ermeni ve Süryaniler var. Hatay, Kilis, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin ve Şırnak illerini kapsayacak şekilde sınırın kendisi tahminen 877 kilometredir. I. Dünya Savaşı’ndan önce bu bölgede insanlar ayrıma tabii değildi. I. Dünya Savaşı’nın sonunda Türkiye Cumhuriyeti ve Misak-ı Milli’nin belirlenmesiyle birlikte 1921 Ankara Antlaşması ile bu hayali sınır çizildi. O zamanın şartlarında da hakikaten hayalimdi.

Sınırın diğer tarafında 1946’da Suriye Devleti kuruldu. Bu tarihten itibaren yeni yeni devletleşme başladığı için bu defa da Suriye-Türkiye arasında geçişler, bağlantılar kesilmek istendi. Ancak bu ilişkilerin kesilmesi mümkün değildi. Bu durumda farklı bir yönteme başvuruldu. Bu yöntem de sınır hattının korunması idi. Türkiye’de 1920’den 1955’lere kadar sınırimızı demiryolu hattı belirliyordu. Yeni kurulmuş Suriye Devleti’yle 1955’te Halep Antlaşması yapıldı. Özellikle mayınların döşenmesi istendi. Suriye tarafının güçsüz ol-

ması sebebiyle Türkiye bütün mayınların döşenmesini üstlendi. 1955-1958 arası mayınlar döşenmeye devam etti. 877 kilometre boyunca mayın alanı 500-1000 hatta 1500 metreye kadar genişliyor. Mayınlar döşenmeden önce halkın gidiş gelişinde zerre kadar aksama olmazken, toprağı olan insanlar gelip toprağını ekip giderken, alışverişini burada yaparken, büyüklerimizin de anlattığı gibi öbür taraftaki bir köyün bütün insanları bizim taraftaki köye gelip Cuma namazını kılarken; mayınlar ve 20 metrede bir nöbet tutan askerlerle birlikte yeni bir süreç başladı. Psikolojik ayırım dedikleri şeyi uyguladılar. İnsanların beyinlerinde, yaşam tarzlarında bir ayırım söz konusu olmaya başladı. İnsanlar eski alışkanlıklarına göre rahat rahat bu tarafa geçmek isterken, karşılıklı gelinler alınırken, kardeşler sınırların iki tarafında yaşarken, insanlar zihinlerinde bu yaşamı kabullenmediler. Kabullenmeleri de mümkün değildi zaten. Zaman zaman kaçakçılık oluyordu. İnsanlar mayın tarlası arasında patika yollar hazırladılar. O esnada çeşitli ölümler, yaralanmalar yaşandı. Binlerce insanın ayakları koptu. 1980'li yıllarda bu kaçakçılık olayları da hiçbir zaman durmadı. En sert, güvenliğin en üst düzeyde olduğu bölgede dahi kaçakçılık olayı seyrek olsa da oluyordu. Kaçakçılık olmasa da girişkenlik söz konusu olurdu. Kız alıp-vermeler, akraba görüşmeleri, yıllar boyunca yaşanan hasret hepsi kaçakçılığın içine girdi.

ORSAM: İki sınır bölgesi arasındaki geçişkenliğin azalması, sınır boyunca yaşayan toplumlar arasında kültürel anlamda bir farklılık yarattı mı?

Abdülkadir Gök: 60-70 yıllık bir süreçten bahsediyoruz. Bu süreçte ayırım oluşturulmaya çalışıldı. Buna rağmen bu iki toplumun sosyolojik yapısı değişmedi. Giyim kuşamları, aşiret yapılanmaları arasında bir farklılık söz konusu değil. Bu konuyu birçok noktada irdelemek gerekir. Bu durum birbirlerine karşı

özlem duygusunu pekiştirdi. Diyelim ki bizim taraftaki bir köyde iki aşiret arasında bir kavga oldu. Karşı tarafta aynı aşiretten olanlar aynı şekilde bu husumeti devam ettiriyorlar. Dolayısıyla sosyal anlamda, geleneksel anlamda birbirlerinden hiçbir zaman kopmadı bu insanlar. Şiveleri dahi hala benzer. Biz biraz daha Türkçe eğitimin etkisinde kalırken onlar Arapça eğitimin etkisinde kalıyor. Aradaki tek fark bu.

ORSAM: Türkiye-Suriye ilişkilerinin gelişmeye başladığı 1999 sonrası dönem, Türkiye ve Suriye tarafındaki toplumların ilişkileri açısından nasıl sonuçlar doğurdu?

Abdülkadir Gök: Türkiye halklarıyla, Suriye halkları arasında muazzam bir bahar yaşandı. 2004'te ben ailemle birlikte Suriye'ye gittim. Oradaki akrabalarımızın yanında 1 ay kaldım. Suriye ve Türkiye Devleti arasındaki yakınlaşma halkın ruh haline muazzam bir şekilde yansımıştı. Bizzat bunu gördüm. Şam'a kadar gittim. Oradaki sevinci gördüm. Abdullah Gül denildiği zaman muazzam bir insanmış gibi hemen gülümsüyorlardı. Tayyip Erdoğan dediğin zaman "tamam"dı. 2004-2007 yılları arasında ciddi anlamda bir sevinç vardı. Bu yakınlaşma iki toplum arasındaki geçişkenliği artırdı. İnsanlar rahat bir şekilde gidip gelmeye başladı. Eskiden insanlar Ankara'ya kadar gelip vize alırlardı. Konsolosluklar bu dönemde sınıra yakın bölgelerde kuruldu. Ben 40 yaşına kadar 10-15 tane öz amca çocuğumu daha hiç görmemiştim. Sebebi ise 2000'li yıllara kadar uygulanan sert politika idi. Siyasal anlamda bir gerilim söz konusuydu. Vize alma konusunda ciddi sorunlar yaşanıyordu. Bu anlamda 2000'li yıllarda iki sınır arasındaki halklar arasında bir sevinç oldu. Maalesef bu sevinç kaynağı Arap Baharı'yla birlikte trajik duruma düştü. Şu anda giriş-çıkışlar son derece doğal hale dönüştü ama bu bütünleşme ne yazık ki trajik bir şekilde oluyor. İnsanlar evlerini terk edip buraya gelmeye çalışıyor.

ORSAM: Sınır bölgesinde nasıl bir süreç yaşanıyor, Suriye'deki olayların toplumlar arası ilişkiler anlamında nasıl etkileri oldu?

Abdülkadir Gök: Onların hayatı savaş nedeniyle ciddi anlamda harap oldu. Savaşın yaşanması her aile ferdine etki etmiş. Ölüm, göç dalgaları söz konusu. Suriye'deki büyük şehirlere son 10-15 yılda yerleşen Kürtler de etkilendi. Şehirler bombalanırken yüz binlerce insan ve aile göç ediyor, geri dönüyor veya boş arazilerde çadır kurmaya, yaşamaya çalışıyor. Bu Arap ve Türk bölgelerinde de söz konusu. Afrin, Kobani, Ceylanpınar, Kamışlı ve Haseki dediğimiz sınır bölgesindeki şehirleşmiş yerleşim alanlarına müthiş derecede bir akım, bir göç söz konusu.

ORSAM: Oradan buraya göç edenler nerede ve nasıl yaşıyorlar?

Abdülkadir Gök: Genelde medyada gördüğümüz kadarıyla sanki o savaştan kaçan insanlar hep çadır kente yerleşiyormuş gibi yansıtılıyor. Gerçekte bu böyle değildir. Bu buzdağının görünen kısmıdır. Büyük kısmı aslında gayri resmi olarak geçiş yapıyor. Biz bunu kendi ailelerimizden biliyoruz. Kampın kendisi anormal bir süreçtir. Gelen insanlar bir yardım, bir iş bekliyor. Son birkaç ayda benim tanıdığım 50-60 aile gayri resmi olarak geldi. Biz onlara küçük bir ev, ev olmazsa köy içerisinde geçici olarak bir çadır buluyoruz. Onlara özellikle Şanlıurfa bölgesindeki iş imkanlarını ayarlıyoruz ki bunlar da genelde tarla, bağ bahçelerde günlük çalışmalar oluyor.

ORSAM: Genelde bu göç olgusunun Arap kökenli Suriye vatandaşları tarafından olduğu düşünülüyor, ama anladığımız kadarıyla Kürt bölgelerinden de Türkiye'ye yönelik göç dalgası yaşanıyor. Doğru mu?

Abdülkadir Gök: Şanlıurfa sınır hattı boyunca düşündüğümüzde Arap bölgesi biraz azdır.

Orada kamp olduğu için onlar direk kampa gelirler. Ama Şanlıurfa'nın karşısındaki Kobani dediğimiz yer büyük bir Kürt yerleşim alanıdır. O insanlar bizim taraftaki Suruç ilçesine akın ediyorlar.

ORSAM: Bunlara devlet yardımı yapılıyor mu?

Abdülkadir Gök: Hayır sadece halk arasında oluşan yardımlaşma var.

ORSAM: Peki, halk bu yardımları ne kadar daha sürdürebilecek ekonomik güce sahip?

Abdülkadir Gök: Herkes kendi ailesine, çevresine gücü yettiğinde yardım yapıyor. Büyük çapta olmasa da yatak, yorgan, yastık tarzı herkes kendi çapında yardım ediyor. ilerde bunlar büyük sorunlara yol açabilir. Bizim de asıl meselemiz onlara iş imkanı bulmak. Sadece Şanlıurfa bölgesinde tarımsal alanda çalışma imkanı değil, batı illerimize mevsimlik işçi olarak gönderiyoruz. Ancak işçi ücretlerinde büyük bir düşüş var. Günlük 5-10 milyona dahi çalışan, çalışmak isteyenler var.

ORSAM: Savaştan sonra gayri resmi olarak yaşanan geçiş tahminen ne kadardır?

Abdülkadir Gök: Resmi rakamlara göre 200.000 olduğu söyleniyor. Ama ben 500 bin kişiden aşağı olduğunu düşünmüyorum. Türkiye Devleti de sınır geçişlerine tolerans tanıdığı için insanlar günlük gelip gidiyor. Hatta günlük seferlere başlayan, insanları parayla taşıyan kişiler meydana çıktı.

ORSAM: Son birkaç aydır Suriye'de savaşın yoğunlaşması sebebiyle Şam ve Halep'te yaşayan Kürtler yoğun bombardıman ve çatışmalardan kaçarak önce Kürtlerin yaşadığı Afrin, Kobani gibi sınır illerine gelip oradan Türkiye'ye geçmeleri söz konusu oluyor mu?

Abdülkadir Gök: Birkaç ay önce Kürt bölgesinde bu kadar geçiş söz konusu değildi. Ancak dediğiniz gibi Halep ve Şam'da yaşanan büyük savaş insanları korkutup köylerine döndürmeye, göç ettirmeye başladı. Aynı zamanda geçim sıkıntısı da yaşandı. Elektriğin, alışverişin, benzinin, ekmeğin bulunmadığı, bulunsa bile insanların parasının olmadığı yerden mecburen taşındılar. Yani asıl amaç maddi anlamda bir geçim kaynağı sağlamak.

ORSAM: Sizce bu geçici bir durum mu yoksa insanlar buraya yerleşmeye mi geldi?

Abdülkadir Gök: Bu süreç daha devam eder. Suriye Kürtleri hala kendi bölgelerinde kendilerini güvende hissetmiyorlar. Çünkü yarın Esad gittiği zaman, Özgür Suriye Ordusu'nun yönetiminde kendilerini tehdit altında görüyorlar. Sanılmasın ki Kürtler kendi bölgelerinde bir oluşum oluşturdular, kendilerini savunabilirler. Esad gidince kendi statüleri ne olacak onu merak ediyorlar.

ORSAM: Türkiye tarafından şu ana kadar bu konuda herhangi bir tedbir, herhangi bir yardım kampanyası yürütülmüş durumda mı?

Abdülkadir Gök: O çerçeveyi kurmak zor bir olay. Gördüğüm kadarıyla Suriye'den gelen göç ve gayri resmi geçiş hakikaten çok büyük. Devletin hepsini kuşatması, hepsine sahip çıkması mümkün değil. O yüzden STK'ların harekete geçmesi şart. Bazı partiler, STK'lar ufak çapta yardımlar gönderiyor ama bunlar yeterli değil. Türkiye tarafına geçen insanlar arasında dram yaşanıyor. Şanlıurfa bölgesini düşünürsek şu an çarşı pazara çıksak yüzlerce Suriyeli ile karşılaşabilirsiniz. Dilencilik yapanlar var. Ev bulamayan insanlar çoğunlukta. Kampın şartlarına razı olmayıp şehirde

çözüm arayanlar var. Bununla birlikte insanın kişiliğinin bozulması görülüyor. Namus mefhumunun ciddi anlamda bozulduğunu görüyoruz.

ORSAM: Son olarak, bu durum karşısında size göre nasıl tedbirler alınmalıdır?

Abdülkadir Gök: Bunun çözümü birkaç koldan sürdürülmelidir. En başta yerel olması gerekiyor. Yerel olmazsa insanlar kendilerini güvende hissetmez. Yerele önem verilmesi şart. Akrabası olan insanlara sahip çıkılmalı. Diyelim ki benim karşı taraftaki akrabalarım geldi; iş arıyoruz, ev bakıyoruz. Benim devlet yetkililerine "Biz bu kadar aileyi koruyup kolluyoruz" dediğimde, devlet tarafından bir destek görmem lazım. Sivil toplum örgütlerinin ciddi anlamda çalışması lazım. Göç eden insanlar sadece sınır bölgesine değil iç bölgelere de yayılıyorlar. Mesela Diyarbakır'da muazzam derecede hırsızlık, kapkaç olayı yaşanıyor. Sadece kamp bölgeleriyle yetinmemek gerekiyor. İnsanların bir kısmı o kamplarda yaşamayı kabul etmiyor. Çok çocuklu geniş ailelerin o kamplarda yaşaması mümkün değil. Bu insanın doğasına aykırı bir durum. Küçük bir oda veya çadırda, 10-15 kişinin yaşama ihtimali yok. Kampın sosyal yapısı iyi olsa da yemek barınak olsa da 20-30 bin kişiden bahsederken yetmiyor. Birçok akrabam oraya geldi ve bana "Bizi buradan kurtar" dedi. İnsanlar dışarıdaki rezaleti kamplardaki hayata tercih etmekte.

ORSAM: Çok teşekkür ederiz.

**Bu söyleşi ORSAM Uzmanları Serhat Ermen, Oytun Orhan ve Bilgay Duman tarafından 23 Nisan 2013 tarihinde Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilmiştir.*

Judith S. Yaphe: “ABD-Türkiye Arasında Suriye Konusunda İşbirliğinin Artacağını Düşünüyorum”

19 Temmuz 2013

ABD’de Ulusal Savunma Üniversitesi (National Defense University)’ne bağlı olarak faaliyet gösteren Ulusal Stratejik Araştırmalar Merkezi (INSS)’nde kıdemli araştırmacı olarak görev yapan Judith Yaphe dünyanın önde gelen Irak, İran ve Körfez bölgesi uzmanlarından. Kendisi ile Ürdün’de gerçekleştirdiğimiz söyleşide; Arap Baharı sürecini, Suriye’deki iç savaşı ve Türkiye- İsrail ilişkileri konularını ele aldık.

ORSAM: Kendinizi kısaca tanıtır mısınız?

Judith S. Yaphe: İsmim Judith Yaphe. Ulusal Savunma Üniversitesi’ne bağlı Ulusal Stratejik Araştırmalar Merkezi’nde araştırma görevlisiyim. Orta Doğu uzmanıyım ve özellikle Irak, İran, Körfez bölgesi ve ABD’nin bölgedeki güvenlik politikası üzerinde çalışıyorum.

ORSAM: Öncelikle dilerseniz Arap Baharı ile başlayalım. Süreç ilk başta demokratikleşme talepleri ve sivil gösteriler ile başladı an-

cak olay özellikle Suriye’de şiddet içeren bir hal aldı. Bu çerçevede Orta Doğu’daki genel durumu ve Arap Baharını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce bölgede gerçekten demokratikleşmeye doğru mu gidiliyor yoksa uzun süreli bir istikrarsızlık ve çatışma ortamına mı giriyor bölge?

Judith S. Yaphe: Bence birçok açıdan bunu söylemek için erken; çünkü süreç yeni başladı. Olaylar bir gecede başlamış gibi görünse de gerçek öyle değil, altında yatan birçok neden var; işsizlik, liberal ekonomi isteği; siyasi yenilikler ve değişim; ancak bunlar çabuk unutuldu. Hiçbir yerde bir değişim isteğiyle başlamadı olaylar; ancak her şey çok hızlı ilerledi. Ve çoğunlukla bu hızlı ilerleyişin altında yatan neden, hükümetin kollarıydı ve burada, Tunus’ta mesele ordu değil siyasi partilerdi. Mısır’da ordu, çok hızlı davrandı ve kendi için risk teşkil edenleri ortadan kaldırmaya çalıştı. Risk ise liderler içindi. Tunus’ta Ben Ali ve Mısır’da Mübarek için de aynı şey geçerli. Analiz yetenekleri çok kuvvetliydi; ancak bu hiçbir şeyi değiştirmede. Süreç başladığında neler olacağını kendime sordum. Büyük değişim yeminleri edildi ve Tahrir meydanında toplananlar bunları haykırdı; ancak bu talepler ortadan kayboldu. Gençler, öğrenciler, kadınlar neredeydi? Kendilerini riske atanlar ortadan kaybolmuşlardı ve geride Ben Ali destekçisi, eski Tunus rejiminden insanlar kalmıştı. Olaylara hakimlerdi ve geçiş sürecini düzenlediler. Mısır’da bunu yapan ordu oldu. Bugüne geldiğimizde ise kimin başardığını kestiremiyoruz. Aradaki farkları görünce kesin bir karara varmak zor; çünkü bir sürecin içindeyiz. Uzun zamandır bunu düşünüyorum; ancak bu hareketlerin devrimleri kontrol etmesi kolay görülüyor. İnsanlar oluşumları yoktan var ettiler. Mısır’da durum diğer yerlerden daha iyiydi belki. Ordu, farklı fikirler ve düşünceler mevcuttu. Hemen bir şeyler yapıp durumu değiştirebilecekleri ya da durup bekleyecekleri bir gölgenin altındaydı-

lar. Mısır halkı da bu güce sahip değildi. Şu anda gördüklerimiz de pek farklı değil. Mücadelenin geri kalanı çıkarıcı grupların kontrolüne geçti. Yemen'i de Arap Baharı'na katıyoruz; ancak oradaki olaylar daha eskiye dayanıyor. Hızlı bir kıvılcım olmasa da bundan faydalanılıyor ve bunu muhtemelen bir başarı olarak göreceğiz.

Bu süreç çok karmaşık ve Suriye, bu yaşananlardan en kötü etkilenen ülke oldu. Büyük risklerin yaşandığı İran'da ise bence çıkarları için rejimin yanında duruyorlar. Eğer Esad büyük bir risk olsaydı İran bu kadar yanında durmazdı, çünkü onlar da alternatif arayışındalar. Güvenebilecekleri ve çıkarlarını koruyacak birisi. B planı olmadan bir şey yapmazsın. Rusların da burada risk teşkil eden işleri var ve bu olanların devam etmesi için yeterli. Sizin görüşünüz ne bilmiyorum; ancak bence insanlar bazı belgelerde Özgür Ordunun alanını genişlettiğinden etkileniyor. Bugün, yarın ya da önümüzdeki haftalarda hiçbir şey bitmeyecek. Bir yıl sürer mi? bilmiyorum, kimsenin bildiğini de zannetmiyorum.

ORSAM: Şu an için hiç kimse Suriye'nin geleceğini öngöremiyor; ancak benim görüşüme göre Suriye ile ilgili söyleyebileceğimiz tek şey; bir daha güçlü merkezi yönetim tarafından yönetilemeyeceği. Orta Doğu'ya baktığımızda merkezi yönetimi zayıf olan iki örnek görüyoruz. Bunlardan biri Lübnan ve diğeri de işgal sonrası Irak. Size göre Suriye'de Lübnan ya da Irak modeli gibi bir siyasal yapılanma mı ortaya çıkacaktır?

Judith S. Yaphe: Güzel bir soru. Irak'ta Amerikan ordusu ve askerleri vardı ve bir şekilde halk işleri yoluna koyarken güvenlikleri sağlanıyordu. Şiddete anında şahit olmuyordunuz. Suriye'de böyle bir durum yok. Yaşanan olayları nasıl yönetecekleri büyük bir soru. Suriye'nin bölünmesi olası gözüküyor. Askeriyeyle bağlantılı biri değilim; ancak Akdeniz

ve Lazkiye limanı için güvenli bir yol arayışında olduklarını düşünüyorum. Suriye bölünürse Esad'ın geri dönüşsüz çöküşü de başlamış olur. Kimsenin bu konuda bir cevabı olduğunu düşünmüyorum. Buradaki meseleleri çözmenin daha zor olacağını düşünüyorum. Esad'ı destekleyen Alevilerin sayısı ile ilgili kanıtlayamadığım duyumlarım var. Esad'ı yalnız bırakacaklarını düşünmüyorum; çünkü yedekte kalmak istemezler; ancak bazı Alevilerin Esad'ı terk etmeye başladığını biliyoruz. Nasıl bir çözüm olacağını ise bilmiyorum. Esad'ın hala ulusal güce hükmettiğini biliyoruz, sağlam bir askeri gücü ve destekçileri var. İranlıların binlerce destek kuvvet gönderdiğini söyleyenler bile var. Bu bana doğru gelmiyor ve İranlıların böyle bir şey yapacağını düşünmüyorum; ancak onlara birçok lojistik destek gönderiyorlar ve doğru stratejileri öğretiyorlar. Oldukça iyi savaşçılar olan Hizbullah ise onlara savaşmayı öğretiyor. Gücsüz bir muhalefete karşı sağlam bir üçlü kuvvet halindeler. Başkalarının rejimi desteklediği gibi biz de muhalefeti desteklemiyoruz. Yani bu durum böyle devam edebilir. Göçmenlerin durumu gibi birçok sorun ortaya çıktı bile. Türkiye ve Ürdün en az beş yüzer bin kişiyi göçmen olarak topraklarına kabul etti bile.

ORSAM: Suriye meselesinin bölgeye yayılması olasılığı ile ilgili ne söyleyebilirsiniz? Örneğin Irak'ta Sünniler ayaklanmaya başladı...

Judith S. Yaphe: Buna şu an için bir ayaklanma diyemem, yavaş yavaş bir araya gelmeye başlıyorlar, orduya karşı kendilerini güvene alacak bir şeyler yapmalı; son kriz çok riskliydi. Her an bir krizin yaşanabileceği birçok bölge var; sorunlu bölgelerde zaman zaman çarpışmalar yaşanıyor. Kürtler her türlü zayıflığın peşinden gidiyor. Yine de henüz emin değilim. Sahip oldukları şeyleri kaybetmek istemiyorlar ve ihtiyaç duydukları şeyler yüzünden Irak'ı terk edeceklerini de düşünmü-

yorum. Size güvenmek zorundalar, Türkiye'ye ihtiyaçları var. Benzini nasıl sağlıyorlar? Yurt içine ve dışına ürünleri nasıl çıkarıyorlar? Iraklı Kürtler ve Barzani yönetimi devralıp bu hareketin arkasındaki güç olmak isteyeceklerdir; ancak birçok Suriyeli Kürtler ile görüştüm ve onun sevilmediğini, Suriyeli Kürtlerin ilk hedefinin, ne yaşanırsa yaşansın, Türkiye olduğunu duydum. Irak'tan öğrenilmesi gereken dersler olduğunu düşünüyorum. Bunlardan biri de; merkezi yönetim söz konusu iken Kürtlerin önemli olmadığıdır. Saddam yoğun saldırı altındayken güneyi destekledi ve Şiileri birincil tehdit olarak algıladı. Her şey kontrol altına alındığında ise Kürtlerle ilgilendi. Esad'ın planının da bu olduğunu düşünüyorum. Birincil tehdit olmadıkları için şu anda Kürtler ile ilgilenmiyor; ancak basından okuduğum kadarıyla yoğunlaştıkları strateji ve hedeflere yoğunlaşma şekilleri çok akıllıca. Sokağa çıkıp her yerde kavga edemezsiniz; gücünüze odaklanmalısınız. Esad'ın da güce ulaşımı, silahları, uçakları ve bombaları var.

ORSAM: İsraililerin Arap Baharı ve özellikle Suriye'ye bakışını nasıl değerlendiriyorsunuz? Suriye meselesi İsrail açısından bir tehdit mi yoksa fırsat mıdır?

Judith S. Yaphe: Hem tehdit hem de fırsat olarak değerlendirilebilir. Bence Esad'ın yerine geçecek kişiden korkuyorlar; çünkü açık olmayan bir durumda kaldılar ve Esad geçen yıl Filistinlilere sınırların yakınlarında bulunma izni verene kadar İsrail'de büyük bir saldırı yaşanmamıştı. Golan'da önceden de karşılıklı çatışmalar yaşanmıştı. Ancak biliyorsunuz birçok şüphe olacak; çünkü Esad ile kırmızı ve yeşil sınırları vardı ve her taraf ne yapacağını bilirdi. Yine de Suriye ile çalışmak isteyeceklerini düşünmüyorum. Büyük risk teşkil edecek durumlara izin vereceklerini zannetmiyorum. ilerlemeye devam eden silahlılarla ve Hizbullah'ın Suriye'ye gidişiyle ilgileneceklerdir. Olası bir nükleer saldırının

da çaresine bakacaklardır; kolay, hızlı ve pürüzsüz bir çözüm. Bugün İsraili bir generalle görüştüm, İran'ın Suriye'deki tavrından hiç memnun değildi ve İranlıları uyardı. Biliyorsunuz, İran'ın Suriye'ye müdahalesinin yakın olduğu söyleniyor ve bu konu sürekli ortaya atılıyor. Suriye'de sorunlar yaşanıyor, bununla baş edebiliriz ve Amerikalılar bunun için üzülmez. Erdoğan'ın da üzüleceğini zannetmiyorum; çünkü Obama, B. Netanyahu'nun Erdoğan'ı aramasını ve özür dilemesini istedi. Çok iyi değil mi? Her şey yolunda. Tabii ki hayır!

ORSAM: İsrail-Türkiye ilişkilerinin geleceğini nasıl görüyorsunuz? Kriz yaşanıyordu ancak özrün ardından yeni bir döneme girdik. Ayrıca bölgesel şartlar iki ülkeyi işbirliğine itiyor. Mevcut durumun iki ülkeyi daha yakınlaştıracaklarını düşünüyor musunuz?

Judith S. Yaphe: Erdoğan ve Netanyahu çok farklı karakterler, farklı özellikleri var. Kısa zamanda bunun yaşanacağını zannetmiyorum. Erdoğan'ın önünde seçimler var. İsrail Türkiye'de destekleniyor mu? Amerika Türkiye'de halk tarafından kabul görüyor mu? Uzun bir süre böyle bir ortam yoktu; buna yönelik bir kanıt olduğunu düşünmüyorum ve emin değilim. Türkiye'yi Arap ilişkileri ve Irak konusunda takip ediyorum; ancak iç siyaseti nasıl yorumlayacağımı bilmiyorum. Erdoğan çok güçlü bir politik figür. İlişkiler bozulmadan önce büyükelçiniz ile yapılan görüşmelerin fotoğraflarını gördüğümü hatırlıyorum ve Türkler için onur kırıcı bir sahne yaşanıyordu. Bu akıl karı değil. Neden böyle şeyler yapıyor İsrail tarafı. Biliyorsunuz, büyük bir ilerleme yaşanacaksa çok çaba sarf etmeleri gerekecek. Burada oturduğum yerden bir şey göremiyorum ve yakında göreceğimizi zannetmiyorum. Erdoğan'ın hedeflerini ve seçimlerden beklentilerini tahmin edemiyorum.

Belki dile getirmemem gerekir, bilmiyorum;

ancak size söylemek istediğim bir şey var: yalnızca benim kurumumda değil; bütün olarak bir isteksizlik var. Amerikalılar bölgede olası bir karmaşaya dahil olmak istemiyorlar. Suriye'den uzak durma nedenlerimizden biri de bu. Yeni bir savaşa dahil olmayı kimse istemiyor. Bunu sağlamanın kolay bir yolu yok, farklı partiler için de yok. Arap siyasetinde Demokratlar ve Cumhuriyetçiler sahneye çıkmadı. Bazı Cumhuriyetçiler açıklamalar yaptı: "içe dönmeliyiz, uçuşları durdurmalıyız"; ancak McCain gibi sesler nadir sesler yükselip müdahale istedi. Bu, Suriye'deki durumun zorluğunu gösteren bir ifadedir. İçten ve anlaşılabilir bir cevap.

Baş dönmek gerekirse, Türkiye ve İsrail'in biraz beklemesini uygun buluyorum. İsrail'in Amerika'ya karşı bazı riskler almaya hazır olduğunu görüyoruz. İsrail'in kendini savunma hakkı vardır. Bu söylediğimi tercüme etmek gerekirse: Lübnan'a giriş çıkışları ve Hizbullah'tan gelebilecek potansiyel tehdit-

leri takip etmeye hakkı var. Hizbullah'ın bir savaş planladığını düşünemiyorum; ancak ortada bir sorun var. İsraililerin bazı sınırlar çerçevesinde risk almasını buna bağlıyorum. Obama ile Erdoğan arasındaki görüşmelerin olumlu geçtiğini düşünüyorum. İşbirliğinin artırmalarını istiyorum; çünkü böylece karşılıklı çıkar sağlanabilir. Türkiye'nin bir model olduğunu görmeye devam ediyoruz ve aynı zamanda Türkiye'nin rakipleri de ortaya çıkıyor. Mısırlılar da eski gücüne kavuşmayı istiyor; ancak bundan çok uzaklar. Alıştıkları rolü geri istiyorlar. Burada ufak bir ittifak var ve Suriye bunu hızlandırıyor; çünkü risk hem İran hem de Türkiye için çok yüksek.

ORSAM: Çok teşekkürler.

** Bu söyleşi ORSAM Başkanı Hasan Kanbolat ve ORSAM Uzmanı Oytun Orhan tarafından 22 Mayıs 2013 tarihinde Ürdün'de gerçekleştirilmiştir.*

Ubab Halil: “Alevi Kökenli Biri Olarak Yeni Suriye’de Kota Sistemini Reddediyorum”

19 Temmuz 2013

Suriye Ulusal Koalisyonu halen birçok ülke ve uluslararası örgüt tarafından Suriye halkının meşru temsilcisi olarak tanınıyor. Suriye halkının farklı kesimlerinin temsil edildiği Koalisyon halen Suriye muhalefetini temsil eden en geniş çatı muhalif yapı konumundadır. Koalisyon’un dünyanın çeşitli başkentlerinde temsilcilikleri yer alıyor. Ürdün’de Koalisyon’un Washington Temsilcisi Ubab Halil ile görüşme imkanı elde ettik. Halil, Suriye’deki son durum, Koalisyon’un çalışmaları ve Suriye sorununa çözümüne bakışı konusundaki fikirlerini bizlerle paylaştı.

ORSAM: Kendinizden kısaca bahseder misiniz?

Ubab Halil: İsmim Ubab Halil (Oubab Khalil). Hukuk bölümü diplomam var ve avukatlık yapıyorum. 2006 yılında Suriye’den ayrılana kadar avukatlık yaptım, ABD’de emlak işiyle uğraştım ve 2005 yılında Suriye rejimine karşı sivil hareketlerde ve pasif direnişte yer aldım.

Devrim başlar başlamaz sokaklara çıktım, topluluklara yardım ettim ve kısa zamanda devrimin sonucunu görmek için elimden geleni yaptım. Suriye Yurtseverler Örgütü’nün bir üyesiyim ve burada danışmanlık yaptım, kısa zaman öncesine kadar Suriye Yardımlaşma Topluluğu yönetiminde yer aldım. Bu örgüt, Özgür Suriye Ordusu’na destek verme ve onlar ile ilgilenme hakkına sahip tek örgüttü ve şubat ayında Suriye muhalefetinin çatı örgütü olan Suriye Ulusal Koalisyonu’nun ABD Temsilciliği’ni üstlendim.

ORSAM: Suriye’de ayaklanmalar başlayalı iki yıldan fazla oldu. Başlarda yalnızca sivil gösteriler varken zaman geçtikçe ordu ile silahlı muhalifler arasındaki çatışmalara dönüştü. Suriye’deki son durumu, rejim ile silahlı muhalifler arasındaki güç dengesini, ekonomik durumu ve güvenliği nasıl görüyorsunuz?

Ubab Halil: Bu çok kapsamlı bir soru; kısaca özetlemeye çalışayım. Koalisyonda, sivil önderlikte, bizi Suriye halkının yasal temsilcisi olarak tanıyan 116 ülke var. Rejimi destekleyen üç ülke, Rusya, İran ve Çin, bu 116 ülkenin yaptığından fazlasını yapabiliyor. Güçler arasındaki dengesizliğe neden olan da bu. Asıl sahip olduğumuz; uçaklarla, hava araçlarıyla, güçlü silahlarla, taktiksel ve stratejik bilgilerle donatılmış bir güçlü rejim. Suriye’de şimdiye kadar çok güçlü bir kimyasal silah olan sarin gazının dört kere kullanıldığına dair kanıtlarımız var. Herhangi bir yardıma ya da desteğe ulaşamamak radikal grupların ortaya çıkmasına da yol açtı ve sayıları gün geçtikçe artıyor. Muhalifler ve iç güvenlik açısından baktığımızda, eğer sahalara çıkabilirsek ve adil savaşıma imkanımız olabilirse başarabileceğimiz bir Suriye mücadelesi söz konusu bu nedenle hava sahasının uçuşlara kapatılmasını istiyoruz ve stratejik silahlar istiyoruz. Hava sahasının uçuşlara kapatılması konusuna değinmek istiyorum; çünkü bu konuyu neden gündeme

getirdiğimiz merak ediliyor. Bunun önlenemez olduğunu düşünüyorum; günde 2000 göçmenin Ürdün'e 8000 göçmenin ise Türkiye ve Lübnan'a geçtiğini biliyoruz. Türkiye bu durumla baş edebilir; ancak diğer ülkeler için zorlayıcı şartlar ortaya çıkıyor. Ürdün ve Lübnan'ın yıkılmaması için bununla mücadele etmeliyiz. Diğer bir konu ise yaşanan radikalleşmenin ve bölünmenin önüne geçebilmek. Sivil yönetimin altında güvenli bir bölgemiz var, sivil yönetim görülmeye başlandı, yapmamız gereken; sistematik, medeni ve kurumsallaşmış bir şekilde tüm tarafları bir araya getirmek ve sivil yönetimi ülke bütününe yaymak; ancak baskıcı politikalar ve ateş altındayken bunu başarmak çok zor.

ORSAM: İlk muhalif grup, İstanbul'da kurulan Suriye Ulusal Konsey'i'di. Bu topluluğun bir bütünlüğünün olmadığına ve Suriye halkını temsil etmediğine dair eleştiriler geliyordu. Şimdi ise Katar'da kurulan Suriye Ulusal Koalisyonu var. Koalisyon ve faaliyetleri hakkında neler söyleyebilirsiniz? Hala aynı eleştirileri alıyor musunuz?

Ubab Halil: Cevaplarıma Konsey ile başlamak istiyorum. Yaşananlar için Konseyi tamamen suçlamak olmaz; çünkü 6 ay boyunca Suriye Ulusal Konseyi hiçbir destek almadı. Koalisyon için durum farklı; çünkü koalisyon yeni bir hükümet kurabilmek için bir araya geldi. Söylenecek farklı nedenler var, bunlardan ilki temsil edilme. Kuşatma altında olmayan özgür bir ülkede olmadıkça özgür bir seçim yapabileceğinize ve doğru temsil edileceğinize inanmıyorum. Hristiyanları, Alevileri ya da Dürzileri meclise sokabilirsiniz; ancak adil şekilde temsil edilemezsiniz; çünkü asıl temsil, doğru seçimlerle, siyasi partiler ve ideolojiler arasındaki eşit yarışlarla olur. Liberal ya da Irak modeli mahkemelere ihtiyacımız yok, farklı ırkların ve etnik grupların çatışmasına değil farklı ideolojilerin fikir alışverişine ihtiyacımız var. Koalisyon, farklı fikirden insan-

ların oluşturduğu bir topluluk. Tüm insanların hem fikir olacağı ve Cenevre Tebliği'nden yola çıkılan bir ortak paydada buluşmamız gerekiyor. Bunu ara hükümet olarak adlandırmamızın bir nedeni var; çünkü her mücadelenin politik bir çözüme ulaşması gerektiğini düşünüyoruz. Tüm gücü, güvenliği ve orduyu elinde tutabilecek asıl hükümete kadar bir ara hükümet kurulmasını uygun buluyoruz ve bu ara hükümetin şartlar düzelene kadar yerini geçici hükümete bırakacağı için ara terimini kullanmayı uygun gördük. Bu yürütme organını Suriye halkı olarak ileri götürmemiz gerekiyor. Emir alabilecek ve sistemin yürüdüğü gün görecektik yöneticilere ihtiyacımız var ve bu ancak Koalisyon ile mümkün olabilir.

ORSAM: ABD'nin Suriye'de politik çözüm için baskı yapacağı düşünülüyor. Koalisyonun bu politik çözüm hakkındaki görüşü nedir?

Ubab Halil: Öncelikle Koalisyon önümüzdeki günlerde daha detaylı bir konuma ulaşacaktır; tüm bunları tartışmak için sürekli toplantılar yapılıyor. Müzakereler için verimli bir ortam oluşturmak çok önemli. Bu konuda genel yaklaşım, mantık çerçevesinde ve rejimle dengeyi kuran müzakerelere her zaman açık olduğumuzdur. Şahsi olarak, güç paylaşımını değil güç aktarımını tartışmalıyız. Elinde Suriye halkının kanı olmayan rejimin bir parçası olan geçici bir hükümet burada devreye giriyor. Ölüm emirlerini liderler verdi, sokakta savaşılan askerler değil; burada yürüyen binlerce kişiden değil liderlerden bahsediyoruz. Hükümet kuruluşları ile rejim arasındaki farkı biliyoruz ve bu kuruluşların sürekliliğini istiyoruz.

ORSAM: Suriye'nin geleceği ile ilgili birçok senaryo mevcut. Esad sonrası dönemden beklentileriniz neler? Suriye'nin politik ve sosyal yapısı açısından Koalisyonun nasıl bir bakış açısına sahip?

Ubab Halil: Farklı etnik kökenlerden ve geçmişlerden gelen birçok topluluğumuz var; ancak tek bir Suriye'ye ihtiyacımız var, birleşmiş bir Suriye'ye. Alevi kökenli biri olarak ben, kota sistemini reddediyorum, Alevi kotasını reddediyorum; ülkeyi oluşturanın farklı fikirlerin ittifakı olduğunu düşünüyorum. Bir Alevi ya da Hristiyan görmek benim için hiç fark etmiyor; benimle hükümet, ekonomi, eşitlik, kadınların temsili ve sosyal konularda hem fikir olan kişiler benim için önemli. Toplum hazır olduğunda kurulması gereken tek kota'nın kadınlar için olması gerektiğini düşünüyorum. Kotanın ne kadar olacağı zor bir soru; Suriye halkının %60'ı kadın ve eğitim ve hayat onlara adil şekilde verilene kadar her adımda bir kota tarafından korunmalarını istiyorum.

ORSAM: Suriye dışındaki siyasi muhalefetin içerideki silahlı muhalifler üzerinde ciddi bir yaptırım gücü bulunmuyor. Bu durum hakkında ne söyleyebilirsiniz, Koalisyon bu sorunun üstesinden gelmek için ne yapıyor?

Ubab Halil: Sivil koalisyon altında meşru silahlı gruplar olarak Genel Selim İdris yönetimindeki Yüksek askeri Konsey'i tanıyoruz. Bu soruyla sık sık karşılaşıyorum ve cevabı oldukça basit; yine de insanlar bunu yapmıyor. Yapılan destekleri birleştirmek, Yüksek Askeri Konsey için kaynakların temin edilmesi için uluslararası işbirliğine ihtiyaç duyuyoruz. Bu şekilde Konsey, tugay ve taburlara para ödeyebiliyor. Aşırı uçlarla böylelikle baş edebiliriz; çünkü onlar beklemiyor ve beklemeyecek. Uluslararası toplumdan kuruş dahi alamayacaklarını biliyorlar. Bu nedenle kendi finans sistemleri var, bütçeleri çok geniş ve sahada bunu yönetebilecek durumdalar. Bir yıl boyunca Suriye'de herhangi bir aşırı uç topluluğun ismini duymadık. Hatta onlardan

bahsederken doğru kişileri söylememiz gerekiyor. Rejimden bahsederken bile, onun aşırı uçları kör ettiğini, Amerikalıları öldürmek için Irak'a gittiklerini, Irak'ta işler durulurken tekrar ortaya çıktıklarını unutmamak gerekir. Biraz aşırı fikirleri olan, Afganistan ve Irak'ta ölmemiş, şehit olup cennete gitmek isteyen, ailesini kaybetmemek ve ekonomik güç için zor yolları seçen gazilerimiz var. Bu kişiler, en güçlü savaşçılar olan radikallere katılmak istiyor. Aşırı güçlerin varlığı düşüncesiyle askeri destek vermemek ve hareketsizlik riski artıracaktır. Silahlı gruplar arası parçalanma artacak ve radikaller daha da güçlenecektir.

ORSAM: Türkiye'nin Suriye politikası hakkında ne düşünüyorsunuz?

Ubab Halil: Türkiye bize çok yardımcı oluyor ve bunun için minnettarız; ancak herhangi bir ülkeden gelecek fazladan her türlü desteğe ihtiyacımız var. Onlardan daha fazla baskı ve bölgesel kuvvetlerle kurumsal çerçevede ortak bir destek istiyoruz ve bunun General Selim İdris'in başını çektiği Yüksek Askeri Konsey'e olması gerektiğini düşünüyoruz. Uluslararası düzeyde baskılar kurarak Suriye halkına özellikle uçuşa yasak bölge konusunda destek olabileceklerine inanıyoruz. Siyasi refah sağlama konusunda en büyük desteğin Türkiye'den geleceğine inanıyoruz. Bu destek diğer ülkelerde karşılaştığımız bir şey değil; Türkiye'nin önümüzdeki yıllarda Suriye ile stratejik ilişkiler için bir temel atacağına inanıyoruz.

ORSAM: Çok teşekkür ederiz.

** Bu söyleşi ORSAM Başkanı Hasan Kanbolat ve ORSAM Uzmanı Oytun Orhan tarafından 21 Mayıs 2013 tarihinde Ürdün'de gerçekleştirilmiştir.*

MİSİR

Mahmud Şermini: “Mısır Halkının Yaşamalarına İzin Verildi Ancak Hiçbir Zaman Tam Manada Güçlü Olmasına İzin Verilmedi”

08 Eylül 2013

Müslüman Kardeşler Hareketi içerisinde ayrılanlar tarafından kurulan El Vasat (Orta Yol) Partisi, Mübarek döneminde yasal statüye sahip ender partilerden biri. 1996 yılında Müslüman Kardeşler Hareketi'nden bağımsız bir şekilde parti çalışmalarına başlayan bir grup Müslüman Kardeşler üyesi yasal izinleri 2009 yılında alarak partileşmiştir. 3 Temmuz darbesinin ardından başlayan siyasi kriz sürecinde El Vasat Partisi Genel Başkan Yardımcısı Hatim Azzam, Genel Başkan Ebu Ala Madi ve Genel Başkan Yarımcısı Isam Sultan gibi pek çok üyesi tutuklanmıştır. Darbe karşıtı koalisyon içerisinde bulunan Mısır El Vasat Partisi'nin Genel Sekreteri Mahmud Şermini ile 3 Temmuz darbesini, Mısır'ın geleceğini, darbe karşıtı koalisyonun amaçlarını ve çalışmalarını konuştuk.

ORSAM: ORSAM'a hoş geldiniz. Öncelikle kendinizi okuyucularımıza tanıtabilir misiniz?

Mahmud Şermini: Adım Mahmud Şerbini, 27 yıldır avukatlık yapmaktayım. 1996'da İhvan-ı Müslimin'den ayrılan bir grup arkadaşım ile beraber kurduğumuz Vasat Partisi'nin kurucu üyelerinden bir tanesiyim. El Vasat Partisi, 1996, 1998 ve 2004 tarihlerinde olmak üzere parti olarak kabul edilmesi için resmi makamlara başvuru yapılmasına rağmen 3 kez resmi olarak reddedilmiştir. Ancak 2009 yılında yaptığımız başvurumuz olumlu bir netice alındı ve parti Mübarek gitmeden önce kabul görmüş resmi partilerden bir tanesi oldu.

El Vasat partisi Türkçede 'orta yol partisi' anlamını taşıyor. Köken olarak İhvan-ı Müslimin'den ayrılmış bir partidir. Mursi görevi geldikten belli bir süre sonra ben siyasi yapıyı takip etmek istedim ve bundan dolayı partideki kurucu üyelik ve genel sekreterlik görevlerimi resmi olarak dondurdum. İhvan-ı Müslimin'in bu süreci kaldırıp kaldıramayacağı, yeni bir hareketin ortaya çıkıp çıkmayacağı, ülkenin demokratikleşmesi için neler yapılabileceği ile ilgili konularda çalışmak amacıyla partimize bağlı araştırma merkezinde çalışmalara başladım. Partimizin cumhurbaşkanı adayı olan Muhammed Mansub liderliğinde araştırma merkezleriyle işbirliği içinde bir çalışma yaptık. Dimyat ve Kahire halen çalışmalarımız devam ediyor.

ORSAM: İhvan ile El Vasat Partisi arasındaki ilişkiyi anlatmanız mümkün müdür?

Mahmud Şermini: İhvan-ı Müslimin'le Vasat Partisi köken olarak, düşünce olarak bir olmasına rağmen ayrı partiler olarak yola çıktılar çünkü bazı düşüncelerde siyasi hayatın tam anlamıyla şekillenmesi, demokrasinin olgunlaşması için bazı farklı düşüncelerin olması gerektiğini düşündük. Zaten partiden ayrılan kişiler de bu düşüncede olan kişilerdi. Yani partinin içinde daha yenilikçi olabilecek, yeni fikirler öne sürebilecek bir grup oluşturmayı hedeflemiştik. Bu hedeflerle yola çıkmıştık.

Oysaki dini bakımdan bakılırsa aramızda bir fark yok. Ancak o dönemde bizim mücadele ettiğimiz en önemli unsur da yine Mübarek döneminin zihniyetinin oluşturduğu siyasetçiler ve siyaset hayatında rol alan kişilerdi. Bugün Mısır'da olanlar şunu kanıtladı; bugün darbeye destek veren, darbenin lehine konuşan herkes Mübarek zihniyetinin Mısır'da hala ne kadar sabit olduğunu kanıtlıyorlar. Dolayısıyla 25 Ocak devrimi tam anlamıyla gerçekleşmiş bir devrim değildir. Buradaki okuma İhvan açısından yanlış olmuş, öngörü açısından İhvan'ın ciddi bir eksikliği olmuştur. Mübarek dönemi siyasi zihniyet hala mevcuttur ve buna karşı önlem alınamamıştır.

Burada uluslararası güçlerin veya bu konuda konuşan uzmanların yanlış anladığı çok önemli bir nokta var. O nokta da şu: biz bugün Mısır'da bir araya geliyorsak bu İhvanlı olduğumuz için değil; darbeye karşı geldiğimiz içindir. Yani biz tam anlamıyla darbeye karşı olduğumuz için ordayız. Çünkü buradaki fark şudur. Mübarek darbe temsili olarak orda idi fakat Mursi sivil bir toplumu temsil ediyordu ve Mursi'ye verdiğimiz desteğin nedeni İhvanlı olmasından kaynaklanmıyor. Mursi bize göre demokrasiyi ve sivil bir toplumu temsil ediyor.

Bizim askeri darbeye karşı koymamızdaki esas neden ile oldukça basit bir temele dayanıyor. 1952'de asker yönetime el koyduğundan beri tüm siyasi yaşam asker tarafından kontrol ediliyor. Bu yüzden de ülkemiz de ekonomi olarak, ilmi olarak hep geriye gitti. Bundan dolayı Mısır hep geri kalmış bir ülke olarak nitelendiriliyor. Örneğin Hindistan Mısır'dan daha sonra özgürlüğünü kazanmış olmasına rağmen gelişen ve büyüyen bir ülke, çünkü orada bağımsızlıktan sonra sivil bir yönetim iktidara geldi. Mısır ise askeri yönetim yüzünden geri kalmış ülkeler listesinde. Askerin amacı da ülkeyi geriye götürmek. Bu yüzden biz de askere karşıyız. Bugün meydanlarda

olan halk, İhvanlı olduğu için değil; darbeye karşı olduğu için eylem yapıyor. Darbenin bizi 60 yıl geriye götüreceğini bildiği için orada.

ORSAM: 3 Temmuz'da yaşanan darbe sonrası dönemi ve ülkedeki gelişmeleri nasıl değerlendiriyorsunuz? Mısır'ı gelecekte neler bekliyor?

Mahmud Şerbini: Mübarek döneminin askeri zihniyet Mısır'da hiçbir siyasi düşüncenin, siyasi figürün yaşamasına izin vermedi. Ancak İhvan'ın her zaman kontrollü bir şekilde yaşamasına da izin verdiler. Halka şunu söylüyorlardı: "ülkede iki güç var; biri İhvan-ı Müslimin biri de asker yani bizleriz. Biz batıyla hareket ediyoruz ve sizin ilerlemeniz, muasır medeniyetler seviyesine gelmeniz, gelişmeniz ve yaşam standartlarınızı yükseltmeniz için çalışıyor; batıyla ve dünyayla ilişkilerimizi bunun için geliştiriyoruz. Ancak İhvan-ı Müslimin ise siyasi bir ideolojiye sahip olduğu için yarın öbür gün onlar iktidara gelirse size pek çok şeyi yasaklayacaklar, standartlarınızı düşürecekler, dar bir alana sıkıştıracaklar." Böylece halka İhvan ve asker arasında tercih yapmaları gerektiğini söylediler. Mısır'daki asker sevgisi tam da bu noktada ortaya çıktı. Halk bu şekilde kandırıldı. Halkın yaşamasına izin verildi ancak hiçbir zaman tam manada güçlü olmasına izin verilmedi.

25 Ocak devriminin önemli bir özelliği vardı: devrimin bir lideri yoktu. Halk sokaklara döküldüğünde asker ve derin devlet Tahrir meydanında toplananların İhvanlı olduğunu iddia etti. Bunu başaramayınca ve bütün halk oraya dökülüp Mübarek karşıtı eylemler yapınca bu sefer fırsat vermek istediler. Asker ve derin devletin o dönemdeki stratejisi ise şöyleydi: "halk Mübarek'in gitmesini istiyorsa Mübarek gidecek fakat zihniyet ve derin devlet devam edip çalışacak". Ancak asker ve derin devlet fırsatı eline geçirmek için tam bir senedir muazzam bir şekilde çalıştılar. Burada

askerin bu bir senelik çalışmasının asıl hedefi Mursi'yi göndermek veya İhvanı göndermek değildi. Halkı önce parçalara ayırmak, ikinci olarak da halk tarafından yapılmış olan devrim darbe vurmaktı. Bu darbenin faturasını da İhvana yıkmaktı. “İhvan bir senedir iktidarda ancak hiçbir gelişim gösterilmedi ve ülkede mevcut kaosu sebebi İhvan oldu” diyerek İhvan ile parçalanmış halkı karşı karşıya getirmek istediler. Yani derin devletin bir sene boyunca yaptığı buydu. Hatta Mursi seçildikten sonra bir Amerikalı istihbaratçıyla görüştük ve biz ona şunu sorduk: “siz Mısırı İhvanlılara mı bıraktınız”. O, bize cevaben “İhvanı halka, halkı da İhvana bıraktık” dedi. Sonra Tantavi'ye aynı soru soruldu o da buna cevap olarak “biz ihvanı halkın eline bıraktık” dedi. 25 Ocak devrimini yapan halktı, bu darbe de halka karşı yapıldı. Faturası da İhvana kesilmiş oldu.

ORSAM: “Türkiye’de İhvan’ın oy oranı %15’lerde, darbe oturdu ve büyük kentler dışında gösteri kalmadı, bir süre sonra bu sokak hareketleri tamamen biter” yönünde bir algı var. Sizce bu algı ne kadar doğru?

Mahmud Şerbini: Buna cevap vermeden önce derin devletin, Sisi’nin ve arkadaşlarının tahlilini yapmak gerekiyor. Mısır’daki derin devletin Mursi seçildikten bu yana benimsediği temel ideolojisi, ilk olarak halkın İhvana karşı nefret duymasını sağlamaya çalışmak, ikinci olarak da halkın İslami düşünceye sahip tüm gruplara karşı nefret duymasını sağlamaktır. Sisi ve arkadaşlarının Mursi seçildikten bu yana yaptıkları temel iki ideoloji budur. Buna ilaveten siyasi ideoloji taşıyan bazı grupların ahmakça davranışları da koz vermiş oldu, buna tabi ki İhvan da dâhildi.

Mursi seçildikten hemen sonra basın, yargı, asker ve derin devlet bağlantılı, bilinçli ve projeli bir çalışmaya başladılar. Mısır’dan bahsederken belirtilmesi gereken şey, İhvan’ın

İslamiyet’in temsilcisi olmadığıdır. İhvan ve İslamcılar ayrı kefelere değerlendirilmelidir. Birçok farklı İslami grup olmasına rağmen Mısır denilince akla tek İhvan geliyor ve bütün İslamcıları temsil ettiği düşünülüyor. Bu çok yanlış bir değerlendirmedir. Bahsettiğim dört ana unsurun çalışma planlarında nefretin İhvan’a yıkılması ardında da İslami argüman geliştiren tüm kişi ve örgütlere karşı, halkın nefret beslemesini sağlanması hedefleri bulunuyordu. Bizim İslamcı kesimde tecrübesizlik mevcut. Bu yüzden İhvan, Mursi seçildikten sonra ciddi derecede ve birbirine benzeyen hatalar yaptı. Bunlar da dört ana unsurun eline ciddi kozlar verdi.

Bu dört unsur Mursi görevde iken onu kararlarında hataya zorlamaya çalıştılar. Buradaki amaçları İslamcılar ve karşı taraf olarak iki temel grubu karşı karşıya getirmek suretiyle Mısır’daki sokağı bölmek, tam manada bir ayrıştırma yapmaktı. Bu hareket İslam üzerinde bir parçalamadan ziyade İhvan’a yönelik bir parçalama hareketi olacaktı. Ama genel olarak ülkedeki bütün İslamcılar için geçerlidir.

Bu mevcut durumda Sisi ve derin devlet bu fırsatı iyi değerlendirdiler. Tüm temel argümanları tam anlamıyla darbe yapma düşüncesinden ziyade Mursi’nin ve İhvan’ın gitmesine yönelikti. Tahrir Meydanına dökülen insanlar asker gelsin darbe yapsın amacıyla değil Mursi’nin ve onun temsil ettiği zihniyetin ne olursa olsun gitmesi için oradaydı. Ancak darbe gerçekleştirildikten ve tutuklamalar gerçekleştikten sonra halkın içerisinde askere karşı bir ateş yanmaya başladı ve bu gittikçe büyümeye devam ediyor. Buna karşı da asker kendi tedbirini çok sert bir şekilde, ateş açmak suretiyle aldı. Bu eylemleri öldürmeye ve bastırmaya yönelik olduğu kadar “aslında bizi bu noktaya sürükleyen İhvan” düşüncesini de gösterme mantığını da taşıyor. Ve bu şekilde de devam ediyorlar.

Şu nokta önemli olan husus ise askerin darbeden bu yana halka yönelik yaptıkları şiddetin Mısır tarihinde bir ilk olmasıdır. Ne modern Mısır dönemi ne de önceki dönemde asla bu kadar ağır şiddet ve baskı yaşanmamıştır. Hiçbir kelime hiçbir dil Mısır'da yaşananları anlatamaz.

ORSAM: Peki, bugün gelinen noktada 3 Temmuz darbesinden geri dönüş mümkün mü? Ya da diğer bir ifade ile darbe ülkede oturdu mu?

Mahmud Şerbini: Benim görüşüme göre bazı başarılar sağladılar ancak tam anlamıyla darbe başarılı oldu diyemeyeceğim. Başarısındaki esas unsur da öldürmeler, ölüm olaylarıdır. Darbeye karşı İslamcı blok hala sokaklarda eylem yapıyor.

ORSAM: Darbeye karşı olarak örgütlenen cephenin strateji tam olarak nedir? Askeri nasıl geri adım attırmayı planlıyorsunuz ve talepleriniz nelerdir? Özellikle Vasat Partisinin bu konudaki talepleri neler?

Mahmud Şerbini: Açık söylemek gerekirse İslamcılar ciddi manada bir strateji planı yapmadı. Ancak şu an biz bir heyet oluşturduk ve bu şekilde görüşmeler yaparak gerçekleri anlatıp, oradaki durumu uluslararası boyuta taşımaya çalışıyoruz. Bu görüşme de bunun bir parçası.

ORSAM: Mısır'da bir iç savaş olasılığını nasıl değerlendiriyorsunuz? Suriye'deki gibi bir durum yaşanabilir mi? Şiddet neye dönüşür?

Mahmud Şerbini: Mısır halkının tabiatına baktığında Suriye'deki gibi bir durumun oluşacağını tasavvur etmiyorum ancak Mısır'da çeşitli İslamcı cihat örgütleri var ve bu gruplar yeraltından tam anlamıyla çıkıp, eline silah alıp halka karşı değil, en kötü senaryo olarak

askere karşı bir silahlı mücadeleye girebilir. Ancak 'İhvan'a karşı halk' şeklinde bir çatışma olmasını hiçbir şekilde beklemiyorum.

ORSAM: Çeşitli medya kuruluşlarında bir Kıpti devleti kurulması olasılığı tartışılıyor. Mısır'ın parçalanması mümkün müdür?

Mahmud Şerbini: Mısır'ı bölme hayali çok eski tarihlerden bu yana mevcut. Bu hayal, Batılı ülkeler tarafından sürdürülüyor. Özellikle ülkenin güneyinde Hristiyan nüfusunun ağırlıkta yaşadığı bölgede -ki bu arada Hristiyan nüfus Mısır'da %4'ü hiçbir şekilde geçemez- böyle bir senaryodan bahsediyorlar. Ancak asıl tehlike dilleri, ırkları farklı olan Müslüman Nubi'ler konusunda mevcut. Bunlar Kıpti'lerden farklıdır. Özellikleri Mısır'ın güneyinde çoğunluktalar. Kendi dillerini ve ırksal faaliyetlerini sürdürüyorlar. Batı, projesini burada yürütüp, elinden geldiğince bu bölgeyi kaşıyor. Kabile şeklinde bir yapıları var ve Kuzey Afrika ülkelerindeki Berberilere benziyorlar. Bir diğer ayrılma projesi de Sina yarımadasıyla alakalı. Sisi Batı tarafından yetiştirilmiştir, eğitimi orada almıştır. Yani, Batının Sisi'nin eliyle, Sina yarımadasını ayırıp oraya Filistinlileri yerleştirmeye çalıştıklarını biliyoruz. Rakamsal olarak Nubi'ler 50.000'i geçmez.

İslami gruplar ve tüm Mısır halkı bu yaşanan olaylarda çok büyük tecrübeler edindiler. Halk ve İslamcılar anladılar ki ülkenin aklıyla oynayan bir grup var ve bu akıl ülke için çok büyük bir tehlike. Mısır'daki bu değişimin adı şu oldu; Mısır halkı tabiatı gereği sakin, sabırlı ve isyankâr değildir ancak bu olaylardan sonra Mısır halkı kendi içerisinde bir devrim yarattı ve artık ölümden korkmuyor. Bu, Mısır halkındaki en büyük değişimdir. Bana göre bu değişim, Mısır'daki mevcut darbenin hedefine ulaşmasını engelleyecektir. Bu darbe geçici başarı sağlayabilecek bir darbedir. İki sene, üç sene sonra halkın içerisinde değişim ve özün-

de yeniden doğmuş olan ‘ölümden korkma-
ma duygusu’ bu darbeyi bertaraf edecektir.
Ayrıca darbenin ülkeyi tehlikeye götürdüğü
düşüncesi de yerleşiyor, darbe bu anlamda bir
artçı deprem gibi sallanan bir darbedir, sağ-
lam değildir.

Öldürülenlerin ekseriyeti gençlerdir. Öleceği-
ni bile bile sokağa hem kadınlar hem erkekler
çıkyorlar. Bizde bu bahsettiğim duygu mev-
cut değildi, halk sakindi, isyankâr değildi, ses
çıkartmazdı, ancak son olaylar sırasında bir-
çok gençle görüştüm ve bana şunları söylediler:
“ben dışarıya çıkacağım ve büyük ihtimal-
le öldürüleceğim, lütfen bana dua et.”

**ORSAM: Sokaktaki şiddet bu şekilde de-
vam eder mi? Mısır bu şiddet sarmalından
nasıl çıkar?**

Mahmud Şerbini: Az önce bahsettiğim halk
arasında yaşanan bu duygu, aslında o ülke-
deki halkın darbe karşıtı tutumunun devam
edeceğini gösteriyor. Asker de zaten yapabi-
leceklerini en üst seviyesine kadar yaptı. Hal-
kı öldürdü, kötü şekilde darp etmeleri dünya
kendi gözleri ile gördü. Ancak eğer iç savaştan
bahsediyorsak böyle bir ihtimal yani bir iç sa-
vaş söz konusu değildir.

Artan şiddetle ilgili en temel çalışmamız;
özellikle Batı ülkelerindeki insan hakları sa-
vunucusu sivil toplum örgütlerinin kendi
ülkelerinin karar mercilerini baskı altında
tutup, darbeye karşı gelmeleri ve ülkedeki
mevcut durumun bitmesine yönelik çaba sarf
etmelerine yöneliktir. Bu belki süreci bitir-
meye yardımcı olabilir. İkinci bir unsur, Sisi
ve arkadaşları için düşünecek olursak, kendi
gelecekleriyle alakalı olarak içlerinde şu an
çok ciddi bir korku belirmiş durumdalar. Bu
korku onları büyük hatalara da sevk edebilir
veya geri adım da attırabilir. Çünkü şu ana
kadar yalnızca geri kalmış Arap ülkeleri onla-
rın meşruiyetini kabul etti, geri kalan ülkeler
onları tanımadı. Dolayısıyla bu şekilde devam

etmeleri söz konusu olmayabilir. Bu anlamda
biz insan hakları konusunda çalışma yapan
uluslararası sivil toplum örgütlerini olayın
çözümü için kendi ülkelerine baskı yapmaları
konusunda harekete geçirmek istiyoruz.

**ORSAM: Uluslararası aktörler konusun-
daki stratejiyi konuştuk, peki içeride diğer
sivil aktörlerle görüşmeler devam ediyor
mu? Yani siyasal İslamcı olmayan diğer
gençlik örgütleriyle ortaklık için bir çaba
sarf ediliyor mu?**

Mahmud Şerbini: İki nedenden dolayı
Mısır’da böyle bir çalışmadan bahsetmemiz
söz konusu değil. İlk olarak Mısır’da kurul-
muş olan sivil toplum örgütlerinin %90’ını
solcu mantaliteyi taşıyan gruplar. İkinci ola-
rak çoğu Batıcı ve Batıdan maddi destek alan
ve Batının düşünceleri çerçevesinde hareket
eden örgütler. Dolayısıyla Mısır’da ses getire-
bilecek bir çalışma beklemediğimiz için dışa-
rıdan faaliyetlerimizi sürdürmeye çalışıyoruz.

**ORSAM: Son olarak Türkiye’den beklenti-
leriniz nelerdir?**

Mahmud Şerbini: Buraya gelmeden önce
dış ülkelerden ne isteyeceğimiz konusunda
bu hareketin başkanıyla bir toplantı yaptık.
Türkiye’yle ilgili olarak beklentimiz de şu yön-
de. Özellikle AK Parti’yle birlikte Türkiye’nin
kazandığı tecrübelerinden yararlanmak isti-
yoruz. Örneğin Türkiye Mavi Marmara konu-
sunu uluslararası arenaya taşıyıp istediklerini
alabildi. Burada nasıl bir yol izlediğini ve nasıl
başarılı olduğunu öğrenmek istiyoruz. Bu ko-
nudaki tecrübelerinizi paylaşmak istiyoruz.
Türkiye’den ayrıca dünyada hukuki anlamda
çalışma yapan sivil toplum örgütleriyle ilişki-
ler kurabilmemizi, bir araya gelmemizi sağla-
yacak lojistik çalışmalar yapmasını bekliyo-
ruz.

**Bu söyleşi 22 Ağustos 2013 tarihinde
Ankara’da ORSAM’da gerçekleştirilmiştir.*

KÖRFEZ ÜLKELERİ

Mustafa Alani: “Körfez Ülkeleri İlk Baştan Bu Yana Ayaklanmalardan Çekiniyor”

19 Temmuz 2013

Gulf Research Center Ortadoğu'nun en önde gelen araştırma merkezlerinden biridir ve dünya çapında saygınlığa sahiptir. Merkezin kıdemli araştırmacısı ve Güvenlik ve Savunma Bölümü Koordinatörü Mustafa Alani ile Ürdün'de görüşme imkanı elde ettik. Alani, Körfez ülkelerinin Arap Baharı ve Suriye meselesine yaklaşımı, İran algılamaları ve Türkiye'nin bölgesel rolüne bakışları konusundaki fikirlerini bizlerle paylaştı.

ORSAM: Körfez ülkelerinin Arap Baharı ve Suriye'deki ayaklanmaya bakışını özetleyebilir misiniz? Bu durum, bir fırsat olarak mı yoksa tehdit olarak mı değerlendiriyorlar?

Mustafa Alani: Körfez Ülkeleri İşbirliği Konseyi, başından beri ayaklanmadan korkuyor. Suriye'de herhangi bir sorun görmek istemiyorlar. Suriye'de süregelen istikrarsızlıkların bölgeye etkisi konusundaki fikirleri anlıyorlar;

bu nedenle Suriye rejimini kendini yenileme konusunda ikna etmek için çok zaman harcıyorlar. Beşar Esad yönetiminin ve rejimin bu tekliflerine olumlu yanıt vermeyeceğini anladıklarında inançlarını kaybettiler. Bu, Suriye yönetiminin güvenilirliğini ve meşruiyetini kaybetmesine neden oldu. Uzun süre bu rejimle bağ kurmalarına imkan yok. Bu nedenle Körfez Ülkeleri İşbirliği Konseyi'nin görüşü oldukça açık: Suriye'deki rejim değişmeli ve demokratik bir düzen kurulmalıdır.

ORSAM: Körfez ülkeleri benzer bir çatışma ortamının kendilerine sıçramasından korkuyorlar mı? Örneğin Bahreyn'de bir ayaklanma yaşandı ve bastırıldı...

Mustafa Alani: Kesinlikle. Suriye rejimini İran ve Hizbullah'ın desteklediğini biliyoruz. Suriye'nin politikaları, karışıklıkları bölgeselleştirdi. Suriye rejimi Türkiye ve Lübnan'a cephe açtı ve Ürdün'e baskı uyguluyor. Rejimin karışıklıkları bölgeselleştirmek için basit bir nedeni var: sorunlar bölgeye yayılırsa rejim şu an olduğundan çok daha az önemli olacak. Bunun rejimin planı olduğunu düşünüyoruz ve bu planı uygulamalarına yardım etmemeye çalışıyoruz. Suriye'deki sorunların kaynağını biliyoruz, bölgeselleşmesi halinde yaşanacak sorunları da tahmin ediyoruz. Ancak dönüşü olmayan bir noktaya geldiğimizi düşünüyorum. Rejim eski günlerine dönüp bölgeyi eskisi gibi kontrol edemez; çünkü sınırlar aşıldı. Bu konuda olası bir uzlaşma da yok. Evet, büyük bir bedel ödenecek, bunu biliyoruz; ancak rejimin sarsılması için bunun gerekli olduğunu düşünüyoruz.

ORSAM: Irak'ın işgali ve özellikle Suriye olaylarından sonra Orta Doğu'da mezhepsel kutuplaşmanın arttığını düşünüyor musunuz? Eğer düşünüyorsanız bu durum Körfez ülkeleri için ne anlam ifade etmektedir?

Mustafa Alani: Mezhepsel kutuplaşma ve hatta ayrılımlar mümkün. Kürtlerin Irak'tan ayrılması mümkün. Bu fikir Irak'ta yavaş yavaş kabul görmeye başladı. Kuzey Irak'taki Kürdistan ülkenin kalanından ayrılmaya başlayalı 20 yıl oldu. Bence asıl soru "Nasıl bir Kürdistan, hangi boyutlarda?" Sorun Kürdistan'ın bağımsız olup olmayacağı değil. Sorun, Kürdistan'ın Kerkük'teki tartışmalı bölgeleri yönetip yönetmeyeceğidir. Kürdistan'ın önümüzdeki 3-4 yıl içinde bağımsız olacağına dair büyük bir endişem yok; ancak tartışmalı bölgelerde bir kaos başlayacaktır.

Mezhepsel kutuplaşmanın ise İranlılar tarafından desteklendiğini düşünüyoruz; çünkü bu, Araplarla konuşabilecekleri bir mesele; hatta özellikle Şiiilerle. Iraklı, Lübnanlı, Suriyeli insanlara bu vasıta ile ulaşabilirler. Bir Arap milliyetçiliği değil Şiiilerin birleşmesi onlar için birleştiricidir. Bu, İranlılar tarafından Bahreyn'de de oynanan bir koz; ancak buna kontrol altında tutulabilir bir risk olarak bakıyoruz. Bunun önüne geçebilecek birçok önlem var. Yalnız bunu Irak'ta yapmak güç; çünkü ABD ülkedeki mezhepçiliği destekliyor. Buna rağmen Irak dışında durumun kontrol edilebilir olduğunu düşünüyoruz. Suriye'deki sorun Alevilerin de Hizbullah benzeri bir düzene geçmeleridir. Bu çok mümkün; çünkü rejim devrilirse İran, Suriye'deki etkisini kaybedecek. Hesaplamalarımıza göre İranlıların, yeni rejim üzerinde etkili olmak için Hizbullah benzeri bir düzeni desteklemesi bekleniyor. Yani, kesinlikle mezhepleşme rejimin dağılması için kullanılacak. Bu nedenle mezhepçilik Orta Doğu ülkelerinin bütünlüğü için büyük risk teşkil ediyor ve bir koz olarak kullanılacaktır. Ona karşı durmak tek yol; ancak başarılı olacağını zannetmiyorum. Mezhebe dayalı oluşumlar bölgede, Suriye ve hatta Irak'ta görülebilir.

ORSAM: İran'ın Orta Doğu'daki rolünü nasıl değerlendiriyorsunuz? İsrail'in olası İran sal-

dırısı ve İran'ın nükleer programı hakkındaki görüşlerini nedir?

Mustafa Alani: Nükleer program başlı başına önemli bir konu; ancak biz daha çok İran'ın müdahaleci tutumundan endişe duyuyoruz. Bu müdahaleci tutum Körfez istikrarını sarsıyor ve kötü etkilerini Lübnan'da da görüyoruz. Eğer İran Hizbullah tecrübesinin benzerlerini Yemen, Bahreyn ya da başka bir yerde tekrarlırsa bu Körfez için yeni meydan okumalar anlamına gelecektir. Bu nedenle nükleer program gündemdeki konulardan sadece biridir. İran'ın durumunu gözden geçirirken, yalnızca nükleer meselelere yoğunlaşmanın yanlış olduğunu düşünüyorum. Nükleer program sorunlardan yalnızca bir tanesi ve bu, bizce uluslararası topluluğun gündeminde; bizi doğrudan etkilediğini düşünmüyoruz. Bu konuda ön saflarda olmayı reddediyoruz. İran ile yeterince sorunumuz var; bu mesele ile ilgilenmek uluslararası topluluğun görevidir. Bu konuda başı çekmeyeceğiz; ancak bütün uluslararası Amerika ve Avrupa Birliği'nin yaptırımlarını uyguluyoruz. Gücümüzün yettiği her şeyi yaptık ve gerekli olursa, askeri müdahalenin masadan kaldırılmaması gerektiğini düşünüyoruz. Yine de gündemde acil bir müdahale bulunmasını istemiyoruz; ancak gerektiği takdirde askeri müdahaleye karşı çıkmayacağız. Kısacası İran'daki asıl mesele nükleer program değil; Yemen, Bahreyn, Lübnan, Irak ve Suriye'de görülen müdahaleci tutumdur. Sorun şu ki; bizim müdahale etmeye gücümüz yok. İran'ın iç politikasına da karışmayı düşünmüyoruz. Saddam döneminde İran'ın iç meselelere karışması engellenebiliyordu ve başarılı da oluyordu. Ne yazık ki bu gücü kaybettik ve İranlıların bunun bedelini ödemesi için gereken karşı müdahale imkanıımız yok. Onlara arkamızı dönemeyiz, İran bizim komşumuz ve Müslüman bir ülke. Niyetimiz ise sağlam, iyi bir ilişki kurmak; çünkü bu ilişkinin kurulması gerekiyor. İranlılardan bu algımızı değiştirmeye yönelik henüz bir

güven verici adım olmadı. İstihbarat örgütlerinin Kuveyt ve Bahreyn'de aktif görevde olduğunu öğrendik. Yani İran'ın meselesi güvenle alakalı: güven problemi çekiyorlar. Ancak ilişkilerin ilerleyeceğine dair bir umudum da yok. Ayrıca, ABD'nin İran'la sorununu haberimiz olmadan çözmesinden de endişe ediyoruz. İran'a da ABD'ye de güvenimiz yok. ABD'nin Afganistan ve Irak'taki tutumundan dolayı onlara güvenmiyoruz. ABD'nin İran'a birtakım imtiyazlar sunacağı ve ortak paydada bir anlaşma sağlayacakları ihtimalini hesaplarımıza katıyoruz. Bu anlaşma bizi ilgilendirmez; ancak biz anlaşmanın stratejik çıkarlarımızı etkilemesini istemiyoruz.

ORSAM: Türkiye'nin geçen on yılda bölgede artan etkinliği hakkında ne düşünüyorsunuz?

Mustafa Alani: Türkiye'nin Orta Doğu'ya daha yakın olmasını iyi bir işaret olarak görüyoruz. Bu çok önemli; çünkü Türkiye, İran ve İsrail bölgedeki Arap olmayan üç büyük ülke ve bizim İran ve İsrail ile ilişkilerimiz hiç iyi değil. Bu nedenle, Türkiye aramızda bir dengeleyici kuvvet olabilir. Kesinlikle bu önemli; ancak Türkiye'deki sorun Türkiye'nin bölgede bir askeri ve istihbarat gücü olarak bulunmaması. Türkiye'nin yumuşak ve ekonomik gücü var ancak silah gücü yok. Yani burada bir dengesizlik mevcut. İran ve İsrail'in istihbarat ve askeri gücü çok yüksek ancak Türkiye öyle değil. Aslında Türkiye'nin bölgeye bir denge getirmesi hem bizim hem de Türkiye'nin çıkarıdır.

ORSAM: Türkiye'nin bölgede hem askeri hem de istihbarat açısından daha güçlü olması gerektiğini mi söylüyorsunuz?

Mustafa Alani: Evet; çünkü İran ve İsrail ekonomik değil askeri ve istihbarat açısından güçlü. Türkiye ise ekonomik ve siyasi açıdan kuvvetli bir ülke ancak Türkiye'nin yumuşak

gücü her zaman işe yaramayacak. Türkiye'nin silahlanmasını tabi ki istemeyiz; ancak aynı zamanda denklemde bir şeyin eksik olduğunu düşünüyoruz. Türkiye'nin gücü, bir askeri güç olarak görülüyor.

ORSAM: Sizce Türkiye Ortadoğu'da arabulucu rol mü üstlenmelidir yoksa taraf mı tutmalıdır?

Mustafa Alani: İran ile kıyaslandığında, Türkiye iç meselelerimize hiçbir zaman karışmadı. Yakın zamanda ise bu durum değişti. Stratejik çıkarlarını korumak için Kürdistan meselesine dahil olması, Arap Baharına ya da Libya'ya karşı tepkileri faydalı olabilir ancak aynı zamanda geri de tepebilir. Yani, Türkiye'nin İran'a kıyasla bölgede içişlerine müdahale etmeyen büyük ülke imajı zedeleyebilir. Türkiye'nin seçeceği yolu bilmiyorum; çünkü bazı müdahaleler gerekli ve hoş karşılanabilir; ancak Türkiye çok dikkatli davranmalı ve yapacağı müdahalelerin sonuçlarını göz önüne almalıdır.

ORSAM: Türkiye'nin Suriye'deki rolü ne olmalıdır?

Mustafa Alani: Bence, Türkiye Ürdün ile ortak bir yöntem belirlemelidir; çünkü iki ülke de sosyal, güvenlik ve göçmenlerle ilgili sorunlar yaşamaktadır. Türk hükümetinin 1991 yılında Kuzey Irak'ta sergilediği duruş tekrarlanmalıdır. Bu, Güvenlik Konseyi'nin dışında olmalıdır; çünkü Ruslar aksini kabul etmez. 1991'de yaşananların farklı şartlar altında olduğunu söyleyenler çıkabilir ancak sebepler ve sonuçlar aynı. Bu nedenle benzer bir duruşun Suriye halkına fayda sağlayabileceğini düşünüyorum. Suriye, Türk destekli bir güvenliğe değil bölgesel bir güvenliğe kavuşabilir. Bunun önemli bir mesajı da olacaktır: Türkiye yalnızca savunma odaklı adımlar atmaz, Suriye halkına destek için harekete de geçer. 2,5 yıldır süren savaş için atılacak insani bir

adım görebiliriz. Bunun ötesinde, Türkiye sınırda bulunuyor ve Suriye’de olanlardan ister istemez etkileniyor. Yaşananlar Türkiye için dış bir mesele olmaktan ziyade ülke içini etkiliyor. Bu noktada Türkiye ile Körfez Ülkeleri İşbirliği Konseyi’nin ortak çalışmasını gerekli görüyorum. İşbirliği yoluyla Suriye rejiminin hatalarını baskı yoluyla düzeltebilirler. Tek başına bir devlet bunu yapamaz.

ORSAM: Suriye’deki ayaklanmalar konusunda İsrail’in konumunu nasıl görüyorsunuz? Rejim değişikliği mi yoksa Esad’ın yönetiminin devamını mı savunuyorlar?

Mustafa Alani: İsrail’in rejim değişikliği istediğini ancak son derece zayıflamış bir yeni yönetim istediğini düşünüyoruz. Çünkü İslami ya da milliyetçi bir hükümet onların yararına değildir. Her halükarda, yeni bir rejim İsrailliler için tercih sebebi değildir. İsrailliler, ABD’nin 1991’den sonra 12 yıl boyunca Saddam Hüseyin’e yaptıklarının tekrarlanması bekliyor; ülkeyi güçsüz ve iç yaptırımlarla meşgul etmeyi istiyor. İsrailliler rejimi yıkmaya çalışmıyor. Rejim Suriye halkı tarafından devrilirse, bununla başa çıkacaklardır. Yine de onlar için en iyi senaryo Esad’ın yönetimde kalması; ancak güçsüz ve iç sorunlarla mücadele etmesidir. Bu şekilde istedikleri her şeyi yapabilirler. Bu, aynı zamanda Türkiye

ve Körfez ülkelerden destek alan yeni bir İslami, Arap ya da milliyetçi Arap topluluğundan daha düzenli ve güvenli bir ortam sağlayacaktır. Aynı şekilde, Suriye’de güçsüz bir rejim Hizbullah’a ve İran’a destek veremez; yani stratejik olarak 1990-2003 yılları arasında gördüğümüz Saddam senaryosunu tercih ediyorlar. Aslanı bir kafese koyarsın ve hareket etmesini engellersin. Bu, onlar için en iyi sonuç olacaktır.

Suriye’de rejim güvenilirliğini ve meşruluğunu kaybetti. Ayakta kalsa bile İsrail’le baş edemez. Ayrıca gittikçe güçsüzleşen bu rejime istediklerini kolayca yaptırabilecekler. Bu, 1991’de ABD’nin Irak’ta yaptığıyla aynı; rejimi sürdürdüler; ancak Birleşmiş Milletler’in uluslararası yaptırımlar koyması sağlandı. Benzer şekilde burada da, Amerikalılar Suriye rejimini mümkün olduğu kadar zayıflattıktan sonra Rusya’nın rejimi birtakım yeniliklerle değiştirmesine izin verecekler. Rejim, dış baskıların ardından er ya da geç çökecektir.

ORSAM: Bize vakit ayırdığınız için teşekkür ederiz.

**Bu söyleşi ORSAM Başkanı Hasan Kanbolat ve ORSAM Uzmanı Oytun Orhan tarafından 23 Mayıs 2013 tarihinde Ürdün’de gerçekleştirilmiştir.*

GENEL

Rusya Stratejik Araştırmalar Merkezi Kafkasya Araştırmaları Masası Uzmanı Evgeniy Bahrevskiy ile Söyleşi

28 Ekim 2013

Rusya Stratejik Araştırma Enstitüsü Uzmanı Evgeni Bahrevskiy ile gerçekleştirdiğimiz söyleşide Rusya ve Türkiye'nin Kafkasya ve Orta Asya politikalarını ve Orta Asya ve Kafkasya'da İslamizm'in etkisini konuştuk.

ORSAM: Kendinizden kısaca bahseder misiniz?

Evgeni Bahrevskiy: İsmim Evgeni Bahrevskiy. Rusya Stratejik Araştırma Enstitüsü Uzmanıyım ve Kafkasya biriminde çalışıyorum. Daha çok Azerbaycan, Kafkasya bölgeleri ile ilgileniyorum. Tabi ki Türkiye ve İslamiyet konularını da çalışıyorum. Türkoloji ve Türk Tarihi Bölümü mezunuyum. Daha önce Osmanlıca çalışıyordum ama şimdi daha çok politika ile ilgili çalışıyorum.

Bize son dönemde Orta Asya ve Kafkasya bölgesinde gelişen olayların gelişimini özet-

ler misiniz? Hep Ortadoğu'ya odaklanıyoruz, ama Ortadoğu'nun dışında bu alanlarda neler oluyor? Ana akımlar nelerdir?

Bölgede birçok ülke var ve her ülkenin de kendi problemleri var. Mesela Kafkasya'da Ermenistan, Gürcistan, Azerbaycan ya da her ülke ile ilgili ayrıca konuşabiliriz. Çok çeşitli süreçler ortaya çıkıyor. Örneğin Kazakistan ve Rusya gümrük birliğine giriyor. Türkmenistan ve Özbekistan ile farklı stratejik durumlar söz konusu. Bütün dünya meselelerine baktığımız zaman bana göre en önemli olaylardan biri modern cihatçılık süreçleridir. Bu durum bütün bölgeleri etkiliyor. Bu Rusya için de ciddi bir problemdir.

ORSAM: Peki, Rusya Türkiye'nin Kafkasya ve Orta Asya politikasına nasıl bakıyor?

Evgeni Bahrevskiy: 1990'lı yıllarda Rusya kesinlikle Türkiye'yi çok büyük bir rakip olarak görüyordu. Çünkü Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra Rusya'nın genel bir kanısı vardı. Rusya'ya göre bu ülkeler uzaklaşmazlar. Biz bu ülkelerle her zaman beraber olacağız. Çünkü gerçekten bağlarımız çok kuvvetliydi. Ama Türkiye bu bölgelere özellikle Türk Cumhuriyetlerine çok etkin olarak girmeye başladı. Aynı zamanda Pan-Turanizm de çok geliyordu. Fakat bence Türkiye bu ülkelerin gerçek durumlarını tam olarak anlamıyordu. Çünkü bildiğim kadarı ile Özbekler, Türkmenler, Tatarlar hakkındaki meseleleri kitaplardan biliyorlardı. Buralara gelince durumları gerçekten öğrendikten, gördükten sonra Pan-Turanizm çökmeye başladı. Bu durumla ilgili bir örnek vermek istiyorum. Süleyman Demirel ya da önemli Türk politikacılarından birisi Özbekistan geldiği zaman Türkçe konuşalım demiş. Özbek Başbakanı ile aynı dilde konuşacağız diye tercüman bile çağırmamışlar. Fakat iki ülke lideri konuşamamış. Bu yüzden acil olarak tercüman aramaya başlamışlar. Türk Dışişleri Bakanlığı'nın danışmanları

bile tercümanlara gerek yok demişler. Demek ki gerçek durumu bilmiyor ve anlamıyorlardı. Bu konuyla ilgili herkeste aynı bakış açısı var.

ORSAM: Bir süre Türkiye’de Adriyatik’ten Çin Seddi’ne kadar Türkçe konuşarak gidebilirsiniz algısı vardı.

Evgeni Bahrevskiy: Türk kavimler var. Fakat bildiğim kadarıyla Türkiye’de Moğol kavimleri de Türk olarak sayılıyor. Herhalde Türk okullarında da Cengiz Han Türk’tür diye öğretiyorlar. Türk arkadaşlarla konuştuğum zaman Cengiz Han Türk değil, Moğol diyorum, ama onlar Türk diyorlar. Mesela Uygurlar Çin’den uzak bir yerde ama onlar da sonuçta Türk. Uygurca bir metin buluyoruz, yüzde elli anlıyorlar ama Moğolca bir metinde hiçbir şey anlamıyorlar. Demek ki Moğollar Türk değil. Sonra bunun komünist propagandası olduğunu söylüyorlar.

ORSAM: Bu durumlar yavaş yavaş Türkiye’de de anlaşılmaya başlandı.

Evgeni Bahrevskiy: 1990’lı yıllarda Amerika Türkiye’yi eski Sovyet Cumhuriyetlerine girsin diye destekliyordu. Çünkü İran’ın etkisinden korkuyordu. Türkiye en azından NATO üyesi ve müttefik bir ülkedi. Bu yüzden Amerika’nın büyük bir desteği vardı. Fakat son birkaç yıldır Pan-Turanist projeler konusu değil. Önceden zirveler yapıyordu ama sonra vazgeçtiler ve altı yedi yıldır da hiç yapılmıyor. Bildiğim kadarıyla 2007’de Kazakistan ve Azerbaycan yeniden bu girişimleri canlandırdı ve büyük katkılarda bulundular. Türkiye artık bu konularla pek ilgilenmiyor. Bana göre Milliyetçilik problemleri artık bitti. Türklük ya da başka milliyetçilik projeleri artık lazım değil. Mesela Rusya’da Tataristan’da 1990’lı yıllarda Pan-Turanist hareket vardı. Şimdi onların etkinlikleri bitti. Çünkü artık kimse gelmiyor. Fakat onların yerine İslamist hareketler geldi ve bu gruplar birçok kişi topluyor. Gençler de bu gruplara katılıyorlar.

ORSAM: Peki, İslamizm Orta Asya ve Kafkasya’yı sizce ne yönde etkileyecek? Çok büyük bir potansiyele ulaşması mümkün mü? Bir tehdit olarak algılanabilir mi?

Evgeni Bahrevskiy: Kesinlikle en büyük tehdit. İslam medeniyeti için de büyük bir tehdit şu anda. Ben Müslüman değilim ama uzun yıllar boyunca İslam ile ilgili birçok çalışma yaptım. Birçok şey okudum ve kişilerle görüştim. İslamiyet bazı kültürlerle göre çok kolay bir din ve birkaç net prensibi var. Çölde herhangi bir etnik ortamda, göçmenlerde, tarımla uğraşan medeniyetlerde yani herhangi bir yerde İslamiyet var. Ama her yerde İslamiyet farklı. Birçok yerde İslamiyet’i geliştiren tasavvuf şeyhleri vardı. Tasavvuf için senin nasıl yaşadığın, nasıl bir yaşam tarzının olduğu o kadar önemli değil. Önemli olan kişinin kalbi ve ruhudur. Onun için İslamiyet hem Afrika da hem Çin de geliyordu. Bu yüzden medeniyet içerisinde çok çeşitlilik var. Ama her yerde prensipler aynı. Vahabilik geliştikten sonra bu durum değişti. Mali olaylarına baktığımız zaman bunu görebiliriz. Orada güzel bir sahil medeniyeti vardı. Tasavvuf şeyhleri orada yerel İslam’ı geliştirdiler. Bir sürü kitap yazdılar. çöl içinde kütüphaneleri bile vardı. Fakat bunu gören Vahabilere onların yanlış bildiklerini, yanlış şekilde dua ettiklerini, bu kitaplarda olanların İslamiyet ile alakası olmadığını söylediler. Daha sonra bu kitapları yaktılar Bu çok ciddi bir durum. Dünyada globalleşme/birleşme sürecini görüyoruz ve bu globalleşme süreci Batı’dan geliyor. Dünya’nın neresine giderseniz gidin McDonalds’ları görüyorsunuz. Paris olsun Moskova olsun İstanbul olsun aynı mağazaları görüyorsunuz. Aynı ürünler, aynı ayakkabı, aynı kıyafetler, aynı yemekler var. Bu Batı’dan gelen globalleşmenin/birleşmenin etkileri. Diğer birleşme Vahabilerden geliyor. Örneğin herkes aynı şekilde dua edecek gibi söylemler oluyor. Bence bu insanlığa karşı hareketler. Allah insanları çeşitli yarattı ve çeşitlilik çok güzel bir şey. Bu

kişiler çeşitliliği öldürmek istiyorlar yani bütün medeniyetleri yıkmak istiyorlar.

ORSAM: Biliyoruz ki Rusya içerisinde de Müslümanlar var ve bildiğimiz kadarı ile Vahabilik gibi akımlar Rusya içinde de yayılmaya çalışıyor. Peki, Rusya buna karşı nasıl önlemler alıyor?

Evgeni Bahrevskiy: Rusya'da Müslümanların sayısı aslında çok fazla değildir. Ülke nüfusunun yüzde 85'i Rus asıllıdır. Müslüman olmayan bir sürü halk da bulunmaktadır. Örneğin Budistler var, Şamanistler var. Ama bunların sayıları da çok büyük değil. Rusya'da 120'ye yakın halk bulunmaktadır. Müslümanlar Kuzey Kafkasya'da yaşıyor. Sayısal olarak o kadar fazla değil.

ORSAM: Çeçenistan ya da Dağıstan uzun süre Rusya'nın başını ağrıtmıştı. Buralarda İslami Akımlar çok ciddi gelişimler göstermişlerdi.

Evgeni Bahrevskiy: Tabi, ama Cahar Dudayev zamanında Çeçenistan da İslamiyet vardı. Ancak çok önemli bir tehdit oluşturmuyordu. Dudayev normal bir milliyetçiydi, Çeçen milliyetçisine önem veriyordu ama Çeçen milliyetçiler orada yenildiler. Vahabiler Çeçenistan'a geldiler. Arap ülkelerinden gelen Çeçenler ya da Araplardı bunlar. Rusya Çeçenistan'da tasavvufla ittifak yaptı ve bu şekilde yendi bu akımları. Öldürülen Ahmet Kadirov ve onun oğlu Kadiriye şeyhlerinin torunlarıdır. Rusya yerel medeniyetle, İslamiyetle ittifak yaptıktan sonra bu akımları Çeçenistan'da yenebildi. Rusya her zaman doğal, yerel kuvvetler ile birleşir ise bu akımları yenecektir. Bence bu politikaya da devam edilmesi lazım. Ama Rusya'da bu konuda problem var. Çünkü Rusya'da İslamiyet konusunda uzman çok fazla yok ve gelişmelerin de zaman zaman sorunlu olmasından dolayı toplumda İslam ve Kafkasya'ya karşı nefret besle-

yen kişiler de çok. Mesela Kafkasya'dan gençler Moskova'ya geliyorlar ve burada hoş olmayan davranışlarda bulunuyorlar. Çeçenistan ya da Dağıstan'da bu tarz şeyler yapmazken kendilerini göstermek için Moskova'da sorun çıkartıyorlar. Aynı zamanda Kafkasya'da eşkiya grupları da var. Bu yüzden Rus nüfusu onlara değil, İslamiyet'e karşı çıkmaya başladı. Çünkü İslamiyet'in ne olduğunu bilmiyorlar ve anlamıyorlar. Aynı zamanda, son dönemlere baktığımız zaman Orta Asya'dan gelenlerin sayısı da arttı. Örneğin Rusya ve Özbekistan arasında vize uygulaması bulunmamakta. Bu yüzden Özbekistan'ın yarısı Rusya'ya geliyor ve burada çalışmaya başlıyorlar. Sokaklarda bir sürü yabancı kişi görmeye başlıyorsunuz ve bu kişiler Rusça da bilmiyorlar. Özellikle yabancı gençler Rusçayı hiç bilmiyorlar. On yıl önce böyle bir şey yoktu. Moskova'ya gittiğin zaman sadece Rusça duyuyordunuz. Ama şimdi duyduğunuz diller çok farklı. Örneğin Moskova sokaklarında Özbekçeyi sürekli duyuyorsunuz. Rus halkından sürekli; bu kişiler Rusya'yı işgal ediyorlar, Rusya'yı almaya çalışıyorlar, bizi ülkemizden gönderecekler gibi şeyler duyuyorsunuz.

ORSAM: Peki, sizce Türkiye için de bir tehdit midir bu?

Evgeni Bahrevskiy: Tabi Türkiye içinde bir tehdittir ama Türkiye daha iyi bir durumda. Çünkü Türkiye'de ateizm yoktu. Kemalistler zamanında İslamiyet çok belirgin değildi. Ama yine de tasfiye etmediler. Rusya'da ise bazı yerlerde kimse İslamiyet hakkında hiçbir şey bilmiyordu. Yalnızca biz Müslümanız diyorlardı. 1983 yılında Azerbaycan'da bir sosyoloji etnografi uzmanı vardı ve bu durumu şöyle anlattı; Kurban bayramında herkes Kurban Bayramı'nı biliyordu ama ne yapacaklarını bilmiyorlardı. Bu etnografi uzmanları Kurban Bayramı'nda bir köye gidiyorlar ve bütün köyü sarhoş bir halde yatar vaziyette buluyorlar. Sovyetler Birliği zamanında Özbekistan'da

Buhara'da tek bir İslamiyet Okulu vardı. Orada İmam Hatip gibi bir üniversite vardı. Bütün Sovyetler Birliği için kadrolar hazırlıyorlardı ama yine de sayılar çok azdı. Orta Asya'da camiler az da olsa vardı, Azerbaycan'da dört beş tane vardı. Tataristan da ise hiç cami yoktu. Ateizm bittikten sonra Rusya'da okullar olmadığı için insanlar dini öğrenmek için yurtdışına gidiyorlardı. Örneğin Suudi Arabistan ya da kim para verirse oraya gidiyorlardı. Çünkü insanların ekonomik durumları iyi değildi ve Suudi Arabistan 100 kişiyi karşılıksız çağırıyordu. Bu insanlar da buralara gidip Vahabi olarak geri dönüyorlardı. Yirmi yıl geçtikten sonra bunlar kuvvetlendi.

ORSAM: ORSAM ve RISI arasında Ortadoğu'da Kürtler ve Bölgenin Geleceğine etkisi adlı bir toplantı gerçekleştirdik. Siz de bu toplantıda Kafkasya'da yaşayan Kürtler algısı ile ilgili önemli bir sunum yaptınız. Toplantı da konuştuğumuz gibi Ortadoğu'da bir Kürt hareketlenmesi ve bir Kürt realitesi var. Bu konu bölgenin geleceğinde de önemli bir rol oynayacak. Peki, Kafkasya'daki Kürtler bundan nasıl etkileniyor?

Evgeni Bahrevskiy: Dediğim gibi bu üç ülkede Kürtlerle ilgili çok farklı durumlar var. Her yerde farklı problemleri var, her yerde farklı gelişmeleri var. Bence Kürt meselesinin Kafkasya'da çok büyük bir etkisi yok. Ama neler olacağını da bilemeyiz. Azerbaycan'da bazı Kürt gruplar kuvvetli olsalar bile, bence Kürtlerle çok büyük ilişkileri yok. Hatta istemiyorlar bile. Bu yüzden Gürcistan da Ermenistan da Kürtlerin sayısı çok azdır. Tarihsel açıdan baktığımız zaman, Ermenistan da ilk Kürt alfabetini yaptılar, ilk kütüphaneler, ilk kürsüler, ilk bilim kürsülerini kurdular. Ama şu anda artık o kadar önemli değil. Son zamanlarda Moskova'da Kürtler sayıca fazla. Türkiye'den gelen birkaç bin kişi var ve bildiğim kadarı ile Moskova'da PKK'dan birçok

kişi bulunmakta. Örneğin Moskova'daki bazı restoranlar bu kişilere aittir.

ORSAM: Bu mesele Rus-Türk ilişkilerini ne yönde etkiler?

Evgeni Bahrevskiy: Aslında Rus-Türk ilişkileri her zaman zor. neden çünkü birkaç yüzyıl boyunca düşmandık, rakiptik ve bir sürü savaş yaptık. Bu durumda insanların aklında sembolik olarak hala Türkiye düşman olarak kalıyor. Bu da çok enteresan bir konu, birkaç yıl önce ben bu konu hakkında bir yazı da yazdım. Örneğin Yeniçeri kelimesi Türkler için çok önemli bir kelime değil sadece tarihsel bir şey ama Aleviler için önemli. Örneğin Yatagan kelimesi, Türklerin çoğu bu kelimeyi bilmiyor bile ama Rusya da Yatagan kelimesini herkes bilir. Yatagan'ın anlamı Türk kılıcı demektir. En son Türk-Rus savaşından iki yüz yıl geçmesine rağmen insanların aklında Türk Kılıcı sözcüğü hala yer edinmiş durumda. Demek ki Rus-Türk savaşları çok ciddi bir olaydı. 90'lı yıllarda bir Türk futbol takımı maç için Rusya'ya gelmişti ve bir Rus gazetesi şöyle yazmıştı: Yeniçeriler Geldi. Tarih hala çalışıyor. Atatürk zamanında işbirliği yapmıştık, Türkiye'de bu konuyu pek hatırlamıyorlar Rusya'da zaten kimse bilmiyor bu konuyu. Bu durumdan sonra ne oldu, Türkiye NATO üssü oldu ve Türkiye düşman konumuna geldi. Bu yüzden elli yıl boyunca Sovyetler Birliği düşmanlardan biri oldu. Ben 1986 yılında Türkoloji'ye başladığım zaman Türkiye'ye gideceğim diye fikrim yoktu çünkü Sovyetlerden kimse Türkiye'ye gitmiyordu. Rusya'ya Türk komünistler zaman zaman geliyorlardı, mesela Aziz Nesin gibi yazarlar. Rusya'dan Türkiye giden kişi sayısı ise çok azdı. Tabi ki durum şimdi çok ciddi bir şekilde değişti çünkü Türkiye'den Rusya'ya milyonlarca turist geliyor, yüz binlerce iş adamı ya da işçi geliyor. İlişkiler imaj değiştirmeye başladı ama yine de özellikle yaşça büyük politikacıların gözünde Türkiye hala düşmandır.

ORSAM: Son olarak Türkiye-Rusya ilişkileri anladığım kadarı ile tarihsel süreç içerisinde hep gelişerek devam etmiş, bundan sonra da aynı gelişim devam eder mi?

Evgeni Bahrevskiy: Bence iki ülke arasındaki ilişkilerde gelişme kesinlikle olacaktır. Çünkü hem Türkiye hem de Rusya şuanda Avrasya'daki en sağlam kuvvetlerdir. Bizler medeniyetlerimizi teslim etmeyeceğiz ve medeniyetlerimiz için mücadele edeceğiz. Bence bu konuda Rusya ve Türkiye'nin çok büyük bir

işbirliği yapması gerekmektedir. Çünkü bizler gerçek Avrasya ülkeleriyiz ve iki önemli Avrasya medeniyetleriyiz. Medeniyetlerimiz çok yakın, bu yüzden bunu iyi bir şekilde anlayarak geliştirmemiz lazım.

ORSAM: Biz de bu ilişkilere güzel katkılar yapabilir ve Türkiye-Rusya ilişkilerini geliştirmeyi başarabiliriz. Teşekkür ederiz.

**Bu söyleşi, ORSAM Uzmanları tarafından 28 Ekim 2013 tarihinde İzmir'de gerçekleştirilmiştir.*

Rusya Stratejik Araştırmalar Merkezi “Problemı Natsionalnoy Strategii” Dergisi Baş Editörü Ajdar Kurtov ile Söyleşi

28 Ekim 2013

ORSAM: Kendinizi kısaca tanıtır mısınız?

Ajdar Kurtov: İsmim Ajdar Kurtov. Rusya Federasyonu vatandaşıyım. 1958 Moskova doğumluyum ve Moskova’da yaşıyorum. Aslında köklerim Türkmenistan’a dayanmaktadır. Benim babam Türkmendi ve en kalabalık Türkmen kabilelerinden birine mensuptu. Kabilenin sembolü Teke’dir ve Rusçada Tekinzi olarak adlandırılır. Bu kabile hem çok büyük hem de çok cesur bir kabileydi. Örneğin Rusya İmparatorluğunda askeri birliklerde bu kabile mensuplarına görevler verilmiştir. Aslında birçok etnik grup olmasına rağmen, Kazaklara veya diğer etnik gruplara mensup kişilere söz konusu birliklerde görev verilmezken, bu kabileye mensup insanlar askerlik yapmışlardır. Ben Türkiye’de olduğum dönemlerde bakallarda, dükkânlarda ya da pazarlarda alışveriş yaptığım zaman hep Türklerle sohbet ediyordum ve şöyle diyordum: “Siz Osmanlı’nın torunlarısınız, ben ise Selçukluların Sultan Sancar’ın torunuyum; çünkü Türkmenlerde

Selçukluların mirasçılarıdır”. Ben şimdi Rusya Federasyonu Devlet Başkanlığına bağlı Rusya Stratejik Araştırmalar Merkezinde görev yapmaktayım ve bu enstitüde milli güvenlik meseleleri dergisinin baş editörüyüm. Altını çizmek istiyorum, ben Rusya vatandaşıyım dolayısıyla yazılarımda, görüşmelerimde, konuşmalarımda Rusya Federasyonu’nun çıkarlarını savunmaktayım çünkü benim için önemli olan kan değil vatandaşı olduğum ülkedir. Bana göre bu çok doğal ve normaldir. Öyle düşünüyorum ki Türk yönetimi de etnik mensubiyete bakılmaksızın Ermeni, Kürt veya Türk herkesin Türk Devleti’nin çıkarlarını savunmalarını istemektedir.

ORSAM: Rusya’nın genel dış politikada temel güvenlik tehdit algılamaları nelerdir? Güvenlik sorunları nelerdir?

Ajdar Kurtov: Aslında çok tehdit var. Hem tarihi nedenlerden dolayı hem uluslar arası arenadaki konumundan dolayı hem de büyük bir geminin peşinden giden küçük bir gemi olarak değil de tam tersi bir tutum içinde olduğundan dolayı Rusya çok sayıda tehditle karşı karşıya kalmaktadır. Türkiye’de futbolun çok popüler olduğunu biliyorum. Bu yüzden futboldan örnek vermek istiyorum. Futbolda çok oyuncu vardır ve bu oyuncuların bir kısmı oyunun kurallarını belirlemekte, bir kısmı yedekte oturmakta, bir kısmı da hep ilk on birde oynamaktadır. Rusya’nın amacı da bütün dünyada kuralları belirleyen olmaktır. Tabi ki biz Sovyetler Birliği kadar güçlü değiliz ama şunu da söylemem gerekiyor ki büyük amaçlar edinen bir devlet büyük başarılar elde etmektedir. Bu bana göre emperyalizm değildir. Şunu söylemek istiyorum, Rus tarihine çok farklı yaklaşmak mümkündür. Birçok savaşın olduğunu ve aynı zamanda çok sayıda toprak da ele geçirdiğini belirtmemiz gerekmektedir. Kendi isteğiyle birçok halk Rusya’ya katılmış ve bunu yaparken de iki neden oluşmuştur. Bunlardan ilki güvenlik meselesi yani Rusya

içerisinde bu halklar kendilerini daha güvenli hissedebiliyorlardı. İkincisi de ekonomik nedenlerdir. Daha güçlü bir ekonomik yapının içerisinde kendilerini bulmak istiyorlardı. Rus-Türk savaşlarına baktığımız zaman, Balkanlarda ve diğer coğrafyalarda neden Ruslar galip geliyordu. Bunun önemli nedenlerinden biri, buradaki insanların kendi istekleri ile Rusya içerisinde yer almak istemeleridir. Çünkü Rusya bu gruplara hiçbir baskı yapmadı, zorla başka bir dini kabul ettirmedi, yani bu halklar herhangi bir baskı ile karşı karşıya değillerdi. Belki bunu daha sonra sorabilirsiniz diye şimdiden cevaplamak istiyorum. Bu yüzden günümüzdeki Türk-Rus münasebetlerine de burada yer vermek istiyorum. Ben Türkiye ile Rusya'nın rakip olduğunu düşünüyorum. Çünkü hem Rusya hem Türkiye uluslar arası siyasette aynı rolü üstlenmeye çalışmaktadırlar. Hem Türkiye hem de Rusya Doğu ile Batı arasında köprü olmayı istemektedirler. Örneğin Rusya Orta Asya enerji kaynaklarını Batıya taşıyacak boru hatlarının nereden geçmesi gerektiği konusunda farklı görüşlere sahibiz. Ama bu durum bizim düşman olduğumuz anlamına gelmemekte ya da devamlı mücadele içinde olmamız anlamına da gelmemektedir, fakat rakip olduğumuz anlamına gelmektedir. Batı ve Avrupa Birliği'ne göre hem Ruslar hem de Türkler yabancılar. Türkiye'yi hiçbir zaman Avrupa Birliği'ne almayacaklar, Rusya'yı da almayacaklar ama Rusya bunu zaten istemiyor. Biz bağımsız medeniyetleriz ve Avrupa Birliği için çok büyük medeniyetleriz. Rusya'nın nüfusu 140 milyondan fazla Türkiye'nin ise yaklaşık 80 milyon. Bu yüzden Almanya, Fransa, İngiltere bu iki gücü Avrupa Birliği'nde görmek istemiyorlar; çünkü pastayı paylaşmak zorunda kalacaklar. Bundan dolayı Avrupa Birliği hem Türkiye'den hem de Rusya'dan milli kimliklerimizi değiştirmemizi istemektedir. Biz Rusya'da bunu kabul etmeyeceğiz. Rusya dünya medeniyetine büyük katkılarda bulundu ve aynı şekilde Türkiyesiz dünya medeniyetini, dünya kültürünü de düşünemeyiz.

ORSAM: Gürcistan Savaşı ve son olarak Suriye meselesi ile beraber Rusya'nın tekrar bölgede ve bölgesi dışında da etkili bir aktör olarak yükseldiği bir dönemi yaşıyoruz. Suriye de Rusya'nın bu kadar aktif olmasını gerekli kılan faktörler nelerdir ve Suriye meselesi Rusya için neden bu kadar önemlidir?

Ajdar Kurtov: Sovyetler Birliği yıkıldığı tarihten itibaren Rusya uluslar arası arena da hep geri kalmıştır, hep mağlup olmuştur. Rusya, Doğu Avrupa da, Güney Amerika da ve Ortadoğu da konumunu yitirmişti. Suriye meselesi Rusya için bir prensip meselesi haline geldi. Amerikalılara istedikleri gibi hareket etmelerine izin veremeyiz. Rusya'nın politikası Suriye'ye yönelik Beşer Esad temelli bir politika değil. Rusya uluslararası hukuku savunan bir politika izlemektedir. Uluslar arası hukukta belli kanunlara bakmaksızın, Amerika kendi çıkarları doğrultusunda hareket etmeye çalışmaktadır. Suriye de Rusya'nın büyük ekonomik çıkarları yoktu ve biri istedi diye ya da birinin hoşuna gitmedi diye, O ülke yeryüzünden kaldırılamaz, parçalanamaz. Rusya; gücünün uluslar arası hukuka önem vermemesine, uluslar arası hukuka göre hareket etmemesine karşıyız. Bu bağlamda Rusya Suriye de yalnızca kendi çıkarlarını savunmuyor aynı zamanda İkinci Dünya Savaşı sonrası uluslar arası arenada ki düzeni de savunuyor. Bizim enstitümüz NATO'nun tüzüğünü- ki bir takım değişiklikler olmakta-, yakından takip etmektedir. Görüyoruz ki bu belgelerde NATO'nun tüzüğünde ve diğer belgelerinde NATO'yu dünya bazında çok büyük ölçüde bir yapıya dönüştürme çabası söz konusudur. Amerika aslında NATO'nun Birleşmiş Milletlerin yerini alması için çabalamakta ve bunu istemektedir. NATO ne demektir? Kuzey Atlantik yani isminde bile Kuzey Atlantik bölgesinin adı verilmekte dolayısı ile bu coğrafyada faaliyet yapması gerekmektedir. Ama son yıllarda NATO nasıl faaliyet etmektedir, nasıl faaliyet göstermektedir? Coğrafi olarak Afganistan olaylarına baktığımızda, Afganistan

nerede Kuzey Atlantik nerededir, burada iki farklı bölge söz konusudur. Yani NATO Birleşmiş Milletlerin görevlerini üstlenmeye çalışmaktadır ve Rusya da bu duruma karşıdır.

ORSAM: Suriye’de rejime karşı savaşanların özellikle Radikal İslamcılarının önemli bir bölümü Kafkas kökenlidir. Rusya bu durumu bir tehdit olarak değerlendiriyor mu? Kafkas kökenli El-Kaide unsurlarının güçlenmesine nasıl bakıyorlar? Önümüzdeki dönemlerde Radikal İslam Rusya için bir tehdit olabilir mi?

Ajdar Kurtov: Bu ihtimal tehditlerden biridir ve sadece Rusya için değil Orta Asya Cumhuriyetleri için de ciddi tehditlerden biridir. Fransız basınında çıkan haberlere göre Suriye’de savaşanlar arasında Özbekistan hatta Kazakistan’dan da çok sayıda kişi yer almaktadır. Günümüzde şöyle bir terim vardır. Gri kazlar yani bunlar aslında paralı askerlerdir. Para karşılığında Dünyanın dört bir tarafında savaşmaktadırlar. Örneğin Afganistan’da savaş bittikten sonra, Amerikan askerleri çekildikten sonra ya da Suriye’de savaş bittikten sonra yani bu insanların katıldıkları savaşlar sona erdikten sonra bu kişiler ya kendi ülkelerine dönecekler ya da savaşacak başka bir bölge bulacaklar. Bunlar yalnızca insan öldürmeyi öğrendiklerinden ve tecrübe edindiklerinden dolayı bu tecrübelerini başka yerlerde de kullanmak isteyeceklerdir ve dolayısı ile kullanmak isteyebilecekleri yerlerden biri de Rusya’dır. Bu gruplarla mücadele etmek de zordur. Yani kelimelerin gücü ile onlara etki etmek cidden zordur. Radikal İslamcılarının arasına girdikleri takdirde onlara artık yalnızca söz konusu grupların liderleri, müritleri, imamları vs etki edebilirler. Onlar başka otoriteleri kabul etmemektedirler. Dolayısı ile onlarla da sadece güç kullanılarak mücadele edilebilmektedir. Elimizde bazı bilgiler mevcuttur ki Suriye’den sonra bu insanların Rusya’ya dönme ihtimalleri var ve dolayısıyla mücadeleyi ve savaş Rusya’da devam

ettirme ihtimalleri var. Bu da Rusya için tehdit oluşturmaktadır.

ORSAM: Rusya’dan baktıkları zaman, Türkiye’nin genel olarak dış politikadaki yaklaşımlarını nasıl görüyorlar?

Ajdar Kurtov: Her ne kadar Türkiye ile Rusya’nın rakip olduklarını söylesem de biz iki komşu ülkeyiz. Her ülkenin dış politikasında en önemli konuların başında komşularla ilişkilerin iyi bir şekilde sürdürülmesi gelmektedir. Özellikle 90’lı yıllarda Kafkasya da dahil olmak üzere bu coğrafyada Rusya ile Türkiye arasındaki görüş farklılıklarının olduğu dönemin geride kaldığını biliyoruz ve bu konudan memnuniyet duyuyorum. Türkiye’nin uluslar arası arenada etkisini arttırmaya yönelik şimdiki yönetimin çabalarını ve politikalarını da doğal ve normal karşılıyorum. Türkiye’nin büyük bir medeniyeti var, büyük bir tarihi var ve önemli kültürel başarıları var bu bağlamda biz sizinle birbirimize benziyoruz. Bizim coğrafyamız da eskiden olduğu gibi mücadele alanı değil artık. Tam tersi bu coğrafya ortak alanları aramamıza yardım etmektedir. Gerek Rus gerek Türk hükümetleri bu alanları bulabilir ve her iki ülkenin de çıkarını gözeterek işbirliği yapabilir. Biz sizinle birlikte iki büyük medeniyetiz. Bütün bölgenin ve hatta bütün dünyanın, Amerika’nın istediği şekilde düzenlemesine karşı çıkıyoruz ve belirttiğim gibi her iki ülkenin yönetimi de bunu anlamış bulunmaktadır. Bu husus Rusya ile Türkiye’yi ayırmaktansa daha çok birleştirmektedir. Amerika’nın tarihi ancak 200 yıllık bir tarihtir, sizler ve bizlerin tarihi ise çok daha uzundur, çok daha eskiye dayanmaktadır. Ama ne olursa olsun ben Türk Rus ilişkilerinin geleceği ile ilgili ümitliyim ve olumlu olacağına da inanıyorum.

ORSAM: Çok teşekkür ederiz.

**Bu söyleşi, ORSAM Uzmanları tarafından 28 Ekim 2013 tarihinde İzmir’de gerçekleştirilmiştir.*

Rusya Stratejik Araştırmalar Merkezi Ortadoğu Araştırmalar Merkezi Müdür Yardımcısı Anna Glazova ile Söyleşi

28 Ekim 2013

ORSAM: Bize kendinizi tanıtabilir misiniz?

Anna Glazova: Rusya Stratejik Araştırmalar Merkezi'nin Ortadoğu Araştırmalar Bölümü'nün Müdür Yardımcılığı'nı yapıyorum.

ORSAM: Rusya'nın Türkiye'nin Ortadoğu politikasına bakışı nedir?

Anna Glazova: Maalesef son zamanlarda Rusya ve Türkiye'nin Ortadoğu politikasına bakışı biraz birbirlerinden uzaklaşmaya başladı. Özellikle Suriye konusunda bu daha belirgin. Rusya, Türkiye'nin ciddi bir dış politika hatası yaptığını düşünüyor. Çünkü Arap Baharı başladıktan sonra muhalefeti desteklemeyi seçmiştir. Türkiye'de düşünüyor ki, Suriye de rejim değişecek ve onlarla normal bir ilişki içerisine gireceğiz. Ama Türkiye'ye göre, Rusya bu sürece engel oluyor. Bence Türkiye'nin Suriye politikası önce Türkiye için zararlıdır.

Çünkü hem ülke içerisinde hem de çevresinde problem yaratıyor ve çoğaltıyor. Bildiğim kadarıyla bu fikirler Türkiye'de de var. Bildiğim kadarıyla sosyoloji hocalarına göre Türkiye nüfusunun yüzde 70 kadarı Türkiye'nin Suriye politikasını desteklemiyor. Sayın Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, Arap Baharına kadar yürütülen stratejik derinlik politikasından vazgeçmiş durumda. Bu stratejik derinlik politikasını yaparken Türkiye gerçekten Ortadoğu'daki pozisyonu kuvvetlendirdi. İran ve başka ülkelerle iyi ilişkiler kurmaya başladılar. Ama Suriye'deki politikasından dolayı birçok ülkeyle ilişkiler bozulmaya başladı ve şu anda çok iyi durumda değil.

ORSAM: Peki, Rusya'nın Doğu Akdeniz'deki askeri varlığı, Suriye'deki askeri üsleri ve denizde bulunan savaş gemileri ne anlama geliyor. Bütün bunlar herhangi bir askeri müdahaleye yine askeri bir müdahaleyle karşı çıkacağı anlamına geliyor mu?

Anna Glazova: Öncelikle söylediğiniz gibi Rusya'nın Suriye'de üsleri yok. O teknik destek merkezidir. Herhangi bir dış müdahale olursa Rusya bu savaşa girmez. Sorunun barışçıl bir şekilde çözülmesi için Rusya çok büyük gayret gösteriyor. Herhangi bir dış müdahale Rusya'nın lehine olmaz. Aynı zamanda Suriye içindeki bu probleme doğrudan müdahil olmak da istemiyoruz. Ülke politikalarını politikasını yine orada yaşayan insanlar tespit etmek zorunda. Dış kuvvetler değil.

ORSAM: Daha özel bir soru soracak olursak; Rusya kendi topraklarından herhangi bir cihatçı grubun Suriye'ye ulaşması yönünde bir engel oluşturabiliyor mu? Bunları engellemek için ne tür politikalar izliyor?

Anna Glazova: Kuzey Kafkasya'da militanlar var. Bunları biliyoruz ve haberimiz var. Rusya için bu bir problemdir. Ama çözülebilir

bir problem. En büyük amacımız bu kişiler Kafkasya'ya dönünce cihat gibi herhangi bir eyleme başlamasınlar diye önlem almaktır.

ORSAM: Rusya'nın Suriye'nin toprak bütünlüğünden yana olduğunu ve bunun için çok çaba sarf ettiğini biliyoruz. Tüm bunlara rağmen Suriye parçalanırsa oluşabilecek bir bağımsız Kürt devletiyle Rusya'nın ilişkileri ne seviyede olur?

Anna Glazova: Bence böyle bir parçalanma olmaz. Ama olursa ve uluslararası arenada tanınırsa, Rusya doğal olarak kontrollü bir şekilde ilişkileri geliştirmeye çalışacaktır. Aynı şekilde Türkiye de Irak'taki muhtar Kürt yapıyla ilişkiler içerisinde.

ORSAM: Türkiye'nin son hamle olarak gerçekleştirdiği füze savunma sisteminde Rusya dışlanmış gözüküyor. Biliyorsunuz Türkiye Çinlilerle bağlantı içerisinde.

Amerika ve Avrupa ikinci planda ama Rusya son sırada yer alıyor. Bu konuda Türkiye ile Rusya arasında askeri işbirliği anlamında herhangi bir ilerleme veya gelişme görüyor musunuz?

Bu kaybettiğimiz ilk ihale değil. Daha önce de helikopter ihalesini alamamıştık. Bence bunlar ekonomik değil politik davranışlar. Türkiye Rusya'yla işbirliği yapmasın diye Amerika devamlı adımlar atıyor. Ama Rusya her zaman işbirliğine açıktır. Eğer Türkiye gerçekten politik irade gösterip Rus silahları almak isterse bu konuda hiçbir problem çıkmaz ve işbirliğimiz gelişir.

ORSAM: Görüşlerinizi bizimle paylaştığınız için teşekkür ediyoruz.

**Bu söyleşi, ORSAM Uzmanları tarafından 28 Ekim 2013 tarihinde İzmir'de gerçekleştirilmiştir.*

KÜRT

**Fatih Üniversitesi Öğretim Üyesi,
Bugün ve Today's Zaman Köşe
Yazarı Prof. Dr. Doğu Ergil ile
Söyleşi**

28 Ekim 2013

ORSAM: Hocam öncelikle bizimle görüşlerinizi paylaşmayı kabul ettiğiniz için teşekkür ederiz. Bizim için Kürt toplumunu tanımlayabilir misiniz?

Doğu Ergil: Aşiretsel yapıdaki bir cemaat olarak tanımlamak mümkün. Yani aşirette bir cemaattir. Etnik yapısı olabilir fakat yerinden yönetim var. Devletten bahsetmiyorum. Aşiret içerisinde yerinde üretim ve yerinde tüketim var. Feodal topluma benzer ama başında bir aristokrasi yoktur. Zaten Ortadoğu'nun büyük eksikliği budur. Bu yüzden bir üst kültürü yoktur. Buna Türkler de dâhildir. Bir tane soylu aile vardır. Bu da Osmanlı ailesidir. Halbuki ne kadar çok feodal bey varsa o kadar özerk alan vardır. Demokrasi, yani Batı Medeniyeti de o özerklikten çıkmadır.

ORSAM: Kürt toplumundaki aşiret yapılanmasında böyle bir özellik var mı?

Doğu Ergil: Her biri bir alanı kontrol eder ve o alanı birbirlerine karşı koruduğu için sürekli silahlıdır ve çatışkındır. Yani kabile yapısı, aşiret yapısı çatışmacıdır. Neden kan davası vardır. O aşiretin kıt kaynaklarını korumak için vardır. Kime karşı? Diğer aşirete karşı. Bu çatışmacı yapı ve kültür Kürt ulusçuluğunun doğmasına izin vermemiştir. Sonra bu parçalı yapıyı tehdit eden bir akım ortaya çıkmıştır. Bu akımın adı PKK'dır. Aşiret yapısı çatışkındır ve organik bir bütünlüğe izin vermez. Ama yepyeni faktörler ortaya çıkabilir. PKK iki iddia ile ortaya çıktı: Bir, "Kürdistan diye tanımladığı bölge, Türkiye Cumhuriyeti'nin sömürgesidir. Bu yüzden biz anti sömürgeci mücadele vereceğiz. İki, bu bölge çok geri bırakılmıştır ama bu geri bırakılmanın nedeni sadece Türkiye Cumhuriyeti'nin kaba-hati değildir. Buradaki mesele ağa, aşiret reisi falan gibi geri unsurlar. Bunlar pro-kapitalist unsurlardır. Bunların tasfiyesiyle de sosyal devrim yapacağız. Bu ikinci iddianın en somut göstergesi de teşkilattaki kadın sayısıdır. PKK üyelerinin üçte biri kadındır. Nerdeyse PKK feminen bir örgüttür. Bugün Doğu Anadolu'da AK Parti'nin bu kadar yüksek oy almasının nedenlerinden biride oradaki geleneksel muhafazakâr kesimlerin kadının aldığı rolden hiç hoşlanmamasının da etkisi vardır. Sadece bu faktörün olduğunu söylemek yanlış olur. Ama etkisi olduğu bir gerçek. Yani yüzyıllarca işleyen bir şey bambaşka bir unsurun denkleme girmesiyle değişebilir. Farklı analizlerle bir bütünleşme olmayabilir ama şimdi Türkiye'de oldu.

ORSAM: Suriye, Türkiye, İran ve Irak'taki Kürtler farklı toplumlarla birlikte yaşamışlar ve daha da önemlisi farklı devlet sistemleri içerisinde yetişmişler. Bu durumun etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Doğu Ergil: Hiç fark etmez. Kürtlerin yaşadığı bütün toplumlar Kürtleri dışlamış ve hepsi

bu sistemin dışında kalmış. Bu yüzden hep- si bir ideolojinin etkisinde ve peşinde. Kendi efendisinden kurtulmanın peşindedir. Sadece iç dinamiklerde değişme olmaz. Dış dinamik- lerde de olur. Irak Kürdistanı nasıl kuruldu? Amerika'nın işgali sırasında kuruldu. Bah- setmek istediğim bu. Bir dış dinamik Irak Kürdistanı'nın kurulmasına imkan yarattı. Suriye'deki nasıl kuruluyor? Önce Arap Baha- rı sonra çıkan iç savaşta dolayı. Suriye Kürt- leri çok akıllıca davranıyor. Kimseye bulaş- mıyorlar. Kendi özerk bölgesini takip etmeye, kendisini yönetmeye çalışıyor. Türkiye'yi bu konuda ya yanına alacak ya da Türkiye çok zorda kalacak. Türkiye şimdi yavaş yavaş ya- naşılıyor gibi.

ORSAM: Belki İran'da olmayabilir ama Irak'ta olduğu gibi Suriye ve Türkiye'de özerk bir Kürt oluşumunun olabileceğini öngörülüyor. Ama uzun vadeli baktığımız- da bunların hepsi bütün bir yapı oluştura- bilmeleri mümkün olabilir mi ya da böyle bir şeyi talep ederler mi?

Doğu Ergil: Kesinlikle ederler. Zaten edi- yorlar. Kürtler bunu gerçekleştirebilecek ve sürekli kılacak koşullar yaratmadan böy- le bir hayali kovalarsa zarar görür ve şimdiye kadarki kazanımları da kaybedebilir. Bu yüz- den amaçlar doğrultusunda şartların oluşma- sını bekleyecekler. O zamana kadar Kürtlerin içinde yaşadıkları devletlerin, Kürtleri dışla- yıp mağdur etmeyecekleri biçimde dönüştü- rülmesine katkıda bulunacağız. Bu herkesin faydasıdır. Ama nihai amaç büyük birleşik bir Kürdistan'dır. Bırakın bunu Turgut Özal zamanındaki sloganımız neydi: "Adriyatik'ten Çin Seddi'ne kadar Türk Dünyası". Yunanlılar Yunanistan'ı ve Balkanları içerisine alan bir takım haritalarla ortaya çıktı. Türk emperya- lizminin hortladığı yönünde yayınlar yaptılar. Bu geçici bir algılamaydı. Bu yüzden eninde sonunda büyük Kürdistan gerçekleşecektir. Ama Kürtlerin içinde yaşadıkları ülkelerin

vakfına sebep olmaya bilir. Bu ülkeler dönü- şebilir. Kürtlerin yaşadığı ülkeler eşitlikçi, de- mokratik, müreffeh olurlarsa kavgasız gürül- tüsüz olabilir.

ORSAM: İran, Irak, Suriye dönüşebilir mi?

Doğu Ergil: Bu dönüşüm iki türlü olabilir. Dı- şarı doğru patlayabilir ya da içeri doğru çöke- bilir. Bu yüzden hep şunu söylemişimdir. Tür- kiye hep o noktayı kaçırıyor. Kürdistan gerçe- ği, yani Kürt kolektif kimliğini kendi kültürel coğrafyasını kaçırıyor. Bu durum ya kültürel olgu olarak Türkiye içinde gerçekleşecektir ya da Türkiye Kürdistan mefkuresini kendi içe- risinde gerçekleştiremezse Kürdistan Türkiye dışında siyasal bir gerçeklik olarak Türkiye'ye karşı kurulacaktır. Bugün Kürdistan'ın do- ğumuna şahitlik ediyoruz. Bu Türkiye için- de kültürel bir entite olarak da kurulabilir ki bunu söylemek çok zor. Becerebilirsek şimdi olur mu? O zaman işte Türkiye'yi çok büyüten ve genişleten bir şey olur. Bu günlerin zorluğu şuradadır. Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Irak dâhil bütün Kürt olgularını kendine özgü, kendi egemenliğinde ve kontrolünde bir yö- netim tarzı istiyor. Herkesi içine alan değil. PKK da bütün Türkiye Kürtlerini içermiyor biliyorsunuz. Ama hepsini temsil ettiğini id- dia ediyor. Yaptığı da herkesi kendine tabi kıl- ma fiili. Bunun için elinden geldiğini yapacak. Bu yüzden Kürtlerin daha kolay birleşmesini sağlayacak, daha yumuşak ve birleştirici yön- temlerden sonra her Kürt entitesi kendi ikti- dar alanını kurmak ve korumak işine girerse bu bütünleşme gecikecektir. Şu anda bu ev- redeyiz. Sonunda özgürlük istiyorsun, adalet istiyorsun bunu gerçekleştirecekte yönetim istiyorsun. PKK Marksist bir örgütken şimdi milliyetçi bir örgüt haline geldi. Neden çünkü tabanı Marksist değil. Örgütü kuranlar Mark- sist ama tabanı değil. Kuranlar bir avuç insan. Marksizm bir sosyoekonomik örgütlenme biçimidir. Türkiye'nin Kürt illerinde böyle bir taban görüyor musunuz? Sonra şunu unut-

mayın; peygamberi tüccar olan bir dinden Marksizm falan çıkmaz.

ORSAM: Hocam diyorsunuz ki her dört devletteki Kürt yapılanması da kendi özerkliğini bir şekilde sağlayacak. Ya ülkeler ya da o ülkedeki Kürt toplumu bir dönüşüm gerçekleştirecek. Peki, bunu sadece kendi iç kaynaklarına ve dinamiklerine dayanarak mı yapacaklar?

Doğu Ergil: Bu günün dünyasında hiçbir şey iç dinamizmle gerçekleşmez. İç ve dış dinamikler birlikte hareket eder. Ama hangi dönemde hangisi ağır basar bilinmez.

ORSAM: Bunda etkili olabilecek dış dinamikleri nasıl tanımlayabiliriz?

Doğu Ergil: Bugün Kürtleri kendi çıkarları açısından kullanmak isteyen güçler var. İran, Amerika, Rusya, İsrail ve Türkiye var. Kürtlerin bir kısmı birilerini kendisine hami olarak görüyor. Ama ne, ne kadar etkili olur bilemezsin. Bu o günün şartlarına göre değişim gösterir. Bağımsızlık aşamasında olaya bakmak gerekiyor. İki büyük Kürt grubunun birbirleriyle kapışmasını bekler miydin? Ne oldu Barzani Bağdat'a koştu Saddam'dan yardım istedi. Talabani de Tahran'a gitti ve yardım istedi. Bu yüzden günün şartlarına göre değişim gösterir. Daha sonra "Kürt kürdü öldürmeyecek diye" oturup konuştular ve anlaştılar. PKK Pan-Kürdist bir örgüttür. Bütün Kürtleri bir an önce birleştirmeleri lazım.

ORSAM: Aynı hedefi Barzani de güdüyor. Bütün Kürtlerin lideri benim diyor. Öyle değil mi?

Doğu Ergil: Barzani'nin verdiği mücadele Irak'la sınırlıdır. Dışarı sarkmaz.

ORSAM: Ama Türkiye Kürtleri içerisinde çok ciddi taban oluşturma çabası var.

Doğu Ergil: Bu çaba çok önceden beri var. Irak Kürtleri Tahran ve Bağdat'la mücadele ederken Türkiye'den birçok Kürt gidip o savaşa katılmıştır. Birçok katkıda bulunmuş, ölmüş ve öldürmüştür. Bu gruplar daha sonra tekrar Türkiye'ye dönmüştür. Bu yüzden "onlar Türkiye'de taban arıyorlar" lafı çok doğru değil. Kürtler kendilerine bir amaç, bir çıkış arıyorlar. Özgür bir Kürdistan bölgesi arıyorlar. Bu nedenle PKK, İran ve Irak'taki mücadeleyi başlatan ve sürdüren Türkiye'de kini sürükleyen bir örgüt. Irak Kürdistan yönetimini ele geçirme hayali var. Barzani bunu biliyor. Abdullah Öcalan'ın "Barzani benden korkar" dediğini biliyoruz. Eğer Kürt Ulusal Konseyi Erbil'de toplanırsa ne konuşacaklar zannediyorsunuz? Kürtlerin geleceğini konuşacaklar. Türkiye Barzani'yi çok etkiledi. PKK korkusundan da yararlanılarak, Suriye Kürdistanı'ndaki hareketi kontrol etmesi için Barzani'yi çok etkiledi. Bağımsız ve aynı zamanda PKK'nın güdümündeki bir Kürt hareketi olmasın diye Barzani ağır posta koydu. Bunu Türkiye namına yaptı. Ötekiler de ciddiye almadılar.

ORSAM: Kürtler arasındaki gerginlik ve çatışma geçici midir?

Doğu Ergil: Sosyal realitede her şey geçicidir. Bir şey belirli koşullar altında ve belirli bir zamanda ortaya çıkar, koşullar değişir ve ihtiyaçlar çeşitlendiği zaman da farklılaşır. Türkiye kendi içerisinde bir bütünlüğe sahip bir ülke mi? Ne yazık ki değil. Bu nedenle her şey değişebilir.

ORSAM: Hocam görüşlerinizi bizimle paylaştığınız için teşekkür ederiz.

**Bu söyleşi, ORSAM Uzmanları tarafından 28 Ekim 2013 tarihinde İzmir'de gerçekleştirilmiştir.*

İran KDP'sinin Irak Kürt Bölgesel Yönetimi Sorumlusu Muhammed Salih Ghaderi ile Söyleşi

21 Kasım 2013

Muhammed Salih Ghaderi İran Kürdistan Demokrat Partisinin Irak Kürt Bölgesel Yönetimi Sorumlusu. Kendisi ile gerçekleştirdiğimiz söyleşide, İran Kürt hareketini, siyasi durumu ve İran'daki iç siyasal yapıya bakışını konuştuk.

ORSAM: Kendinizi kısaca tanıtabilir misiniz?

Muhammed Salih Ghaderi: İran Kürdistan Demokrat Partisinin hem merkez komite üyesi hem de Irak Kürdistan bölge temsilcisiyim. İran'ın Urumiye'ye bağlı Salmas kentinde doğdum. 1979 İran İslam Devrimi'yle Humeyni'nin özellikle Kürtlere karşı cihat ilan etmesi ile beraber silahlandık. Ben de o cihat karşısında dağa çıktım. On beş yıl boyunca dağda İran KDP'sinin bir peşmergesi olarak görev yaptım.

ORSAM: İran Kürt hareketinde yaşanan süreci biraz anlatabilir misiniz?

Muhammed Salih Ghaderi: Ben ve diğer arkadaşlarım hiçbir zaman silahın bir çözüm olmayacağını bilen insanlardık. Bu yüzden diyalog yollarını aradık. Fakat ne partimiz ne de İran'daki İslam Cumhuriyeti bir diyalog yolu açmadı. Dolayısıyla bu bizim için en büyük sıkıntılardan biri oldu. Biz ülkemizin içinde bulunduğu koşulları dikkate alarak, İran-Irak savaşının olduğu dönemde Irak bize bir şey yapmasın diye bir yol aradık. Fakat İran bizim bu anlayışımızı kötüye kullandı. Liderimiz Doktor Kasım Lo'nun öldürülmesinden hemen sonra ikinci liderimiz olan Doktor Şeref Kendi de Almanya'da diyalog sürecinde öldürüldü. Almanya olayın faillerini bilmesine rağmen ortaya çıkarmadı. Aynı şekilde Doktor Kasım Lo'nun suikastı ile ilgili sır perdesi de hiçbir zaman aralanmadı. İdeallerimize karşı yapılan bu şiddet olaylarına karşı dahi temkinli davrandık. İran'da Kermanshah, Urmiye, Senendec ve İlam kentlerinde halihazırda silahlı adamlarımız bulunmaktadır. Buna rağmen, biz silahların siyasetin önüne geçmemesi için kendimizi biraz geriye çektik ama bırakmadık. 1995 yılında böyle bir karar aldık. Bu kararın doğrultusunda Irak'ın kuzeyinde İran sınır hattında hala kamplarımız var. Hala orada peşmergelerimiz var ve süreci dikkatle izliyoruz.

ORSAM: İran KDP'si nasıl bir siyasal düşünüşe sahiptir?

Muhammed Salih Ghaderi: Siyaseti her zaman ön planda tutmaya özen gösteriyoruz. Silahların bir çare olmadığını yaşadığımız tecrübelerden biliyoruz. İran'da en güçlü konumda olmamıza, İran'da en büyük silahlı gruba sahip olmamıza rağmen biz diplomasiyi tercih ettik. Biz kendimizi dünyaya anlatmayı tercih ettik. Bunun için de son bir iki yıldır Amerika ve Avrupa'da diplomatik temsilcilikler, düşünce kuruluşları ve kendimizi anlatabileceğimiz kurumlarla ilişkilerimizi sürdürmeye devam ediyoruz. Kendimizi medya yolu ile

anlatmak ve İran Kürtlerinin geleceğini planlamak adına merkezi Paris'te olan bir televizyon kanalı kurduk. Biz İran'ın parçalanmasını ya da bölünmesine isteyen bir yapı olmadık. Tam tersine İran'da yaşayan etnik grupların ve mezhep gruplarının hayat öykülerini, yaşam tarzlarını ve farklılıklarını biliyoruz. Bunlar Türkmenler, Azeriler, Farşlılar, Kürtlerdir. Dolayısıyla birlikte yaşama kültürünü ayakta tutmak, birlikte nasıl yaşayabileceğimize karar vermek için bir konferans gerçekleştirdik. Bu konferansa biraz önce saydığım gruplardan 14 parti katıldı. Farşlar hariç tüm gruplar orada kendilerini ifade ettiler. Biz özellikle bu konferansı düzenlerken İran'ın genelini ilgilendiren bir konferans olmasını planladık. Yani bunu bir Kürt konferansı ya da İranlı Kürtler konferansı olarak yapmadık. Bu konferansı bahsettiğim bu gruplar için de yaptık. Aklımızda herkesin kendisini özgürce ifade edebildiği bir İran bulunmaktadır.

ORSAM: Bu konferansın temel amacı ne oldu?

Muhammed Salih Ghaderi: Konferansın devamı gelecek. Bu konferansların temel amacı; İran'da bulunan farklı etnik gruplar olarak İran'ın bu rejimden sonraki yarınını nasıl belirleyeceğidir. Bir arada yaşama kültürümüzü nasıl geliştireceğiz. Kendimizi şu anda buna yoğunlaştırıyoruz. Yani dağılıp parçalanmaya değil. Bu grupların bir arada olabileceği federal bir sistem olabilir. Bu konferanslarla nasıl bir sistem öngörülebilir, nasıl bir sonuç çıkarabiliriz bunu tayin etmeye çalışıyoruz. Bu yüzden görüşmelerimizle birlikte konferanslarımız da devam edecek. İran Devrimi olmadan önce Şah'ın gitmesi için İran'daki bütün etnik ve mezhep grupları olarak Şah'ın gitmesine karar verdik. Ama bir yanlışımız vardı. Şah giderse onun yerine nasıl bir sistem gelecekti. Bunu hiç kendi içimizde tartışmamıştık. Dolayısı ile bir anda Şah'ı gönderdik. Ama Şah'tan sonra gelen İslam Devrimi'nin

İran halklarına, İran'da yaşayan toplumlara ne getireceğini yaşayarak ve tecrübelerle gördük. Biliyoruz ki bu rejim de bir gün gidecek. Biz kendimizi bu rejimden sonra nasıl bir yönetim modeli olması konusunda fikir alışverişi yaparak kendimizi hazırlıyoruz.

ORSAM: İran KDP'sinin İran'daki iç siyasal yapıya bakışını anlatabilir misiniz?

Muhammed Salih Ghaderi: Maalesef bugünkü İran rejiminde Velayet-i Fakih dediğimiz bir yönetim anlayışı var. Bu İran'daki sistemi besleyen ama gücünü halktan almayan bir yöntemdir. Halkın taleplerini, demokratik isteklerini dinlemeyen bir yapıdır. Tamamen kendi kurallarını, kendi monarşisini, kendi anlayışını yaratmaktadır. Herşeyi kendi için yapısında tartışan, kendi içinde konuşan ve aldığı kararları halkın üzerinde uygulamaya çalışan bir sistem. Dolayısıyla halk ciddi anlamda bu durumun mağduriyetini yaşamaktadır. Bu sistem sadece Şiileri koruyan ve sadece Şiileri ön planda tutan bir sistemdir. İran'daki bu mezhepçi anlayış, İran'da yaşayan Sünnileri, bazı grupları ve en önemlisi etnik olarak Kürtleri dışlayan bir sistemdir. Hatta İran bunu derecelendirmiş durumdadır. Böyle bir eşitlik mantığı olamaz. İran içerisindeki isyan dalgası çok dipten gelmektedir.

ORSAM: Bu durum sizin için nasıl sorunlar yaratıyor?

Muhammed Salih Ghaderi: Şu anda çok ciddi bir sorun yaşıyoruz. Örneğin Beluciler de Kürtler de Sünni'dir. Biz namaz kılmak için kendi camimizi yaptırmak istiyoruz. Aynı şekilde Beluciler de. Fakat bizim Sünni camisi yaptırmamız yasak. Belucilerin yaşadığı ya da Kürt bölgelerinde Sünnilerin kendilerine cami yaptırmaları yasal olarak yasaklanmış durumda. Kısacası Sünni olan her etnik grubun cami yaptırmaması yasak. Sistem o kadar ilginçtir ki, bir şey yapmak için, bir partinin

başkanı olmak için, ülkede iyi bir yere gelmek için Müslüman ve erkek olmanız gerekmektedir. Kadını ve erkeği eşit görmeyen bir sistem mevcuttur. Erkeğe dayalı bir sistem var ve bu sistem kadınları dışlamaktadır. Yüzde elli böylece elimine olmaktadır. Daha sonra sistem Müslüman erkeklerin Şii olması gerektiğini söylüyor. Bu da Sünnileri dışarıda bırakma politikasıdır. Böylece Sünniler dışarıda kalıyor. Fakat bu da yeterli değil. Şii olsan bile on iki imama biat etmiş, velayet-i fakih'in belirlediği Şii olmak zorundasınız. Bir siyasi partinin başkanını bile bu şekilde belirleyen bir sistem nasıl bir parlamento ortaya çıkarır. Parlamentoda milletvekillerini belirlerken Şura-i Nigargah dedikleri bir komisyon var. Bu komisyon milletvekili adaylarını belirlerken kendilerine ne kadar biat ettiklerini, ne kadar inandığını, Şiiliğin gereklerini yerine getirip getirmediğine bakıyor. Bu durum demokrasinin çok uzağında kalmaktadır. Büyük bir siyasi partinin başkanının, başbakan ve bakanların belirlenmesi bu kadar karmaşıkken parlamentonun aldığı bir kararın hükmü bile yok. Velayet-i Fakih istediği zaman parlamentonun, siyasi iradenin aldığı kararı, ki bu kadar filtreden geçmesine rağmen çok rahatlıkla by-pass edebilir, imza atmayıp geri çevirebilir. Fakat bundan daha önemli bir tehlike var. Demokrasi dışı bir hareket olmasına rağmen İran bunu çok normal, uygulanması gereken bir model olarak görüyor. Bu modeli kendi ülkesinin dışında diğer ülkelerde de yaygınlaştırmaya çalışıyor. Örneğin Sovyetler gibi Türkiye'ye, Kafkaslara, Ortadoğu ülkelerine de yaymak istemektedir. Çünkü Velayet-i Fakih yani dini lider İran'dadır ve her türlü kararı verecek kişi odur. Dolayısıyla İran rejiminin yarattığı tehdit dalgası sadece İran'ın iç siyasetini değil; Kafkaslar, Ortadoğu gibi bölgelerle, Türkiye gibi ülkeleri de yakından ilgilendiren bir sorundur.

ORSAM: İran bu politikasını nasıl ve hangi araçlarla yürütüyor?

Muhammed Salih Ghaderi: Buna bir örnek olarak Ortadoğu'yu verebiliriz. İran Filistin'de cihat gruplarını besledi, para verdi. Diğer yandan Lübnan'da Hizbullah'ı, Irak'ta Nuri El-Maliki'yi destekledi. Bunlara milyar dolarlar aktarıyor. Ama diğer taraftan İran ve Irak halkları açlıktan ölüyorlar. Yiyecek ekmekleri bile yok.

ORSAM: Bu durumda KDP kendini nasıl konumlandırıyor?

Muhammed Salih Ghaderi: Biz varoluşumuzu demokrasi, hukuk ve özgürlüklerden yana kullanıyoruz. Ama savunduğumuz bu ilkeler İran sistemi için tamamen bir küfür niteliğindedir. Onlar kendilerince İslamcı, ümmetçi bir mantıkla hareket edip herkesi kucakladıklarını iddia ediyorlar. Ama sadece son 10 ayda İran'da 450 kişi idam edildi. Aslında bu İran'ın içindeki temel durumu iyi ortaya koyan bir tablodur. Ama ülkenin bir gerçeği var. 2500 yıl önceden alıp getirdiği bir kültürü ve bir geleneği var. Bir taraftan da Türkiye'ye bakıyoruz. Türkiye yüz yıllık bir tarihi daha tamamlamamış ama kendi içerisindeki Kürt sorununu çözmek için çaba sarf ediyor. Bir taraftan Ankara'nın göbeğinde Kürtler biz artık varız diyebiliyorlar. Siyaset yapabiliyorlar. Demokrasiye açılan her yolun kapısı onlara açılıyor. Şimdi bu iki ülkeyi karşılaştırıyoruz. Bir tarafta Ankara'da konferanslar yapılabiliyor, görüşmeler yapılabiliyor. Bir tarafta da İran gibi 2500 yıllık bir siyasi kültürü olan bir ülke, bir tarafta Türkiye gibi bir ülke. Birbirinden çok uzak iki model. Bizim tercihimiz tabi ki Batı'ya yüzünü dönmüş Türkiye gibi bir model. Bir ülkede binlerce insan açlıktan ölürken, kendi ülkeni korumak ve kendi ülkeni var etmek yerine, nükleer silahlar ve kimyasal silahlar yapmaya çalışıyorsan bu kendi rejimini ayakta tutabilmek için yapılan hazırlıktır. İran'ı Kuzey Kore'ye benzetiyorum. Çünkü Kuzey Kore de bir yandan atom bombası yapıyor, bir yandan nükleer enerji

ile uğraşılıyor, bir yandan da nükleer silahları var. Dünyaya meydan okumaya çalışıyor. Ama kendi halkı açlıktan ölüyor ve dünyaya kapalı bir şekilde yaşıyor. İran da aynı şekilde. Her geçen gün Amerika ve Avrupa'nın uyguladığı ambargolarla hem fakirleşiyor, hem yoksullaşıyor. Bununla birlikte açlık sınırının altında yaşayan insanların sayısı da yüz binleri aşıyor. Ama buna rağmen İran mevcut pozisyonunu kaybetmemek için direniyor. Sizlerle tanıştığım için çok mutluyum. Çünkü komşu ve dost ülke Türkiye'de sizin gibi dostlarımıza İran'daki demokrasi mücadelemizi anlatıyoruz. İran'da da biran önce demokrasi koşullarının oluşması için kendi davamızı, görüşümüzü anlatma fırsatı bulmuş oluyoruz. Bizler buradaki değişimi gördükçe kendi içimizde de bunun muhasebesini yapıp daha güçlü olabileceğimizi hissediyoruz.

ORSAM: Türkiye sizin için ne ifade ediyor?

Muhammed Salih Ghaderi: Yavuz Sultan Selim ile Şah İsmail'in savaşı bizi bu coğrafyadan kopardı. O zaman çizilen o sınırlar devletlerarası çizilen sınırlardır. Biz biliyoruz ki Türkiye ile ilişkiler kurmakta sıkıntılar yaşadık. Bu İran rejiminin ve İran'daki sistemin hep bizim önümüze koyduğu bir durumdu. Arzumuz Türkiye ile iyi ilişkiler geliştirmek. Biliyoruz ki İran'da bir gün sistem değişecek. İran'da devrim mutlaka olacaktır. Demokra-

si mutlaka gelecektir. Biz kendimizi o güne hazırlıyoruz ve o günün koşulları içerisinde Türkiye ile iyi ilişkiler kurma ihtiyacının olduğunu biliyoruz. Türkiye'ye daha kardeşçe kendimizi anlatmaya ihtiyacımız olduğunu biliyoruz. Bugüne kadar anlatamadık. Bu bizim eksikliğimizdir. Çünkü imkanlarımız kısıtlıydı. Ama bugün Türkiye'deki insanlara dostları olduğumuzu, İran'da bir şeyler değişir ise Türkiye ile her zaman görüşmeye hazır olduğumuz mesajını vermek istiyoruz.

ORSAM: Son olarak neler söylemek istersiniz?

Muhammed Salih Ghaderi: Şunu söylemek isterim ki yüz yıllık İran tarihine bakacak olursak üç önemli devrim yaşandığını görürüz. Ama hiçbir devrim tepeden inen devrimler olmadı. Hep halktan yani dipten gelen devrimler oldu. Dolayısıyla İran'da yaşayan halkların demokrasi, hukuk, özgürlük gibi beklentiler noktasında kenetlendiğini gördük. Taleplerini dile getirmek için tabandan başlayan devrim hareketleri geçmişte yaşanmıştır, bir daha yaşanacaktır. Bunun için zemin hazırlanıyor. Ama bundan daha önemlisi bu devrim yaşandığı zaman dostlara ihtiyacımız olacak. Bizim için en önemli komşumuz Türkiye o dönemde bizim dostumuz olmalıdır.

ORSAM: Teşekkür ediyoruz.

ORSAM RAPORLARI

ORSAM Rapor No: 1 Mart 2009 Deniz Haydutluğu ile Mücadele ve Türkiye'nin Konumu: Somali Örneği (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 12 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 2 Şubat 2010 Rusya Federasyonu'nun Bakışı: Irak Faktörünün Türkiye'nin Ortadoğu Politikasına Etkisi (1990-2008) (Tr - Rus)	ORSAM Rapor No: 21 Kasım 2010 Irak'tan İrağa: 2003 Sonrası Irak'tan Komşu Ükelere ve Türkiye'ye Yönelik Göçler (Tr)	ORSAM Rapor No: 31 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 7 Mart 2011 Afganistan ve Pakistan'da Yaşanan Gelişmeler ve Uluslararası Güvenliğe Etkileri (Tr)
ORSAM Rapor No: 2 Nisan 2009 60. Yılında Nato ve Türkiye (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 13 Şubat 2010 7 Mart 2010 Irak Seçimleri Öncesi Şii Kökenli Parti ve Seçmenlerin Politik Davranışlarının Analizi (Tr)	ORSAM Rapor No: 22 Ocak 2011 Türkiye-Yemen İlişkileri ve Yemen'deki Türkiye Algısı (Tr - Eng - Ar)	ORSAM Rapor No: 32 Mart 2011 Suudi Arabistan'da Şii Muhalefet Sorunu ve Etkileri (Tr)
ORSAM Rapor No: 3 Mayıs 2009 Irak'ın Kilit Noktası: Telafer (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 14 Şubat 2010 Seçim Öncesi Irak'ta Siyasal Durum ve Seçime İlişkin Beklentiler (Tr)	ORSAM Rapor No: 23 Ocak 2011 Katar-Irak-Türkiye-Avrupa Doğal Gaz Boru Hattı Projesi Mümkün mü? (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 33 Mart 2011 Irak'ta Türkmen Varlığı (Tr)
ORSAM Rapor No: 4 Temmuz 2009 2009 Lübnan Seçimleri: Kazananlar, Kaybedenler ve Türkiye (Tr)	ORSAM Rapor No: 15 Mart 2010 Orsam Heyetinin 7 Mart 2010 Irak Seçimlerine İlişkin Gözlem Raporu (Tr)	ORSAM Rapor No: 24 Ocak 2011 Kuveyt Emirliği: Savaş ve Barış Arasındaki El Sabah İktidarı ve Türkiye ile İlişkiler (Tr)	ORSAM Rapor No: 34 Mart 2011 Irak'ta Türkmen Basını (Tr - Ar)
ORSAM Rapor No: 5 Ağustos 2009 Türkiye-Lübnan İlişkileri: Lübnanlı Dinsel ve Mezhepsel Grupların Türkiye Algılaması (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 16 Nisan 2010 Oman Sultanlığı: Arap Yarımadasında Geleneksel ile Modernite Arasında Bir Ülke (Tr)	ORSAM Rapor No: 25 Ocak 2011 Hukuki ve Siyasi Yönleriyle Güvenlik Konseyi'nin İran Ambargosu (Tr)	ORSAM Rapor No: 35 Mart 2011 Irak'ta Mevcut Siyasi Durum ve Önemli Siyasi Gelişmeler (Tr)
ORSAM Rapor No: 6 Kasım 2009 Tuzhurmatu Türkmenleri: Bir Başarı Hikayesi (Tr - Eng - Ar)	ORSAM Rapor No: 17 Nisan 2010 7 Mart 2010 Irak Parlamento Seçim Sonuçlarının ve Yeni Siyasal Denklemin Değerlendirilmesi (Tr)	ORSAM Rapor No: 26 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 5 Şubat 2011 Kırgızistan'da Son Gelişmeler: Dün, Bugün, Yarın (Tr - Rus)	ORSAM Rapor No: 36 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 1 Mart 2011 Eu's Water Framework Directive Implementation in Turkey: The Draft National Implementation Plan (Eng)
ORSAM Rapor No: 7 Kasım 2009 Unutulmuş Türkmen Diyarı: Diyala (Tr - Eng - Ar)	ORSAM Rapor No: 18 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 3 Mayıs 2010 Komşuluktan Stratejik İşbirliğine: Türk-Rus İlişkileri (Tr - Rus)	ORSAM Rapor No: 27 Şubat 2011 Mısır Devriminin Ayak Sesleri: Bir Devrin Sonu mu? (Tr)	ORSAM Rapor No: 37 Mart 2011 Tunus Halk Devrimi ve Sonrası (Tr)
ORSAM Rapor No: 8 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 1 Aralık 2009 Karadeniz'in Bütünleşmesi İçin Abhazya (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 19 Eylül 2010 Türkiye'ye Yönelik Türkmen Göçü ve Türkiye'deki Türkmen Varlığı (Tr)	ORSAM Rapor No: 28 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 6 Şubat 2011 Uluslararası Deniz Hukukunda Kıyı Devletlerinin Gemilere El Koyma Yetkisinin Sınırları: Gürcistan'ın Karadeniz'de Seyreden Gemilere El Koyması (Tr)	ORSAM Rapor No: 38 Mart 2011 Libya Savaşı, Uluslararası Müdahale ve Türkiye (Tr)
ORSAM Rapor No: 9 Ocak 2010 Yemen Sorunu: Bölgesel Savaşa Doğru mu? (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 20 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 4 Ekim 2010 Kırgızistan'da Mevcut Durum, İktidar Değişiminin Nedenleri ve Kısa Vadeli Öngörüler (Tr)	ORSAM Rapor No: 29 Şubat 2011 Tunus Halk Devrimi ve Türkiye Deneyimi (Tr)	ORSAM Rapor No: 39 Mart 2011 Tarihten Günümüze Libya (Tr)
ORSAM Rapor No: 10 Ocak 2010 Yemen İç Savaşı: İktidar Mücadelesi, Bölgesel Etkiler ve Türkiye ile İlişkiler (Tr - Eng)		ORSAM Rapor No: 30 Şubat 2011 Kerkük'te Mülk Anlaşmazlıkları: Saha Araştırmasına Dayalı Bir Çalışma (Tr)	ORSAM Rapor No: 40 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 2 Mart 2011 İklim Değişiminin Güvenlik Boyutu ve Ortadoğu'ya Etkileri (Tr)
ORSAM Rapor No: 11 Şubat 2010 Unutulan Türkler: Lübnan'da Türk Varlığı (Tr - Eng - Ar)			ORSAM Rapor No: 41 Mart 2011 Karikatürlerin Dilinden Irak'ı Anlamak-1 (Tr)

ORSAM Rapor No: 42
ORSAM Su Araştırmaları
Programı Rapor No: 3
Nisan 2011
Nil Nehri Havzasının Hidropolitik
Tarihi ve Son Gelişmeler
(Tr)

ORSAM Rapor No: 43
Nisan 2011
Kuzey Irak'ın Sosyal-Siyasal
Yapısı ve Kürt Bölgesel
Yönetimi'nin
Türkiye ile İlişkileri
(Tr)

ORSAM Rapor No: 44
ORSAM Su Araştırmaları
Programı Rapor No: 4
Nisan 2011
Meriç Nehri Havzası Su
Yönetimi'nde "Uluslararası
İşbirliği" Zorunluluğu
(Tr)

ORSAM Rapor No: 45
Nisan 2011
Suriye'de Demokrasi mi İç Savaş
mı?:
Toplumsal-Siyasal Yapı, Değişim
Senaryoları ve Sürecin Türkiye'ye
Etkisi
(Tr)

ORSAM Rapor No: 46
Mayıs 2011
Suriye'de İktidar Mücadelesi,
Uluslararası Toplumun Tepkisi ve
Türkiye'nin Konumu
(Tr)

ORSAM Rapor No: 47
ORSAM Su Araştırmaları
Programı Rapor No: 5
Mayıs 2011
Türkiye-Suriye İlişkileri: Sınırda
Örnek İşbirliği Olarak Asî
Dostluk Barajı
(Tr)

ORSAM Rapor No: 48
Mayıs 2011
Orsam Söyleşileri - 1
Iraklı Araplar, Azınlıklar ve
Akademisyenler-1
(Tr)

ORSAM Rapor No: 49
Mayıs 2011
Orsam Söyleşileri - 2
Irak Türkmenleri-1
(Tr)

ORSAM Rapor No: 50
Mayıs 2011
Orsam Söyleşileri - 3
Iraklı Kürt Yetkililer,
Akademisyenler ve Gazeteciler-1
(Tr)

ORSAM Rapor No: 51
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 8
Mayıs 2011
75. Yılında Montrö Boğazlar
Sözleşmesi
Karadeniz'in Değişen Jeopolitiği
Çerçevesinde
(Tr)

ORSAM Rapor No: 52
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 9
Mayıs 2011
Afganistan ve Bölgesel Güvenlik
(Ortadoğu, Orta ve Güney Asya,
Rusya Federasyonu)
(Tr - Rus)

ORSAM Rapor No: 53
Mayıs 2011
Madagaskar: Bağımsızlığın 50.
Yılında Kazanımlar,
Kaçan Fırsatlar ve Türkiye ile
İlişkiler
(Tr)

ORSAM Rapor No: 54
Mayıs 2011
Iraklı Grupların Temel Siyasi
Sorunlara Bakışı ve Türkiye ile
İlişkiler: Saha Araştırmasına
Dayalı Bir Çalışma
(Tr)

ORSAM Rapor No: 55
Haziran 2011
Suriye Muhalefeti'nin Antalya
Toplantısı:
Sonuçlar, Temel Sorunlara Bakış
ve Türkiye'den Beklentiler
(Tr)

ORSAM Rapor No: 56
Haziran 2011
Seçimler ve Ak Parti'nin
Tecrübesi
(Tr - Ar)

ORSAM Rapor No: 57
Haziran 2011
12 Haziran 2011 Türkiye
Genel Seçimlerinin Ortadoğu
Ülkelerindeki Yansımaları
(Tr - Eng)

ORSAM Rapor No: 58
Temmuz 2011
Karikatürlerin Dilinden 12 Haziran
2011 Türkiye Genel Seçimlerinin
Ortadoğu'daki Yansımaları
(Tr)

ORSAM Rapor No: 59
Temmuz 2011
Karikatürlerin Dilinden Irak'ı
Anlamak - 2
(Tr)

ORSAM Rapor No: 60
ORSAM Su Araştırmaları
Programı Rapor No: 6
Temmuz 2011
Mekong Nehri Suları Üzerinde
İşbirliği ve İhtilaf
(Tr-Eng)

ORSAM Rapor No: 61
Temmuz 2011
Antalya'da 1-2 Haziran 2011
Tarihlerinde Gerçekleşen
"Suriye'de Değişim
Konferansı"nın Tam Deşifresi
(Tr - Eng)

ORSAM Rapor No: 62
Ağustos 2011
Karikatürlerin Dilinden Irak'ı
Anlamak - 3
(Tr)

ORSAM Rapor No: 63
ORSAM Su Araştırmaları
Programı Rapor No: 7
Ağustos 2011
Görünmez Stratejik Kaynak:
Sınırdaşan Yeraltı Suları
(Tr)

ORSAM Rapor No: 64
Ağustos 2011
AK Parti'nin 12 Haziran 2011
Genel Seçimlerindeki Zaferi
(Tr - Ar)

ORSAM Rapor No: 65
Ağustos 2011
Karikatürlerin Dilinden Arap
Baharı - 1
(Tr)

ORSAM Rapor No: 66
Ağustos 2011
Karikatürlerin Dilinden Libya İç
savaşı ve Uluslararası Müdahale
- 1
(Tr)

ORSAM Rapor No: 67
Ağustos 2011
Somali: Bir Ulusun Yok Oluşu ve
Türkiye'nin İnsani Yardım Girişimi
(Tr)

ORSAM Rapor No: 68
Eylül 2011
Karikatürlerde Usame Bin Ladin
Operasyonu ve Yankıları
(Tr)

ORSAM Rapor No: 69
Eylül 2011
Karikatürlerin Dilinden Irak'ı
Anlamak - 4
(Tr)

ORSAM Rapor No: 70
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 10
Eylül 2011
XXI. Yüzyılda Rusya ve
Türkiye'nin İran Politikaları
(Tr - Rus)

ORSAM Rapor No: 71
Eylül 2011
Gazze Sorunu: İsrail Ablukası,
Uluslararası Hukuk, Palmer
Raporu ve Türkiye'nin Yaklaşımı
(Tr)

ORSAM Rapor No: 72
Eylül 2011
Ortadoğu Ülkelerine Dair
İstatistikler
(Tr)

ORSAM Rapor No: 73
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 11
Ekim 2011
Anadolu Etki Alanı
(Tr-Eng)

ORSAM Rapor No: 74
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 12
Ekim 2011
Ukraine in Regress: The
Tymoshenko Trial
(Eng)

ORSAM Rapor No: 75
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 13
Ekim 2011
Kazaklar ve Kazakistanlılar
(Tr)

ORSAM Rapor No: 76
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 14
Ekim 2011
İtalya'da Unutulmuş Türk Varlığı:
Moena Türkleri
(Tr - It)

ORSAM Rapor No: 77
Ekim 2011
ABD'nin Çekilmesinin Ardından
Irak Politikasının Bölgesel,
Küresel Etkileri ve Türkiye'ye
Yansımaları
(Tr)

ORSAM Rapor No: 78
ORSAM Su Araştırmaları
Programı Rapor No: 8
Ekim 2011
Türkiye'de ve İsrail'de Yapay
Sulak Alanlar ile Atıksu Arıtımı ve
Atıksuyun Sulama Amaçlı Olarak
Tekrar Kullanımı
(Tr)

ORSAM Rapor No: 79
Ekim 2011
Yaklaşan Seçim Öncesi Tunus'ta
Siyasal Denklemler
(Tr)

ORSAM Rapor No: 80
Ekim 2011
Karikatürlerin Dilinden Irak'ı
Anlamak - 5
(Tr)

ORSAM Rapor No: 81 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 15 Ekim 2011 Büyük Güçlerin Afganistan Politikaları (Tr-Eng)	ORSAM Rapor No: 91 Aralık 2011 Türkiye ve Arap Birliği'nin Suriye'ye Yaptırım Kararları ve Olası Sonuçları (Tr)	ORSAM Rapor No: 102 Ocak 2012 Irak Hangi Şartlarda, Nasıl Parçalanabilir? En Kötüye Hazırlıklı Olmak (Tr – Eng)	ORSAM Rapor No: 113 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 18 Nisan 2012 Mongolia: A Developing Democracy and a Magnet for Mining (Eng)
ORSAM Rapor No: 82 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 16 Ekim 2011 Bölge Devletlerinin Perspektifinden Afganistan (Tr-Eng)	ORSAM Rapor No: 92 Aralık 2011 Irak'ta İhtilafı Bölgelerin Durumu (Tr)	ORSAM Rapor No: 103 Ocak 2012 Irak'ta Petrol Mücadelesi: Çok Uluslu Şirketler, Uluslararası Anlaşmalar ve Anayasal Tartışmaların Işığında Bir Analiz (Tr)	ORSAM Rapor No: 114 Nisan 2012 Karikatürlerle Suriye Sorununun Anlamak - 8 (Tr)
ORSAM Rapor No: 83 Kasım 2011 Suriye'de Değişimin Ortaya Çıkardığı Toplum: Suriye Türkmenleri (Tr)	ORSAM Report No: 93 ORSAM Water Research Programme Report: 10 December 2011 Turkey and Wfd Harmonization: A Silent, But Significant Process (Eng)	ORSAM Rapor No: 104 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 12 Şubat 2012 Sınıraşan Akiferler Hukuku Taslak Maddeleri Üzerine Bir Değerlendirme (Tr – Eng)	ORSAM Rapor No: 115 Nisan 2012 Suriye'de Güvenli Bölge Tartışmaları: Türkiye Açısından Riskler, Fırsatlar ve Senaryolar (Tr - Eng)
ORSAM Rapor No: 84 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 9 Kasım 2011 Somali'nin Açık Felaketi: "Siyasi Kuraklık" mı Yoksa Doğal Afet mi? (Tr-Eng)	ORSAM Rapor 94: Aralık 2011 Türkiye-Fransa Krizinde Algının Rolü: Fransızların Türkiye Algısı (Tr)	ORSAM Rapor No: 105 Şubat 2012 Irak Hukuk Mevzuatında Azınlıkların Siyasal Hakları (Tr)	ORSAM Rapor No: 116 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 14 Nisan 2012 Fayda Paylaşımı Kavramı, Teorik Altyapısı ve Pratik Yansımaları (Tr - Eng)
ORSAM Rapor No: 85 Kasım 2011 Suriye Politik Kültüründe Tarihsel Pragmatizm, Beşar Esad Dönemi Suriye Dış Politikası ve Türkiye- Suriye İlişkileri (Tr)	ORSAM Rapor No: 95 Aralık 2012 Karikatürlerle Arap Baharı – 2 (Tr)	ORSAM Rapor No: 106 Şubat 2012 Irak Hukuk Mevzuatında Azınlıkların Siyasal Hakları (Tr)	ORSAM Rapor No: 117 Nisan 2012 Musul'a Yatırım Geleceği Yatırım Demektir (Tr - Eng)
ORSAM Rapor No: 86 Kasım 2011 Geçmişten Günümüze Irak Türkmen Cephesi'nin Yapısı ve İdari Durumu (Tr)	ORSAM Rapor No: 96 Aralık 2011 Karikatürlerin Dilinden Irak'ı Anlamak – 6 (Tr)	ORSAM Rapor No: 107 Şubat 2012 Uluslararası Hukuk ve Irak Anayasası Açısından Azınlıkların İnsan Hakları (Tr)	ORSAM Rapor No: 118 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 19 Mayıs 2012 Ukrayna - Türkiye Ticari - Ekonomik Münasebetlerinin Analizi (Tr - Rus)
ORSAM Report No: 87 Kasım 2011 Türkmen in Iraq and Their Flight: A Demographic Question? (Eng)	ORSAM Rapor No: 97 Ocak 2012 Karikatürlerin Dilinden Irak'ı Anlamak – 7 (Tr)	ORSAM Rapor No: 108 Şubat 2012 Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nın (EİT) Geleceği (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 119 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 20 Mayıs 2012 Bölgesel Gelişimin Trend ve Senaryolarının Araştırılmasındaki Araç: Jeopolitik Dinamikler (Tr - Rus)
ORSAM Rapor No: 88 Kasım 2011 Irak'ta Bektaşilik (Türkmenler – Şebekler – Kakailer) (Tr)	ORSAM Rapor No: 98 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 17 Ocak 2012 Kırgızistan'da Cumhurbaşkanlığı Seçimi ve Türkiye ile İlişkilerine Etkisi (Tr)	ORSAM Rapor No: 109 Şubat 2012 Türkiye'nin Yükselişi ve «Bric» Bölgesi (İt)	ORSAM Rapor No: 120 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 21 Mayıs 2012 Kazakistan Siyasi Sisteminin Gelişimi: 2012 Parlamento Seçimleri (Tr)
ORSAM Rapor No: 89 Kasım 2011 Değişim Sürecindeki Fas Monarşisi: Evrim mi? Devrim mi? (Tr)	ORSAM Rapor No: 99 Ocak 2012 Türk Siyasal Partilerinin Hatay'daki Suriyeli Sığınmacılar Konusundaki Açıklamaları ve Hatay'daki Siyasi Parti Temsilcileri ile Hareketlerin Suriye Olaylarına Yaklaşımları (Mart-Aralık 2011) (Tr)	ORSAM Rapor No: 110 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 13 Mart 2012 İran'da Su Kaynakları ve Yönetimi (Tr)	ORSAM Rapor No: 121 Mayıs 2012 Musul'da Yerel Siyaset ve Irak Siyasetinde Yeni Dinamikler (Saha Çalışması) (Tr - Eng - Ger)
ORSAM Rapor No: 90 Kasım 2011 Arap Dünyasının İstisnai Krallığı: Yerel Aktörler ve Arap-İsrail Uyuşmazlığı Çerçevesinde Ürdün Krallığı'nın Demokratikleşme Deneyimleri (Tr-Eng)	ORSAM Rapor No: 100 Ocak 2012 Irak İstatistikleri (Tr)	ORSAM Rapor No: 111 Mart 2012 Suriye Kürt Muhalefetine Eleştirel Bir Bakış (Tr)	
	ORSAM Rapor No: 101 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 11 Ocak 2012 Emniyetli İçme Suyu ve Sanitasyon Hakkı (Tr)	ORSAM Rapor No: 112 Mart 2012 İran İslam Cumhuriyetinde Anayasal Sistem ve Siyasi Partiler (Tr)	

ORSAM Rapor No: 122
ORSAM Su Araştırmaları
Programı Rapor No: 15
Mayıs 2012
Irak'ta Su Kaynakları Yönetimi
(Tr - Eng)

ORSAM Rapor No: 123
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 22
Haziran 2012
Küresel Göç ve Avrupa Birliği ile
Türkiye'nin Göç Politikalarının
Gelişimi
(Tr)

ORSAM Rapor No: 124
Temmuz 2012
Türkiye Afrika'da: Eylem Planının
Uygulanması ve Değerlendirme
On Beş Yıl Sonra
(Tr - Eng - Fr)

ORSAM Rapor No: 125
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 23
Temmuz 2012
Rusya'nın Ortadoğu Politikası
(Tr)

ORSAM Rapor No: 126
ORSAM Su Araştırmaları
Programı Rapor No: 16
Temmuz 2012
Yeni Çerçeve Su Kanunu'na
Doğru: Su Kanunu Taslağı
Üzerine Notlar
(Tr)
ORSAM Rapor No: 127
Ağustos 2012
Suriye'de Kürt Hareketleri
(Tr)

ORSAM Rapor No: 128
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 24
Eylül 2012
Günümüz Şartlarında
Türkiye - Belarus Ekonomik
Münasebetlerinin Gelişimi
(Tr - Rus - Eng)

ORSAM Rapor No: 129
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 25
Eylül 2012
Belarus-Türkiye: Devletlerarası
İşbirliğinin Pozitif Dinamikleri
(Tr - Rus - Eng)

ORSAM Rapor No: 130
Kasım 2012
Suriye Çerkesleri
(Tr - Eng)

ORSAM Rapor No: 131
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 26
Kasım 2012
«Üçüncü Dalga»:
Postmodernizmin Jeopolitiği
(Tr - Eng)

ORSAM Rapor No: 132
Kasım 2012
Dışişleri Bakanı Ahmet
Davutoğlu'nun
Kerkük Ziyareti
(Tr - Eng)

ORSAM Rapor No: 133
Kasım 2012
Irak Kürdistan Bölgesi'nde
Muhalefetin Doğuşu ve Geleceği
(Tr)

ORSAM Rapor No: 134
Kasım 2012
Irak Çerkesleri
(Tr - Eng)

ORSAM Rapor No: 135
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 27
Kasım 2012
Türkiye'nin Eski Sovyet
Cumhuriyetleriyle
Münasebetlerinin Özellikleri
(Tr - Rus - Eng)

ORSAM Rapor No: 136
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 28
Kasım 2012
Türk-Ukrayna İlişkilerinde
Entegrasyon Faktörü Olarak
Türk-Kırım Münasebetleri
(Tr - Rus)

ORSAM Rapor No: 137
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 29
Aralık 2012
Belarus'un Enerji Politikası ve
Belarus'un Rusya ve AB ile Enerji
Alanında Geliştirdiği İşbirliği
(1992-2011)
(Tr - Rus)

ORSAM Rapor No: 138
Aralık 2012
Birlik mi, PYD'nin Güç Gösterisi
mi? Erbil Anlaşmasından Sonra
Suriye Kürt Dinamikleri
(Tr)

ORSAM Rapor No: 139
Aralık 2012
Suriye'de Kürtler Arası Dengeler,
Rejim Muhafızları ve Türkiye:
Çatışma-İstikrar Aynısındaki
İlişkiler Örüntüsü
(Tr - Eng)

ORSAM Rapor No: 140
Aralık 2012
Kuzey Irak'ta İç Siyasal Dengeler
ve Stratejik İttifak'ın Geleceği
(Tr - Eng)

ORSAM Rapor No: 141
Aralık 2012
Irak'ta Türkmen Eğitiminin
Durumu
(Tr)

ORSAM Rapor No: 142
Ocak 2013
President Obama's Second Term:
Domestic and Foreign Challenges
(Eng)

ORSAM Rapor No: 143
Ocak 2013
2012 Irak Değerlendirmesi ve Irak
Kronolojisi
(Tr)

ORSAM Rapor No: 144
ORSAM Su Araştırmaları
Programı Rapor No: 17
Ocak 2013
ORSAM Su Söyleşileri 2011
(Tr - Eng)

ORSAM Rapor No: 145
ORSAM Su Araştırmaları
Programı Rapor No: 18
Ocak 2013
ORSAM Su Söyleşileri 2012
(Tr - Eng)

ORSAM Rapor No: 146
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 30
Ocak 2013
2013 Yılında Avrasya: Siyasi ve
Ekonomik Analiz
(Eng)

ORSAM Rapor No: 147
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 31
Ocak 2013
Kültürler Arası Diyalog: İdil Ural
Bölgesinden Büyük Litvanya
Knezliğine
Belarus-Litvanya Tatarları
(Tr - Rus)

ORSAM Rapor No: 148
Ocak 2013
Uluslararası Politika ve Uygarlıklar
(Uygarlıklar Çatışması ve Diyalog)
(Tr - Eng)

ORSAM Rapor No: 149
Şubat 2013
David Cameron ve AB: Dönüşü
Olmayan Karar
(Eng)

ORSAM Rapor No: 150
ORTADOĞU TÜRKMENLERİ
Rapor No: 22
Mart 2013
Suriye Türkmenleri: Siyasal
Hareketler ve Askeri Yapılanma
(Tr - Eng)

ORSAM Rapor No: 151
Nisan 2013
Irak Kürdistan Bölgesi'nde
Demokrasi Süreci ve Sorunları
(Tr - Eng)

ORSAM Rapor No: 152
Nisan 2013
Irak'ta 2013 Yerel Seçimlerine
İlişkin Temel Veriler
(Tr)

ORSAM Rapor No: 153
Nisan 2013
Irak'ta Seçim Yasaları
(Tr)

ORSAM Rapor No: 154
ORSAM Su Araştırmaları
Programı Rapor No: 19
Nisan 2013
Avrupa Birliği Su Çerçeve Direktifi
Kapsamında Sınıraşan Sular
(Tr)

ORSAM Rapor No: 155
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 32
Mayıs 2013
Montreux Boğazlar Konferansı
Tutanaklarından Tarihe Düşen
Notlar ve
Kanal İstanbul
(Tr)

ORSAM Rapor No: 156
Mayıs 2013
ORSAM Reyhanlı Raporu
"11 Mayıs"
(Tr - Eng)

ORSAM Rapor No: 157
Mayıs 2013
Reyhanlı'da Suriyeliler ile
Söyleşiler - I
(Tr - Eng)

ORSAM Rapor No: 158
Mayıs 2013
Reyhanlı'da Suriyeliler ile
Söyleşiler - II
(Tr - Eng)

ORSAM Rapor No: 159
Mayıs 2013
Reyhanlı'da Suriyeli Kadınlar ile
Söyleşiler - III
(Tr - Eng)

ORSAM Rapor No: 160
Mayıs 2013
Reyhanlı'da Suriyeliler ile
Söyleşiler (Reyhanlı Saldırısı
Sonrası) - IV
(Tr - Eng)

ORSAM Rapor No: 161
Haziran 2013
Musul ve Anbar Yerel Seçimleri:
Seçim Öncesi Siyasi Durum ve
Seçime İlişkin Temel Veriler
(Tr)

ORSAM Rapor No: 162
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 33
Temmuz 2013
Kobani, Münhasır Ekonomik
Bölge, Petrol ve Doğal Gaz
Haklarımız
(Tr)

ORSAM Rapor No: 163 Temmuz 2013 Somali'de Bitmeyen Siyasi Kriz (Tr)	ORSAM Rapor No: 170 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 35 Ekim 2013 Azerbaycan'da Cumhurbaşkanlığı Seçimleri: Beklentiler ve Gerçekler (Tr)	ORSAM Rapor No: 178 Kasım 2013 Reyhanlı'da Suriyeli Kadınlar ile Söyleşiler - V (Tr)	ORSAM Rapor No: 185 Kasım 2013 2012 Ortadoğu Söyleşileri (Genel-İran-Körfez Ülkeleri- Filistin-Ürdün) (Tr)
ORSAM Rapor No: 164 Ağustos 2013 Suriye'nin Kuzeyindeki Çatışmalar ve Olası Etkileri (Tr-Eng)	ORSAM Rapor No: 171 Ekim 2013 2009 Yılı Irak Söyleşileri (Tr)	ORSAM Rapor No: 179 Kasım 2013 Reyhanlı'da Suriyeliler ile Söyleşiler - VI (Tr)	ORSAM Rapor No: 186 Kasım 2013 2012 Arap Baharı Söyleşileri (Tr)
ORSAM Rapor No: 165 Ağustos 2013 İl Meclisi Seçimleri ve Musul'un Geleceği (Tr)	ORSAM Rapor No: 172 Ekim 2013 2010 Yılı Irak Söyleşileri (Türkmenler – I) (Tr)	ORSAM Rapor No: 180 Kasım 2013 2009 Ortadoğu Söyleşileri (Genel-İran-Afganistan-Suriye- Mısır- Körfez Ülkeleri) (Tr)	ORSAM Rapor No: 187 Kasım 2013 2012 Suriye Söyleşileri (Tr)
ORSAM Rapor No: 166 Eylül 2013 Suriye İç Savaşı, Küresel Aktörler ve Kosova Modeli (Tr)	ORSAM Rapor No: 173 Ekim 2013 2010 Yılı Irak Söyleşileri (Türkmenler – III) (Tr)	ORSAM Rapor No: 181 Kasım 2013 2010 Ortadoğu Söyleşileri (İsrail- Körfez Ülkeleri-Suriye- İran-AB) (Tr)	ORSAM Rapor No: 188 Kasım 2013 2013 Ortadoğu Söyleşileri (Suriye-Mısır-Körfez Ülkeleri- Genel-Kürt-İran) (Tr)
ORSAM Rapor No: 167 Eylül 2013 Mısır'da Son Dönemde Önde Gelen Laik-Liberal-Solcu Hareketler (Tr)	ORSAM Rapor No: 174 Ekim 2013 2010 Yılı Irak Söyleşileri (Türkmenler – III) (Tr)	ORSAM Rapor No: 182 Kasım 2013 2011 Ortadoğu Söyleşileri (Genel-İsrail-Filistin-Mısır ve Afrika Ülkeleri-Ürdün-İran-Körfez Ülkeleri) (Tr)	
ORSAM Rapor No: 168 Eylül 2013 Geçmişin Gölgesinde Mısır'da Darbe (Tr)	ORSAM Rapor No: 175 Ekim 2013 2010 Yılı Irak Söyleşileri (Araplar ve Kürtler) (Tr)	ORSAM Rapor No: 183 Kasım 2013 2011 Japonya-Vietnam-Rusya- Avrupa Söyleşileri (Tr)	
ORSAM Rapor No: 169 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 34 Ekim 2013 Türkiye-Kırgızistan Münasebetleri (Tr-Rus)	ORSAM Rapor No: 176 Ekim 2013 2011 Yılı Irak Söyleşileri (Tr) ORSAM Rapor No: 177 Ekim 2013 2012 Yılı Irak Söyleşileri (Tr)	ORSAM Rapor No: 184 Kasım 2013 2011 Suriye Söyleşileri (Tr)	

AKADEMİK KADRO

Hasan Kanbolat
Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık
Doç. Dr. Hasan Ali Karasar
Prof. Dr. Tanık Oğuzlu
Doç. Dr. Harun Öztürkler
Doç. Dr. Mehmet Şahin
Doç. Dr. Özlem Tür
Doç. Dr. İlyas Kemaloğlu (Kamalov)
Habib Hümmüzlü
Doç. Dr. Serhat Erkmen
Yrd. Doç. Dr. Canat Mominkulov
Yrd. Doç. Dr. Didem Danış
Yrd. Doç. Dr. Bayram Sinkaya
Dr. Jale Nur Ece
Doç. Dr. Yaşar Sarı
Dr. Süreyya Yiğit
Arif Keskin
Çiğdem Tunç
Gökçen Ekici Oğan
Av. Aslıhan Erbaş Açıklık
D. Halit Yılmaz
Pınar Ankan Sinkaya
Volkan Çakır
Dr. Göknil Erbaş
Tamer Koparan
Bilgay Duman
Oytun Orhan
Fazıl Ahmet Burget
Seval Kök
Nebahat Tanriverdi
Shalaw Fatah
Aytekin Enver
Firuze Yağmur Gökler
Tuğçe Kayıtmaz
Uğur Çil

ORSAM Başkanı
ORSAM Danışmanı, ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
ORSAM Danışmanı, The Black Sea International Koordinatörü - Atılım Üniversitesi
ORSAM Danışmanı, Uluslararası Antalya Üniversitesi
ORSAM Danışmanı, Afyon Kocatepe Üniversitesi
ORSAM Danışmanı, Gazi Üniversitesi
ORSAM Danışmanı, ODTÜ Uluslararası İlişkiler
ORSAM Danışmanı, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Tarih Bölümü
ORSAM Danışmanı
ORSAM Danışmanı, Ahi Evran Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
ORSAM Danışmanı, Al Farabi Kazak Ulusal Üniversitesi
ORSAM Danışmanı, Galatasaray Üniversitesi
ORSAM Danışmanı, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
ORSAM Danışmanı, Deniz Emniyeti ve Güvenliği
ORSAM Danışmanı, Kırgızistan-Türkiye Manas Univ. Öğretim Üyesi
ORSAM Danışmanı, Avrasya
ORSAM Danışmanı
ORSAM Danışmanı
ORSAM Danışmanı, Avrasya
ORSAM Danışmanı, Enerji-Deniz Hukuku
ORSAM Danışmanı, Güvenlik
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - ODTÜ Uluslararası İlişkiler Bölümü
ORSAM Danışmanı, Afrika
ORSAM, Karadeniz
ORSAM Yönetici Editörü
ORSAM Uzmanı, Ortadoğu
ORSAM Uzmanı, Ortadoğu
ORSAM Uzmanı, Ortadoğu, Afganistan
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Mütercim Tercüman
ORSAM, Ortadoğu

ORSAM Su Araştırmaları Programı

Dr. Tuğba Evrim Maden
Dr. Seyfi Kılıç

ORSAM Su Araştırmaları Programı Hidropolitik Uzmanı
ORSAM Su Araştırmaları Programı Hidropolitik Uzmanı

ORSAM DANIŞMA KURULU

Dr. İsmet Abdülmecid
Av. Aslıhan Erbaş Açıklık
Hasan Alsancak
Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık
Prof. Dr. Ahat Andıcan
Prof. Dr. Tayyar Arı
Prof. Dr. Ali Arslan
Başar Ay
Prof. Dr. Mustafa Aydın
Doç. Dr. Ersel Aydınli
Dr. Serdar Aziz
Prof. Dr. Hüseyin Bağcı
Prof. Dr. İdris Bal
Doç. Dr. Ersan Başar
Kemal Beyatlı
Barbaros Binicioğlu
Prof. Dr. Ali Birinci
Doç. Dr. Mustafa Budak
Doç. Dr. Hasan Canpolat
Prof. Dr. Mesut Hakkı Çaşın
E. Hava Orgeral Ergin Celasin
Doç. Dr. Mitat Çelikpala
Prof. Dr. Gökhan Çetinsaya
Prof. Dr. Ramazan Daurav
Prof. Dr. Volkan Ediger
Prof. Dr. Cezmi Eraslan
Prof. Dr. Çağrı Erhan
Dr. Amer Hasan Fayyadh
Mete Göknel

Irak Danıştay Eski Başkanı
ORSAM Danışmanı, Enerji-Deniz Hukuku
İhlas Holding, Gn.Md.Yrd., Statejik İş Geliştirme ve Dış İlişkiler
ORSAM Ortadoğu Danışmanı, ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Devlet Eski Bakanı, İstanbul Üniversitesi
Uludağ Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
İstanbul Üniversitesi, Tarih Bölümü
Türkiye Tekstil Sanayii İşveren Sendikası Genel Sekreteri
Kadir Has Üniversitesi Rektörü
Bilkent Üniversitesi Rektör Yardımcısı & Fulbright Genel Sekreteri
ORSAM Danışma Kurulu Üyesi
ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
TBMM 24. Dönem Milletvekili
Karadeniz Teknik Üniversitesi, Deniz Ulaştırma İşletme Mühendisliği Bölüm Başkanı
Irak Türkmen Basın Konseyi Başkanı
Ortadoğu Danışmanı
Polis Akademisi
Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdür Yardımcısı
Vali, Milli Savunma Bakan Danışmanı
Yeditepe Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü
23. Hava Kuvvetleri Komutanı
Kadir Has Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
YÖK Başkanı
Rusya Bilimler Akademisi Doğu Çalışmaları Enstitüsü, Direktör Yardımcısı
İzmir Ekonomi Üniversitesi, Ekonomi Bölümü
Başbakanlık Atatürk Araştırma Merkezi Başkanı
Ankara Üniversitesi, Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü
Bağdat Üniversitesi, Siyaset Bilimi Fakültesi Dekanı
BOTAŞ Eski Genel Müdürü

Osman Göksel
 Timur Göksel
 Av. Niyazi Güney
 Noyan Gürel
 Prof. Dr. Muhamad Al Hamdani
 Numan Hazar
 Doç. Dr. Pınar İpek
 Doç. Dr. Toğrul İsmail
 Doç. Dr. Şenol Kantarcı
 Doç. Dr. Nilüfer Karacasulu
 Selçuk Karaçay
 Prof. Dr. M. Lütfullah Karaman
 Doç. Dr. Şaban Kardaş
 Arslan Kaya
 Dr. Hicran Kazancı
 İzzettin Kerküklü
 Prof. Dr. Ahmet Kesik
 Doç. Dr. Elif Hatun Kılıçbeyli
 Prof. Dr. Mustafa Kibaroglu
 Prof. Dr. Aleksandr Knyazev
 Prof. Dr. Alexandr Koleşnikov
 Prof. Dr. Erol Kurubaş
 Prof. Dr. Talip Küçükcan
 Daniele Lazzeri
 Hediye Levent
 Dr. Max Georg Meier
 Prof. Dr. Mosa Aziz Al Mosawa
 Büyükelçi Shaban Muratı
 Dr. Sami Al Taqi
 Prof. Dr. Mahir Nakip
 Prof. Dr. Vitaly Naumkin
 Dr. Farhan Ahmad Nizami
 Prof. Dr. Dorayd A. Noori
 Muhammed Nurettin
 Murat Özçelik
 Prof. Dr. Çınar Özen
 Doç. Dr. Harun Öztürkler
 Prof. Dr. Victor Panin
 Prof. Aftab Kamal Pasha
 Dr. Bahadır Pehlivan Türk
 Doç. Dr. Fırat Purtaş
 Prof. Dr. Suphi Saatçi
 Safarov Sayfulla Sadullaevich
 Ersan Sankaya
 Patrick Seale
 Dr. Bayram Sinkaya
 Doç. Dr. İbrahim Sirkeci
 Dr. Aleksandr Sotnichenko
 Zaher Sultan
 Dr. Irina Svistunova
 Prof. Dr. Türel Yılmaz Şahin
 Mehmet Şüküroğlu
 İlhan Tanır
 Doç. Dr. Oktay Tanrısever
 Prof. Dr. Erol Taymaz
 Prof. Dr. Sabri Tekir
 Dr. Gönül Tol
 Doç. Dr. Umut Uzer
 Prof. Dr. Ermanno Visintainer
 M. Ragıp Vural
 Prof. Dr. Vatanyar Yagya
 Yaşar Yakış
 Semir Yorulmaz

BTC ve NABUCCO Koordinatörü
 Beyrut Amerikan Üniversitesi Öğretim Üyesi
 Prens Group Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı
 ORSAM Danışmanı, SUNEL Ticaret Türk A.Ş. İcra Kurulu Başkanı
 Irak'ın Ankara Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı
 Emekli Büyükelçi
 Bilkent Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Kırıkkale Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Dokuz Eylül Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Vodofone Genel Müdür Yardımcısı
 İstanbul Medeniyet Üniversitesi - (SBF) Uluslararası İlişkiler Bölümü
 TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 KPMG ,Yeminli Mali Müşavir
 Irak Türkmen Cephesi Türkiye Temsilcisi
 Kerkük Vakfı Başkanı
 Kalkınma Bakanlığı Yönetim Hizmetleri Genel Müdürü
 Çukurova Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
 Okan Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
 Rus-Slav Üniversitesi (Bişkek)
 Diplomat
 Kırıkkale Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
 Marmara Üniversitesi, Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü Müdürü
 Chairman "Il Nodo di Gordio"
 Gazeteci (Suriye)
 Hanns Seidel Vakfı Proje Müdürü (Bişkek)
 Bağdat Üniversitesi Rektörü
 Arnavutluk Uluslararası Çalışmalar Enstitüsü
 Orient Research Center Başkanı
 Erciyes Üniversitesi İİBF Öğretim Üyesi
 Rusya Bilimler Akademisi Doğu Çalışmaları Enstitüsü Direktörü
 Oxford Üniversitesi İslami Çalışmalar Merkezi Yöneticisi
 Irak'ın Ankara Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı Yardımcısı
 Beyrut Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı
 Emekli Büyükelçi
 Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
 ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Afyon Kocatepe Üniversitesi
 Pyatigorsk Üniversitesi (Pyatigorsk, Rusya Federasyonu)
 Hindistan Batı Asya Araştırmaları Merkezi Başkanı
 TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, TÜRKSOY Genel Sekreter Yardımcısı
 Kerkük Vakfı Genel Sekreteri
 Tacikistan Cumhurbaşkanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkan Yardımcısı
 Türkmeneli TV (Kerkük, Irak)
 Ortadoğu ve Suriye Uzmanı
 ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Regent's College (Londra, Birleşik Krallık)
 St. Petersburg Üniversitesi (Rusya Federasyonu)
 Lübnan Türk Cemiyeti Başkanı
 Rusya Strateji Araştırmaları Merkezi, Türkiye-Ortadoğu Araştırmaları Masası Uzmanı
 Gazi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 Enerji Uzmanı
 ORSAM Danışma Kurulu Üyesi, Vatan Gazetesi Washington Temsilcisi
 ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölümü
 ODTÜ, Kuzey Kıbrıs Kampüsü Rektör Yardımcısı
 İzmir Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dekanı
 Middle East Institute Türkiye Çalışmaları Direktörü
 İstanbul Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri
 Vox Populi Direktörü (Roma, İtalya)
 2023 Dergisi Yayın Koordinatörü
 St. Petersburg Şehir Parlamentosu Milletvekili, St. Petersburg Üniversitesi (Rusya Federasyonu)
 Büyükelçi, Dışişleri Eski Bakanı
 (Gazeteci, Mısır)

ORTADOĞU ETÜTLERİ YAYIN KURULU

Meliha Benli Altunışık
 Bülent Aras
 Tayyar An
 İlker Aytürk
 Recep Boztemur
 Katerina Dalacoura
 F. Gregory Gause
 Fawaz Gerges
 Ahmet K. Han

ODTÜ
 Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı
 Uludağ Üniversitesi
 Bilkent Üniversitesi
 ODTÜ
 Londra Ekonomi Üniversitesi (Birleşik Krallık)
 Vermont Üniversitesi (ABD)
 Londra Ekonomi Üniversitesi (Birleşik Krallık)
 Kadir Has Üniversitesi

Raymond Hinnebusch
Rosemary Hollis
Bahgat Korany
Peter Mandaville
Emma Murphy

St. Andrews Üniversitesi (Birleşik Krallık)
City Üniversitesi (Birleşik Krallık)
Durham Üniversitesi (Birleşik Krallık)
George Mason Üniversitesi (ABD)
Durham Üniversitesi (Birleşik Krallık)

ORTADOĞU ANALİZ YAYIN KURULU

Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık
Hasan Kanbolat
Doç. Dr. Hasan Canpolat
Doç. Dr. Hasan Ali Karasar
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen

ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
ORSAM Başkanı
Vali, Milli Savunma Bakan Danışmanı
ORSAM Danışmanı, The Black Sea International Koordinatörü - Atılım Üniversitesi
ORSAM Danışmanı, Ahi Evran Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı

Süleyman Nazif Sokak No: 12-B Çankaya / Ankara
Tel: 0 (312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48
www.orsam.org.tr, orsam@orsam.org.tr